

ELANIKE TEADLIKKUS JA HOIAKUD TURVATEENUSE JA TURVAETTEVÕTETE SUHTES

ELANIKKONNAKÜSITLUSE TULEMUSED

Siseministeerium

2015

Pärnu mnt 102 korpus A,
11312 Tallinn
+372 585 29 700
post@туру-uuringute.ee
www.туру-uuringute.eu

Turu-uuringute AS

SISUKORD

UURINGU TAUST	3
UURINGU TULEMUSED.....	8
1. Usaldus ning turvatunne.....	8
1.1 Usaldus siseturvalisuse eest vastutavate institutsioonide suhtes	8
1.2 Usaldus sihtrühmades.....	9
1.3 Usaldushinnangute vahelised seosed	10
1.4 Usalduse muutus ajas.....	11
1.5 Põhjendused turvaettevõtete usaldusväärsele antud hinnangutele	12
1.6 Hinnangud elukoha turvalisusele.....	13
2 Vastutus elanikkonna turvalisuse tagamise eest	15
3 Meetmed turvalisuse tagamiseks.....	18
3.1 Turvalisuse garantiid	19
3.2 Osavõtt siseturvalisuse vabatahtlikest tegevustest	24
3.3 Kollektiivsed meetmed turvalisuse tagamiseks.....	25
3.4 Isiklikud meetmed turvalisuse tagamiseks.....	27
4 Turvaettevõtete teenuste kasutamine	30
4.1 Turvaettevõtete teenuste kasutamine erakliendina	31
4.2 Turvaettevõtete teenuste mitte-kasutamise põhjused	32
4.3 Valmidus turvaettevõtete teenuseid kasutama hakata	33
4.4 Kokkupuude turvateenustega tööalaselt.....	35
4.5 Turvatöötajate kuvand.....	38
4.6 Teadlikkus.....	38
5 Turvaettevõtte koostöö siseturvalisuse institutsioonidega	40
5.1 Teadlikkus turvaettevõtete koostööst siseturvalisuse tagamisel.....	40
5.2 Suhtumine turvaettevõtete ning siseturvalisuse tagamise eest vastutavate institutsioonide koostöösse.....	42
KOKKUVÕTE	46
JÄRELDUSED	51

Lisa 1. Graafikud

UURINGU TAUST

Siseturvalisuse arengukava 2015-2020 näeb ühe keskse sammuna turvalisema elukeskkonna loomisel ette koostöövõrgustike arendamist elanike, riigiasutuste, kohalike omavalitsuste, ettevõtete ja vabaühenduste vahel. Turvaettevõtjate panust nähakse nii ennetustegevuses, avaliku korra tagamises kui ka sündmustele reageerimises.

Käesoleva uuringu eesmärgiks on selgitada välja Eesti elanike teadlikkus, hoiakud ja ootused ning usalduse hetketase Eesti turvaettevõtlike sh turvateenuse, ennetustöösse panustamise ning turvaettevõtete ja siseturvalisuse eest vastutavate institutsioonide koostöö suhtes. Kõrvalteemadena käsitleti turvalisuse tagamiseks kasutatavaid meetmeid ning sellekohaseid ootusi laiemalt.

Uuringu alateemad olid järgnevad:

1. Usaldus siseturvalisuse tagamisega tegelevate organisatsioonide vastu ning hinnangud kodukoha turvalisusele;
2. Meetmed kodu/iseenda turvalisuse tagamiseks;
3. Kokkupuude turvateenustega, teadlikkus turvaettevõtete tegevustest ning erinevatest turvateenustest, teabeallikad, suhtumine turvateenuse võimalikku tarbimisse, võimalikud takistused.
4. Osavõtt mõnest siseturvalisuse vabatahtlikust tegevusest (naabrivalve, vabatahtlik pääste, vabatahtlik merepääste, abipolitseinik, kaitseliit);
5. Arvamused erinevate organisatsioonide vastutuse osas siseturvalisuse tagamisel: kas turvalisus on riigiasutuste või igaühe ülesanne, milline roll on turvaettevõtetal turvalisuse tagamisel.

Uuringu sihtrühmaks oli **Eesti elanikkond vanuses 15+** (ESA andmetel 01.01.2014 seisuga 1 107 791 inimest). Uuringu planeeritud valimi maht oli 1000 indiviidi, mis on piisav suurus, et laiendada küsitluse tulemusi kogu vastavaealisele elanikkonnale. Maksimaalse valimivea suurus jääb 95%-lisel usaldusnivool 3,1% piiresse, väiksemate gruppide vaatlemisel võib viga olla suurem.

Küsitlustöö viidi läbi telefoni teel (CAPI) ajavahemikus **27. aprill – 21. mai 2015**. Valimi moodustamise aluseks olev telefoninumbrite andmebaas genereeriti juhuslikusse põhimõttel, kasutades etteantud tüvenumbreid. Valimi moodustamisel rakendati kvote vastaja elukoha (Tallinn, maakonnad, asulatüübid), soo, vanuserühma ning rahvuse järgi. Kvootmudeli aluseks võeti elanikkonna proportsioonid rahva- ja eluruumide loenduse andmetest lähtuvalt (REL 2011).

Intervjuud viidi läbi eesti ja vene keeles lähtuvalt vastaja suhtluskeelest. Telefoniküsitluseks kasutati veebipõhist CATI süsteemi, milles andmed salvestuvad otse andmebaasi. Ühe telefoniintervjuu mediaankestus oli 18 minutit.

Kokku küsitleti 1001 vastajat. Valimi proportsioonide korrigeerimiseks andmed kaaluti lähtudes vastaja soost, vanuserühmast, rahvusest ning elukohast (asulatüüp).¹ Valimi profiil (sotsiaal-demograafiline struktuur enne ja pärast kaalumist) on esitatud joonistel 1 ja 2. Kaalude rakendamine tõi veidi muutusi vanuserühmade proportsioonides: 35-64-aastaste vastajate proportsiooni vähendati 4 protsendipunkti võrra, kuid noorima (15-24 a.) ning vanima vanuserühma (75+) proportsiooni suurendati 3 protsendipunkti võrra. Kaalumise teel suurendati 4 protsendipunkti võrra ka maa-asulate elanike proportsiooni lõpp-valimis; selle arvelt vähendati 1-2 protsendipunkti võrra erinevate linnaliste asulate elanike proportsiooni. Ülejäänud taustalõigete puhul mõjutas kaalumise üldpilti vähe – muutused jäid 0-2 protsendipunkti piiresse.

Lisaks originaaltunnustele kasutatakse edasises analüüsis järgnevaid agregeeritud tunnuseid:

Asualtüüp

Linnaline	Maaline
Pealinn	Alevik, küla
Suurem linn (üle 50 000 in)	
Väiksem linn (kuni 50 000 in), alev	

Regioon

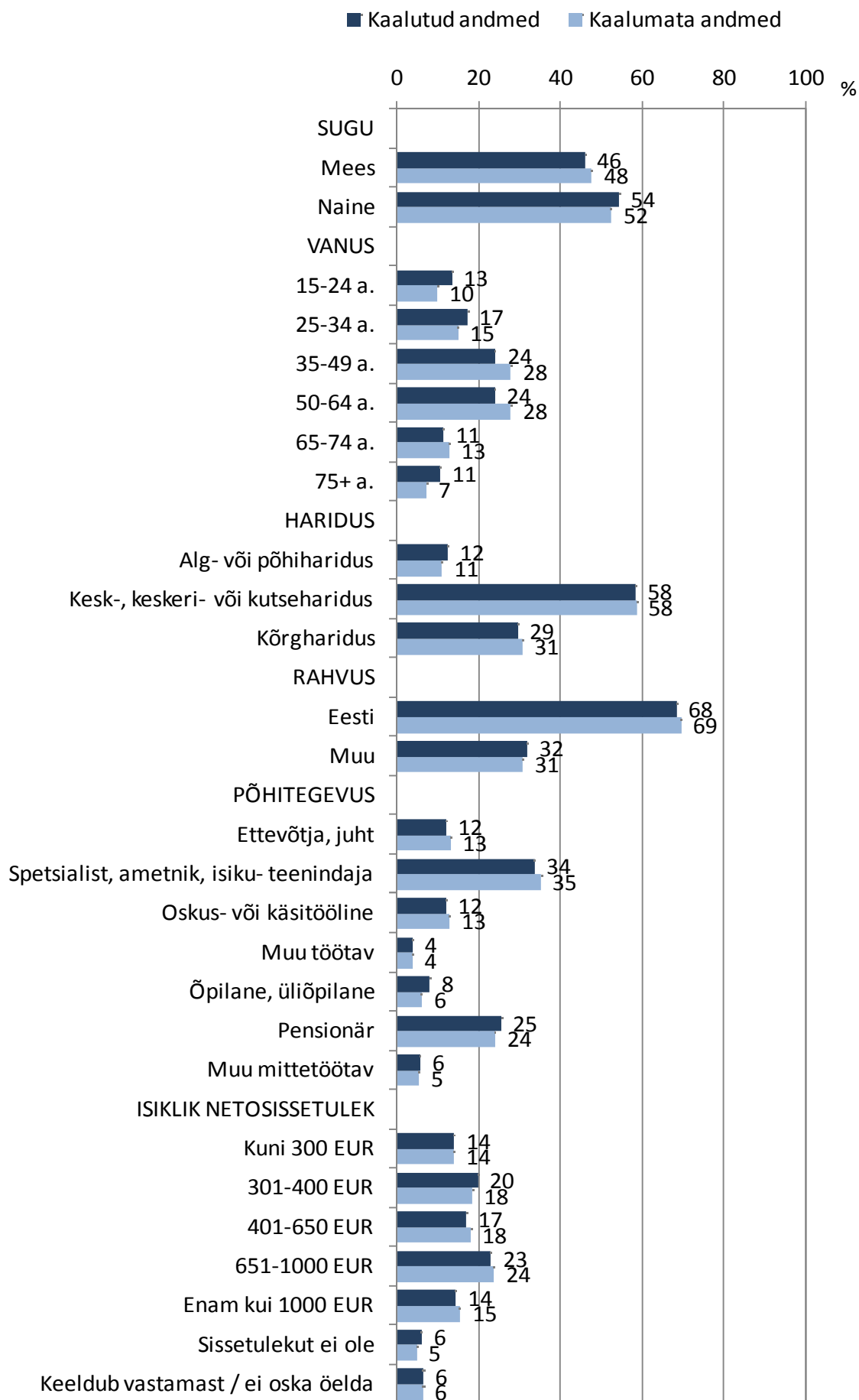
Regioon	Maakonnad
Tallinn	Tallinn
Põhja-Eesti	Harjumaa Lääne-Virumaa
Ida-Virumaa	Ida-Virumaa
Lääne-Eesti	Läänemaa Pärnumaa Hiiumaa Saaremaa
Kesk-Eesti	Jõgevamaa Järvamaa Raplamaa
Lõuna-Eesti	Tartumaa Valgamaa Viljandimaa Võrumaa

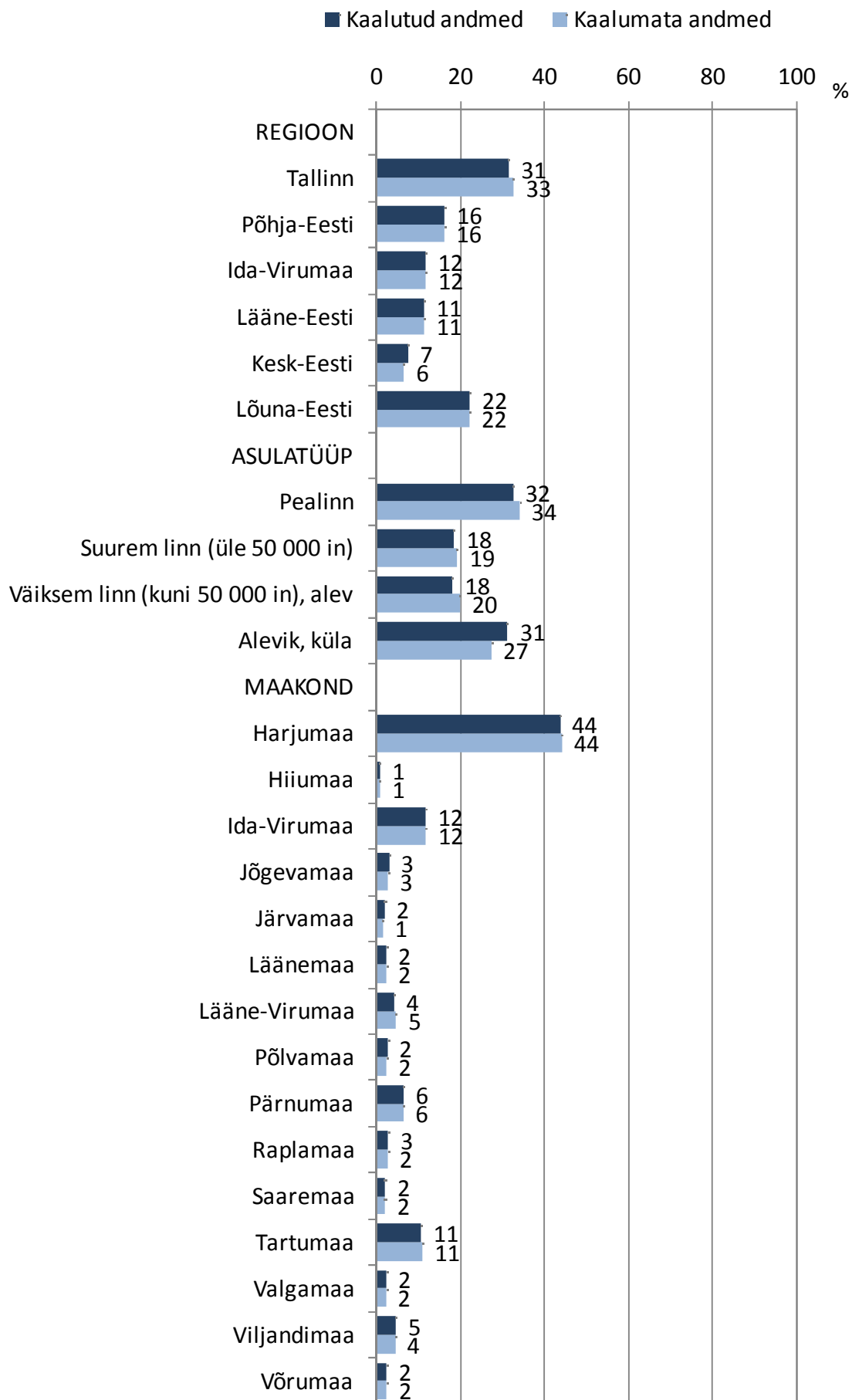
Uuringu aruanne koosneb uuringu taustast, põhitulemustest ja kokkuvõttest nii teksti kui joonistena. Aruande lisana on toodud profiilgraafikud.

Uuringuaruandes esitatud ajalised võrdlused tuginevad 2013. aasta novembris-detsembris läbi viidud siseturvalisuse vabatahtliku tegevuse teemalisele elanikkonnaküsitlusele².

¹ Uuringutulemuste töötamiseks kasutati andmetöötluspaketti SPSS for Windows 17.0.

² Uuringu lühikokkuvõtte on kättesaadav aadressilt: <https://www.siseministeerium.ee/et/uuringud> (Eesti elanikud siseturvalisust toetavast vabatahtlikust tegevusest: teadlikkus ja usaldus 2013/2014). 2013. Aastal läbiviidud uuringu raames küsitleti silmast-silma meetodil 1002 elanikku vanuses 15-74, valimipunktide valikul arvestati maapiirkondade (külad või asulate) puhul päästekomandode paiknemisest tingitud nn abikaugete piirkondade piisavat esindatust ning valimisse kaasati võimalikult palju Naabrivalvega liitunud piirkondi.

Joonis 1 Valimi profiil (% , n=kõik vastajad (1001))

Joonis 2. Valimi profiil (% , n=kõik vastajad (1001))

Uuringu erinevates etappides olid vastutavad:

- Uuringujuht (metoodika, ankeet, analüüs): Vaike Vainu
- Küsitlustööde juht: Kristel Merusk
- Programmeerimine, tabelitöötlus: Reijo Pohl
- Valimi mudel, andmete kaalumine: Tõnis Ormisson

- Siseministeeriumi poolne uuringu koordinaator: Eimar Veldre

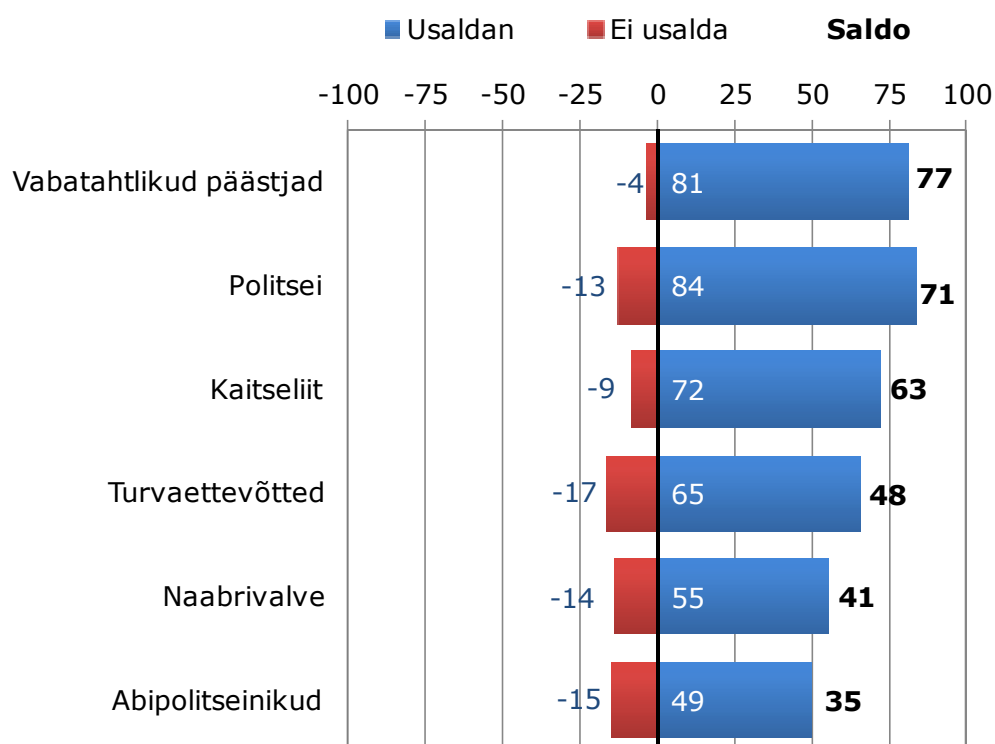
UURINGU TULEMUSED

1. Usaldus ning turvatunne

1.1 Usaldus siseturvalisuse eest vastutavate institutsioonide suhtes

Elanike usaldust siseturvalisuse eest vastutavate institutsioonide vastu mõõdeti 4-palli skaalal: „täielikult usaldan“, „pigem usaldan“, „pigem ei usalda“ ning „üldse ei usalda“. Joonisel 3 on esitatud usaldajate ning mitte-usaldajate osakaalud erinevate institutsioonide lõikes ning usaldussaldo (usaldajate osakaalust on lahutatud mitte-usaldajate osakaal).

Joonis 3. Usaldus siseturvalisuse institutsioonide suhtes (% ja saldo, n=kõik vastajad)

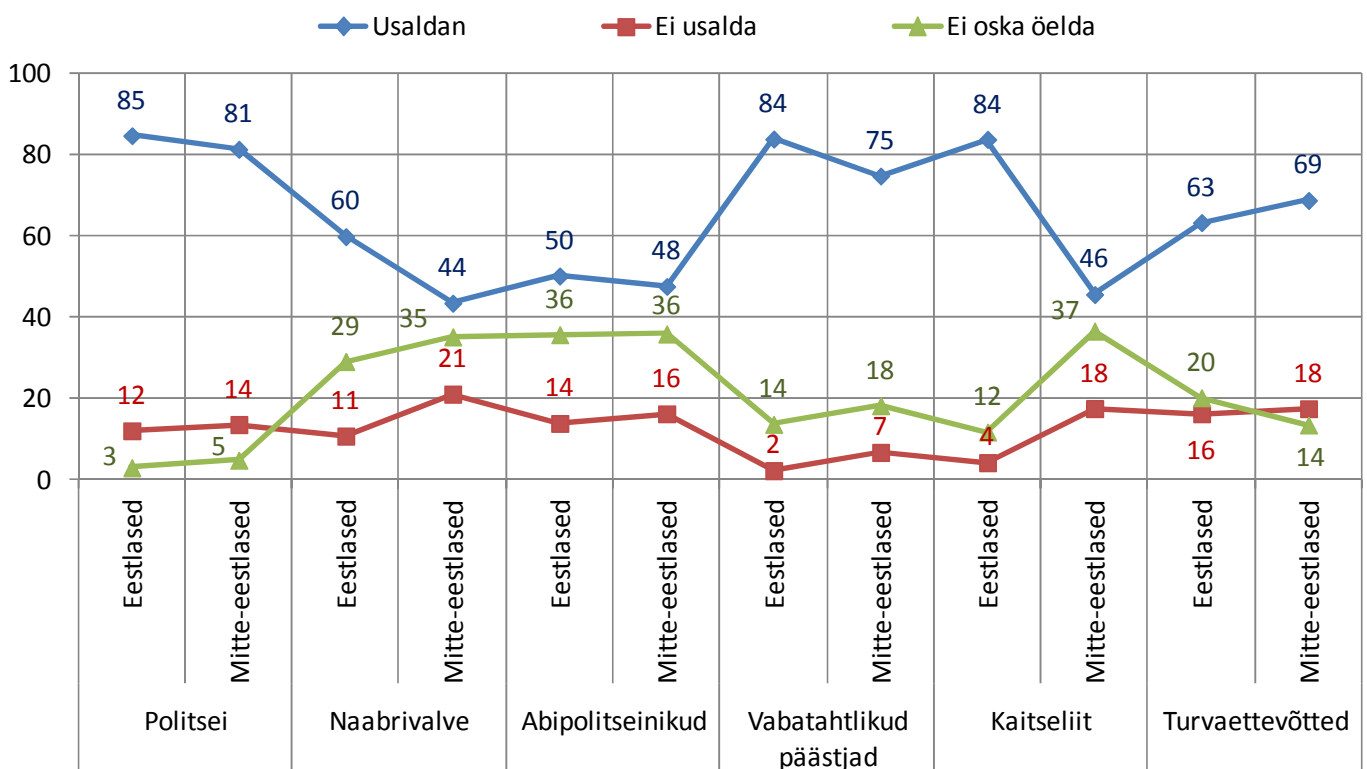
Lähtudes hinnangu „täiesti usaldan“ või „pigem usaldan“ andnud vastajate osakaalust, on usaldus kõige kõrgem politsei (usaldab 84%) ning vabatahtlike päästjate (81%) suhtes. Kaitseliitu peab täiesti/pigem usaldusväärseks 72%, turvaettevõtteid 65%, naabrivalvet 55% ning abipolitseinikke 49%. Madalam usaldusnäit on viimati nimetatud institutsioonide puhul suuresti tingitud hinnangu andmata jätnud vastajate kõrgemast osakaalust (18-31%), mis viitab vähesemale kokkupuutele ning teadlikkusele (võrrelduna politsei/vabatahtlike päästjatega).

1.2 Usaldus sihtrühmades

Meeste ning naiste hinnangud erinevate institutsioonide usaldusväärsusele on suhteliselt sarnased. Erinevused ilmnevad vaid kaitseliidu ning turvaettevõtete puhul, mille usaldusväärsust naised meestest sagedamini hinnata ei osanud. Vanuserühmade võrdluses omavad selget seisukohta erinevate organisatsioonide usaldusväärsuse suhtes kõige sagedamini 15-34-aastased, kelle seas on (osaliselt) seetõttu ka usaldus politsei, abipolitseinike, kaitseliidu ning turvaettevõtete vastu kõrgeim. Naabrivalvet seevastu peavad 15-34-aastased sagedamini ebausaldusväärseks (üldse/pigem ei usalda 24%) kui 35-aastased ning vanemad inimesed (ei usalda 6-15%).

Võrreldes eestlastega on mitte-eestlaste usaldus naabrivalve, vabatahtlike päästjate ja kaitseliidu suhtes madalam, seda tingituna nii mitte-usaldajate kui ka kindla seisukohata inimeste kõrgemast osakaalust mitte-eestlaste sihtrühmas (Joonis 4). Kaitseliidu usaldusväärsusele näiteks ei osanud hinnangut anda 37% mitte-eestlastest, mida on ligikaudu kolm korda enam kui eestlaste puhul.

Joonis 4. Usaldus siseturvalisuse institutsioonide vastu, eestlaste ja mitte-eestlaste võrdlus (%) (n=kõik vastajad)

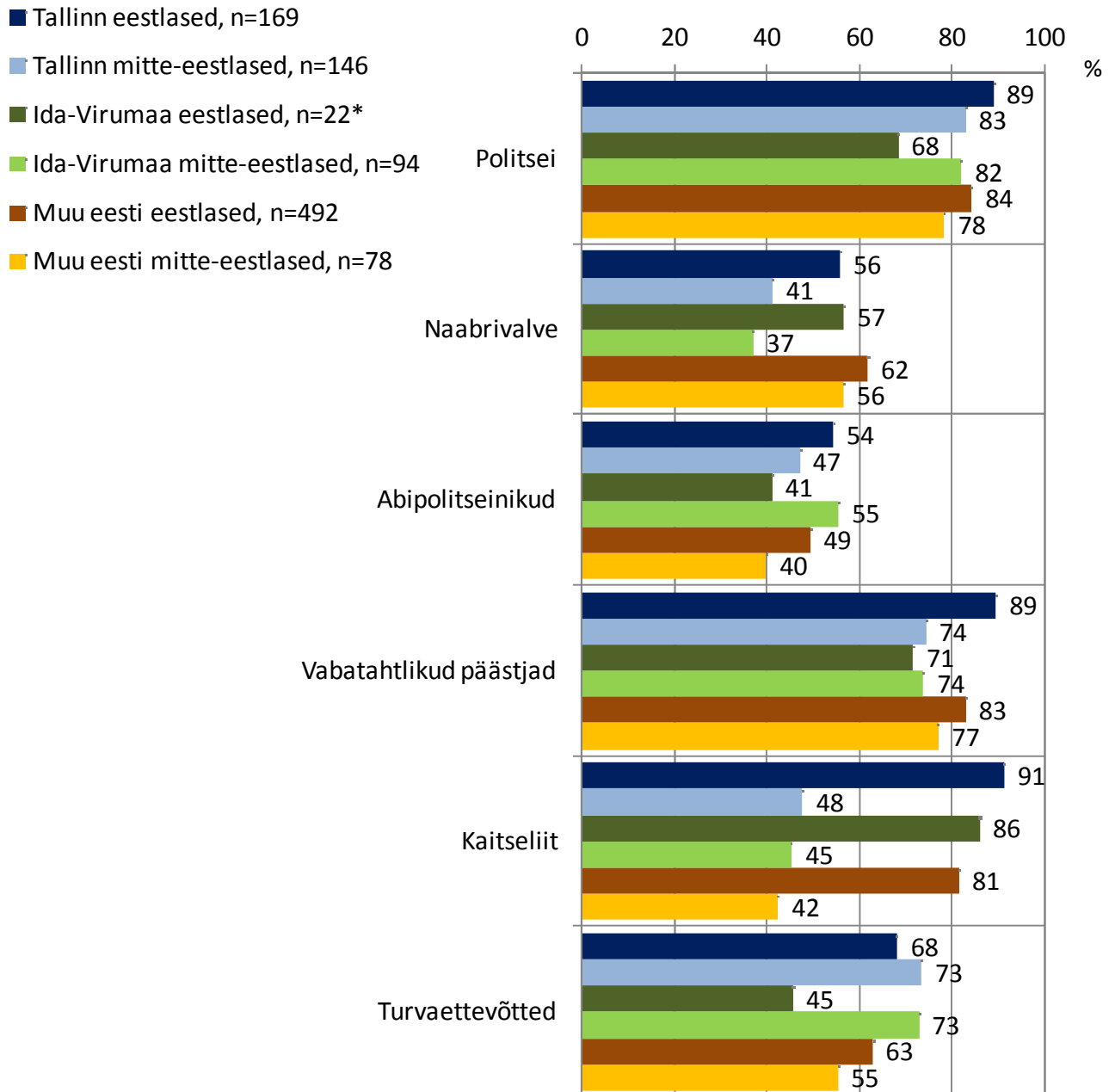

Haridus ning sissetulek usaldushinnanguid selgesuunaliselt ei mõjutanud. Naabrivalve ja kaitseliidu usaldajaid on linnaliste asulatega võrreldes arvukamalt maal, turvaettevõtete usaldajaid seevastu linnalistes asulates. Võrreldes ülejäänud regioonidega on usaldus naabrivalve ning kaitseliidu vastu madalam Ida-Virumaal.

Joonisel 5 on esitatud institutsioone usaldavate ning mitte-usaldavate elanike osatähtsus rahvuse ning elukoha (Tallinn, Ida-Virumaa, muu Eesti) lõikes. Tallinnas on usaldus naabrivalve vastu võrreldes eestlastega madalam mitte-eestlaste seas ning ka ülejäänud

piirkondades viitavad tulemused sarnasele muustrile, kuid valimi väiksus ei võimalda teha kindlaid järeldusi. Kaitseliidu usaldajate osakaal on kõigis kolmes vaatlusaluses regioonis suurem eestlaste seas. Turvaettevõtete puhul viitavad tulemused veidi kõrgemale usaldusele pealinnas ja Ida-Virumaal võrrelduna ülejäänud Eestiga, samas ei saa tulenevalt valimi väiksusest (22 vastajat) teha kindlaid järeldusi Ida-Virumaa eestlaste kohta.

Joonis 5. Institutsioonide usaldajate osatähtsus rahvuse ning elukoha lõikes (hinnangu „täiesti usaldan“ ning „pigem usaldan“ andnud vastajate %, n=kõik vastajad)

1.3 Usaldushinnangute vahelised seosed

Erinevate institutsioonide usaldusväarsusele antud hinnangute vahel valitseb nõrk või keskmine tugevusega positiivne korrelatsioonseos, mis on statistiliselt oluline (Tabel 1). Seega juhul, kui ühe institutsiooni usaldusväarsust hinnati kõrgelt, oli tõenäoline, et ka teiste vaatlusaluste institutsioonide usaldusväarsust hinnati pigem kõrgelt (ning vastupidi).

Tabel 1. Korrelatsioonseosed usaldushinnangute vahel (Pearsoni r)

		Correlations					
		2. Politsei	Naabrivalve	Abipolitseinikud	Vabatahtlikud päästjad	Kaitseliit	Turvaettevõtted
2. Politsei	Pearson Correlation	1	,177**	,492**	,177**	,277**	,244**
	Sig. (2-tailed)		,000	,000	,000	,000	,000
	N	964	669	635	828	786	803
Naabrivalve	Pearson Correlation	,177**	1	,328**	,217**	,268**	,216**
	Sig. (2-tailed)	,000		,000	,000	,000	,000
	N	669	689	491	612	578	591
Abipolitseinikud	Pearson Correlation	,492**	,328**	1	,256**	,437**	,289**
	Sig. (2-tailed)	,000	,000		,000	,000	,000
	N	635	491	642	605	558	585
Vabatahtlikud päästjad	Pearson Correlation	,177**	,217**	,256**	1	,333**	,199**
	Sig. (2-tailed)	,000	,000	,000		,000	,000
	N	828	612	605	849	729	718
Kaitseliit	Pearson Correlation	,277**	,268**	,437**	,333**	1	,160**
	Sig. (2-tailed)	,000	,000	,000	,000		,000
	N	786	578	558	729	803	693
Turvaettevõtted	Pearson Correlation	,244**	,216**	,289**	,199**	,160**	1
	Sig. (2-tailed)	,000	,000	,000	,000	,000	
	N	803	591	585	718	693	819

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

1.4 Usalduse muutus ajas

Ajaliste võrdluste koostamisel võeti aluseks 15-74-aastased vastajad, kuna 2013. aasta siseturvalisuse vabatahtlike tegevuste uuringus viidi küsitlus läbi just selles vanuserühmas. Võrrelduna 2013. aastaga on 5 protsendipunkti võrra suurenenud vabatahtlike päästjaid ja 7 protsendipunkti võrra kaitseliitu usaldavate inimeste osakaal, kuid 12 protsendipunkti võrra kahanenud usaldus naabrivalve ja 18 protsendipunkti võrra abipolitseinikute vastu. Politsei usaldusväarsus pole võrrelduna kahe aasta taguse perioodiga muutunud, püsides 84% juures. Turvaettevõtete usaldusväarsust 2013. aastal ei mõõdetud, mistõttu nende organisatsioonide puhul ajalised võrdlusandmed puuduvad.

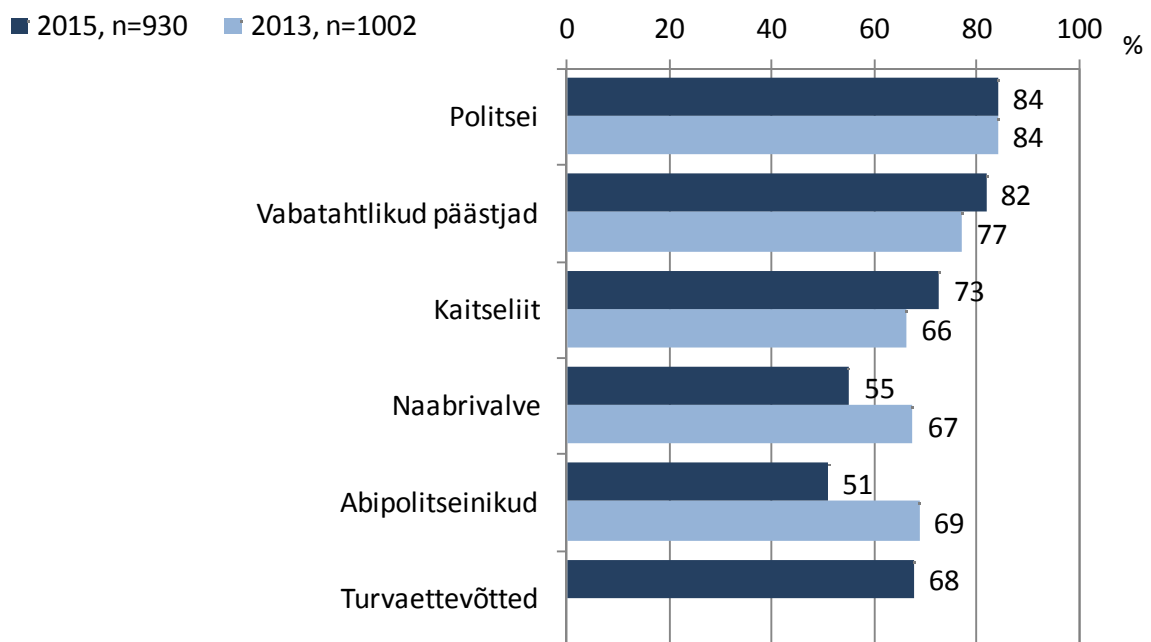
Muutused naabrivalve usaldusväarsusele antud hinnangutes võivad olla seotud metodika erinevusega – 2013. aasta uuringus arvestati valimipunktide määramisel seda, et valimisse oleks kaasatud võimalikult palju Naabrivalvega liitunud piirkondi (MTÜ Eesti Naabrivalve asutatud 80 naabrivalve piirkonda). Seetõttu olid valimis arvukamalt esindatud naabrivalvega liitunud piirkonnad, mis võib tingida toonase kõrgema usaldusnäitaja.

Abipolitseinikute usaldusväarsusele antud hinnangud on võrrelduna kahe aasta taguse perioodiga muutunud kõige enam. Usaldajate osatähtsus on kahanenud 18 protsendipunkti võrra, mitte-usaldajate osatähtsus kasvanud 6 protsendipunkti võrra ning ilma kindla seisukohata inimeste osatähtsus 15 protsendipunkti võrra. Muutused on toimunud eesti rahvusest elanike sihtrühmas, kus usaldajate osatähtsus on kahanenud 29 protsendipunkti võrra; mitte-usaldajate osatähtsus kasvanud 5 protsendipunkti võrra ning ilma kindla seisukohata inimeste osatähtsus kasvanud 23 protsendipunkti võrra; mitte-eestlaste sihtrühmas pole usaldushinnangud samal ajal oluliselt muutunud. Vanuserühmade võrdluses on usaldus kõige enam langenud 35-aastaste ning eakamate seas: kuni 35-aastaste seas on usaldajate osatähtsus kahanenud 5-9 protsendipunkti võrra; vanemates vanuserühmades 21-27 protsendipunkti võrra. Mitte-usaldajate osatähtsus on erinevates vanuserühmades

suurenenud ühtlaselt 4-7 protsendipunkti võrra, kuid ilma kindla seisukohata inimesi on taas lisandunud kõige enam just vanemate vanuserühmade arvelt (alla 35-aastaste seas pole ilma kindla seisukohata inimeste osakaal praktiliselt muutunud, 35-aastaste ning eakamate seas aga kasvanud 16-21 protsendipunkti võrra).

Kaitseliidu usaldusväarsusele antud tavapärasest kõrgemad hinnangud võivad olla seotud samaaegselt küsitlustööga läbi viidud suurõppusega Siil, mille tõttu riigikaitse läbi meedia ohtralt (positiivset) tähelepanu pälvis.

Joonis 6. Usaldushinnangud võrrelduna 2013. aastaga (täiesti+pigem usaldan %, n=15-74-aastased)

1.5 Põhjendused turvaettevõtete usaldusväarsusele antud hinnangutele

Vastajail paluti anda ka vabas vormis põhjendus sellele, miks on **turvaettevõtted** jätnud usaldusväärse või ebausaldusväärse mulje.

Turvaettevõtete usaldusväarsust põhjendati järgnevalt:

1. Turvaettevõtted reageerivad väljakutsetele kiiresti ja operatiivselt (18% usaldajatest):

„Kui on mingeid häired, siis nad väga kiiresti reageerivad.“

2. Teenused toimivad, probleemid saavad lahendatud, täidavad oma kohustusi (13% usaldajatest):

„Kui on mingi probleem, siis on abi saadud alati.“

3. Hea kasutuskogemus/meeldiv kokkupuude, tuttavad töötavad turvaettevõttes (12%):

„Ma kasutasin omal ajal turvafirma teenused ja olen väga rahul.“

4. Usaldan nende töö iseloomu tõttu (pakuvad turvateenust, kaitsevad), lihtsalt usaldan (11%):

„Nad tegelevad turvamisega ja rahva heaolu tagamisega.“

5. Nad on pühendunud, töökad, saavad teenuse eest väärilist tasu ja on seega motiveeritud (9%):

„Kontingent, kes seal töötab, püüab anda endast parima, nad ei ole ametnikud.“

6. Saavad rahuldavalt hakkama, enam-vähem kõik on korras (5%):

„Teevad oma töö ära.“

7. Peavad eraettevõtetenähtavaks olema efektiivsed, võitma klientide usalduse (3%):

„Nende enda kasum on mängus ja tuleb tööd hästi teha.“

8. Töötajad on professionaalsed /hea ettevalmistusega (3%):

„Nemad teevad seda professionaalsel tasemel ja on motiveeritud.“

9. Turvatöötajad on nähtavad (3%):

„Patrullivad mööda linna.“

10. Sõltub ettevõttest ja kaadrist (3%):

„Nende puhul on mõned väga usaldusväärsed, aga mõned mitte.“

11. Puudub negatiivne kogemus, pole halba kuulnud, pole olnud probleeme (6%):

„Pole kuulnud tuttavatelt ebaameeldivaid jutte nende kohta.“

Inimesed, kes hindasid turvaettevõtteid ebausaldusväärseks, põhjendasid oma arvamust järgnevalt:

1. Ei tee oma tööd hästi, pole operatiivsed/ professionaalsed, ei taga kaitset (23%):

„Reageerivad suhteliselt aeglaselt ja mulle tundub, et nad on väga uimased.“

2. Ebausaldusväärsed, ebapädevad töötajad (16%):

„Seal töötavad ilma erialase väljaõppeta inimesed, tänavalt võetakse.“

3. Halvad kogemused/kokkupuuted (15%):

„Mulle jäi nendest väga halb mulje kui mul oli nendega tegemist, nad ei olnud üldsegi kursis oma tööülesannetega.“

4. Ebausaldusväärsed, ei usu neisse (7%):

„Millegipärast lihtsalt ei usalda, ei tea.“

5. Kuna tegu on eraettevõtete nähtavaks, tegutsevad ärilistel eesmärkidel (6%):

„Liialt ärilistel eesmärkidel, neil on tähtsam raha kui inimeste turvalisus.“

6. Olen kuulnud/lugenud negatiivset (6%):

„Tuttavatel, kellel on olnud elamine valve all, on ikkagi vargad käinud.“

7. Turvatöötajad on teenindajatena ebaviisakad (2%):

„Jõhkvalt käituvad poes, peavad kõiki varasteks.“

8. Teenus on kallid (ei vasta hinnale) (1%):

„Nende teenused on väga kallid aga tööd ei ole näha.“

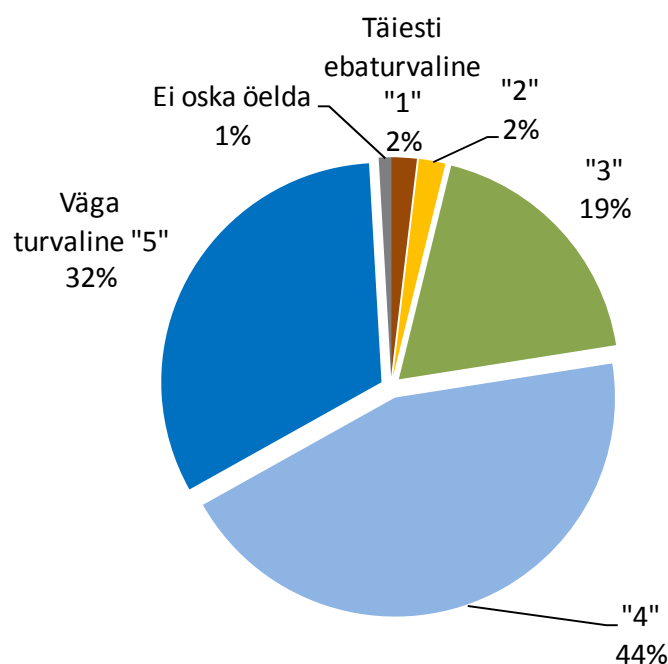
Seega kujundavad elanike arvamust turvaettevõtete usaldusväärsest arusaamad teenuse operatiivsusest (väljakutsetele reageerimise kiirusest) ja turvatöötajate professionaalsusest. Asjaolu, et tegu on eraettevõtete nähtavaks, tõstab osade inimeste silmis teenusepakkuja usaldusväärsest (eraettevõtte peab konkurentsivõimelisuse nimel olema efektiivne, töötasud on motiveerivad), teiste silmis aga langetab seda (eraettevõtteid tegutsevad ainult ärilistel eesmärkidel, töötajate väljaõpe ei pruugi olla piisav).

1.6 Hinnangud elukoha turvalisusele

Hinnanguid elukoha turvalisusele koguti 5-palli skaalal, kus 1=täiesti ebaturvaline, ning 5=väga turvaline. Vastuste protsentuaalne jagunemine on esitatud joonisel 7. Hinnangu „4“

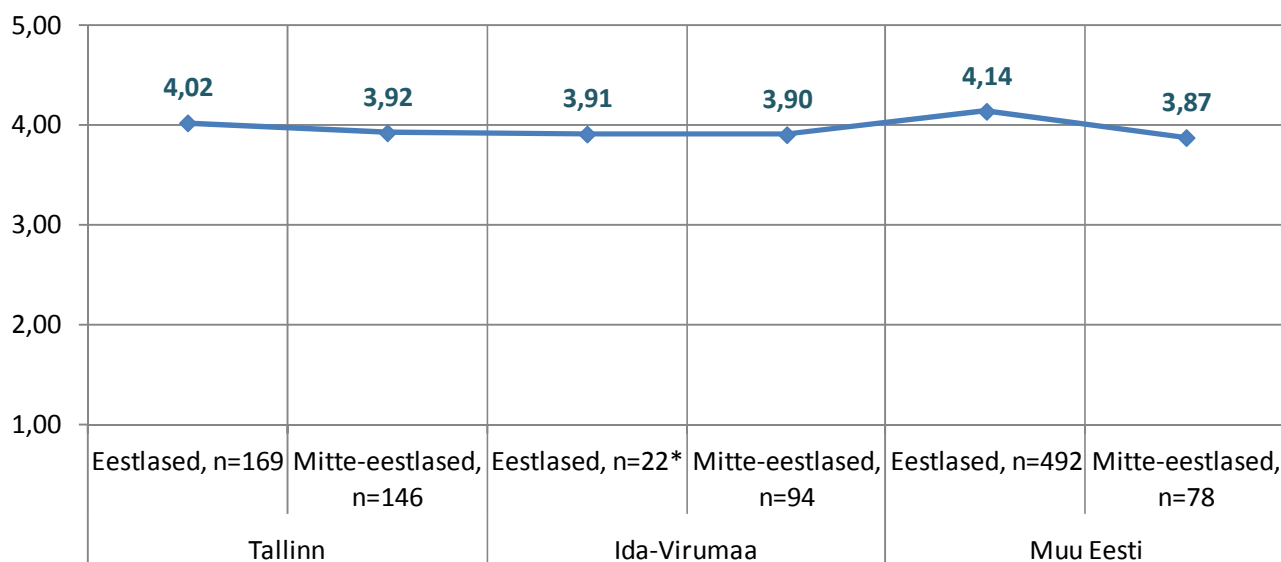
või „5“ andis kokku 77% elanikest, hinnangu „3“ 19% ning hinnangu „1“ või „2“ kokku 4%. Keskmiselt hinnati elukoha turvalisust 4,04 palliga, seega „heaks“.

Joonis 7. Kuidas hindate oma elukoha turvalisust? (% , n=kõik vastajad)

Eestlased hindasid oma elukoha turvalisust keskmiselt kõrgemalt kui mitte-eestlased: eestlased keskmiselt 4,10 palliga ja mitte-eestlased 3,91 palliga. Regioonide võrdluses on elanike turvatunne kõrgeim Lääne-Eestis (keskmise hinne 4,31), madalaim aga Tallinnas (3,98) ja Ida-Virumaal (3,91). Rahvuse ning regiooni ristlõikes Tallinna ning Ida-Virumaa eestlaste ning mitte-eestlaste hinnangute vahel statistiliselt olulisi erinevusi ei ilmnenud; kuid muudes Eesti piirkondades hindasid eestlased oma elukoha turvalisust keskmiselt kõrgemalt kui mitte-eestlased (Joonis 8).

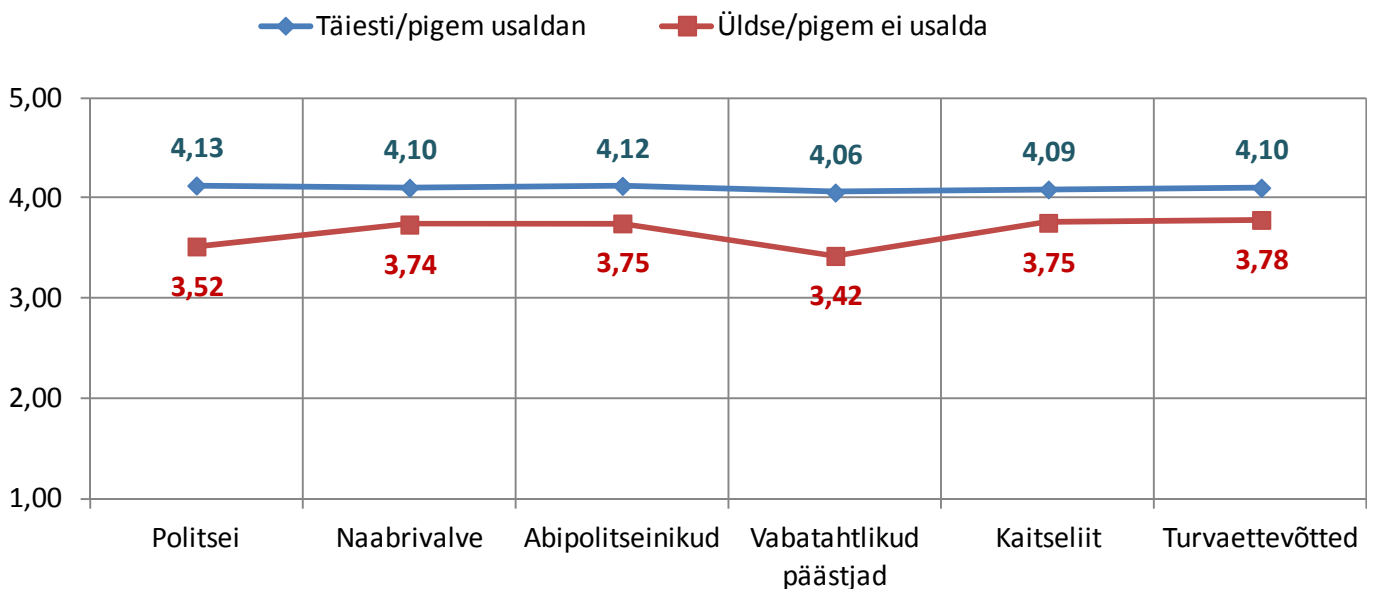
Joonis 8. Keskmised hinnagud elukoha turvalisusele kolme piirkonna ja rahvuse ristlõikes (aritmeetilised keskmised 5-palli skaalal, kus 1=täiesti ebaturvaline ja 5=väga turvaline, n=kõik vastajad)

Vastaja sugu, vanuserühm, haridus, sissetulek ning asulatüüp turvalisusele antud hinnanguid olulisel määral ei mõjutanud. Samuti ei sõltunud hinnangud elukoha turvalisusele naabrivalve olemasolust või mõne turvaettevõtte teenuste kasutamisest (erakliendina).

Huvipakkuv seos ilmnes institutsioonide usaldusväarsusele ning elukoha turvalisusele antud hinnangute vahel. Nimelt hindavad oma elukoha turvalisust keskmiselt madalamalt inimesed, kes peavad siseturvalisuse tagamise eest vastutavaid institutsioone ebausaldusväärseks (Joonis 9). Kõige tugevam seos ilmnes elukoha turvalisusele ning politsei ja vabatahtlike päästjate usaldusväarsusele antud hinnangute vahel. Seega on usaldus ning turvatunne omavahel seotud, kuid mis tingib mille (kas usalduse puudumine tingib turvatunde kahanemise või siis vastupidi - vähenenud turvatunne toob endaga kaasa usalduse kahanemise) - on siinkohal raske öelda.

Joonis 9. Keskmised hinnangud elukoha turvalisusele institutsioone usaldavate ning mitte-usaldavate inimeste lõikes (aritmeetilised keskmised 5-palli skaalal, kus 1=täiesti ebaturvaline ja 5=väga turvaline, n=täiesti/pigem usaldajad ning üldse/pigem mitte usaldajad)

Sama küsimus kodukoha turvalisuse kohta esitati vastajaile ka 2013. aasta lõpus läbi viidud siseturvalisuse-teemalises küsitluses, ning toona hindasid 15-74-aastased elanikud oma kodukoha turvalisust keskmiselt 3,91 palliga. Tänavune näitaja selles vanuserühmas on veidi kõrgem (4,03).

2 Vastutus elanikkonna turvalisuse tagamise eest

Järgnevalt uuriti, kelle vastutusel peetakse elanikkonna turvalisuse tagamist: kas seda peetakse pigem politsei ja kutseliste päästjate ülesandeks või nähakse turvalisuse tagamises olulist rolli ka elanikel endil.

Selgitamaks, kas turvalisuse tagamist nähakse pigem politsei ja kutseliste päästjate või elanike endi kohustusena, esitati vastajaile kaks väidet: **A. Elanikkonna turvalisuse eest**

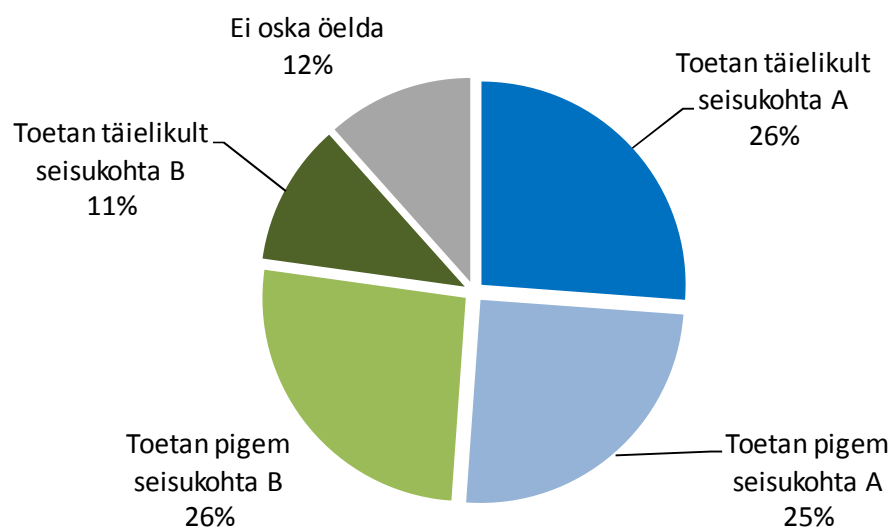
hoolitsemine ja päästetegevus peaksid jääma politsei ja kutseliste päästjate ülesandeks; ning **B. Inimesed ise peaksid aktiivselt osalema oma kodukoha turvalisuse ja päästevõimekuse tagamisel.** Vastajail paluti hinnata, kumb väide nende isiklikku seisukohta paremini kirjeldab, kasutades skaalat: „toetan täielikult seisukohta A“, „toetan pigem seisukohta A“, „toetan pigem seisukohta B“ ning „toetan täielikult seisukohta B“.

Sagedamini toetasid eestimaalased seisukohta A, ehk siis vastutust turvalisuse tagamise ja päästetegevuse eest nähakse eelkõige politsei ja kutseliste päästjate ülesandena (Joonis 10). Sellega, et vastutus elanikkonna turvalisuse eest hoolitsemise ja päästetegevuse eest peaks jääma politseile ja kutselistele päästjatele, nõustus 51% elanikest, sealjuures 26% oli sellega täielikult nõus ja 25% pigem nõus. Inimeste endi aktiivset osalust pooldas 37% elanikest, sealjuures 26% oli pigem nõus ning 11% täielikult nõus, et inimesed ise peaksid aktiivselt osalema oma kodukoha turvalisuse ja päästevõimekuse tagamises. Kindlat seisukohta antud küsimuses ei omanud 12% elanikkonnast.

Joonis 10. Suhtumine vastutuse jagunemisse politseinike/kutseliste päästjate ning elanike vahel turvalisuse tagamisel (% , n=kõik vastajad)

A. Elanikkonna turvalisuse eest hoolitsemine ja päästetegevus peaksid jääma politsei ja kutseliste päästjate ülesandeks.

B. Inimesed ise peaksid aktiivselt osalema oma kodukoha turvalisuse ja päästevõimekuse tagamises.

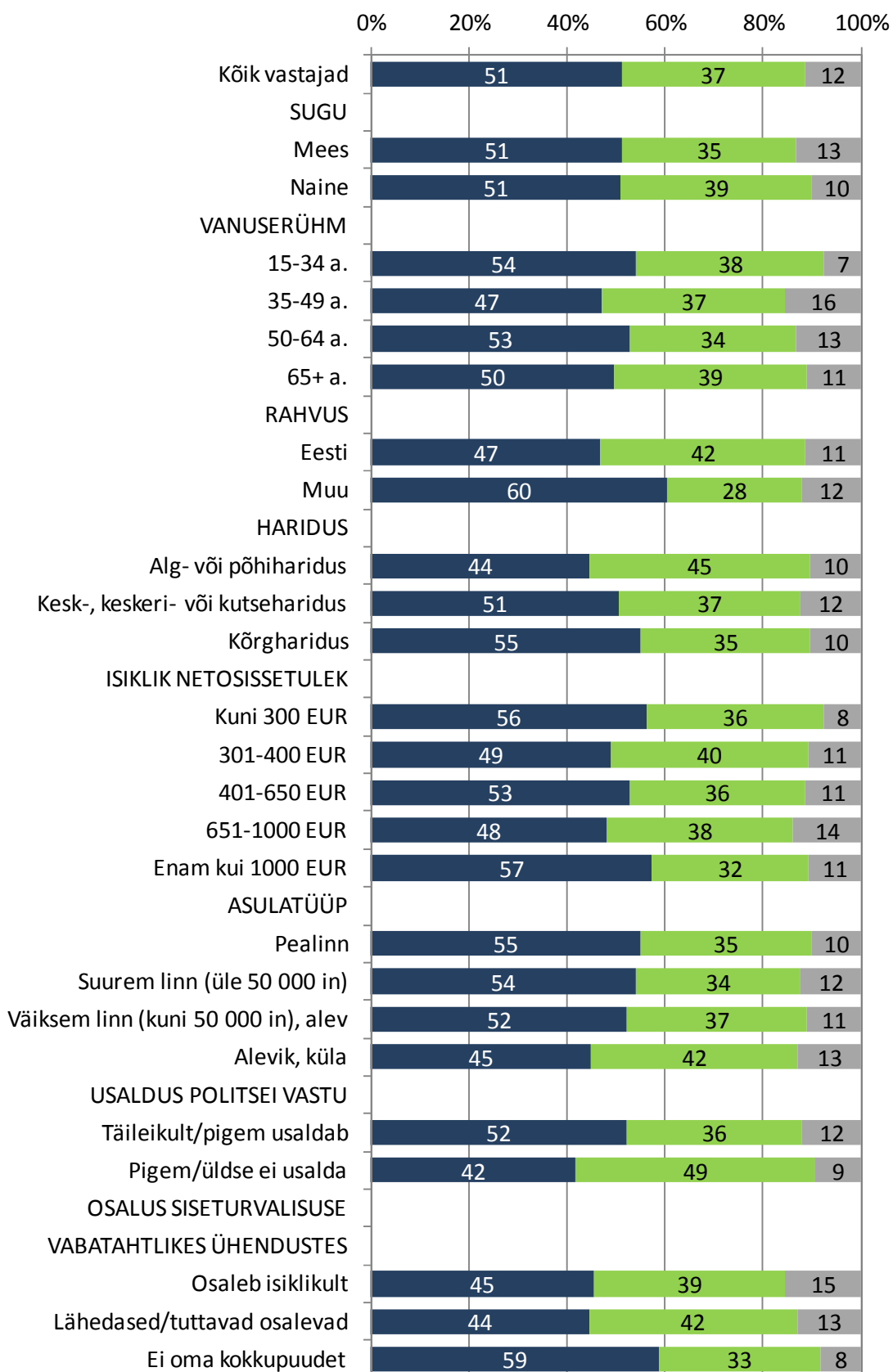

Seda, et turvalisuse ja päästevõimekuse tagamise eest peaksid vastutama politsei ja kutselised päästjad, pooldavad keskmisest sagedamini mitte-estlased (60%), Ida-Virumaa elanikud (62%)³, ning inimesed, kel puudub kokkupuude siseturvalisuse vabatahtlike ühendustega (kes ei osale neis ise ega oma ka tuttavaid, kes sellistes ühendustes osaleksid) (59%) (Joonis 11). Võrreldes maa-asulate elanikega pooldavad politsei ning kutseliste päästjate vastutust turvalisuse ja päästevõimekuse tagamisel sagedamini linnaelanikud (maaelanikest 45%, linnaelanikest 54%). Seisukohta, et kodukoha turvalisuse ja päästevõimekuse tagamises peaksid osalema aktiivselt inimesed ise, jagasid keskmisest sagedamini eestlased (42%) ning inimesed, kes peavad politseid ebausaldusväärseks (49%).

³ Tulemuste regionaalne võrdlus pole joonisel esitatud.

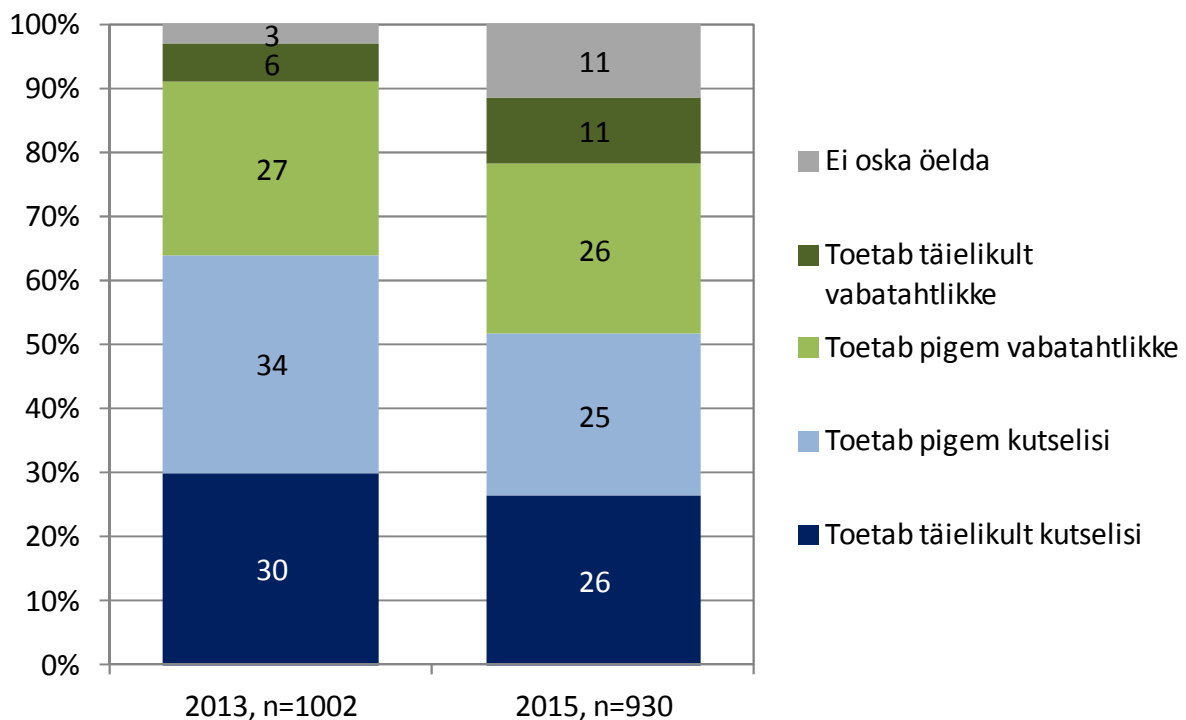
Joonis 11. Suhtumine vastutuse jagunemisse politseinike/kutseliste päästjate ning elanike vahel turvalisuse ja päästevõimekuse tagamisel, hinnangud alamrühmades (%) , n=kõik vastajad)

■ Pooldab politseid/kutselisi päästjaid ■ Pooldab elanike/vabatahtlike osalust ■ Ei oska öelda

Võrreldes 2013. aastaga on 15-74-aastaste elanike sihtrühmas 12 protsendipunkti võrra kahanenud nende inimeste osatähtsus, kes peavad turvalisuse ja päästevõimekuse tagamist eelkõige politsei ja kutseliste päästjate ülesandeks (Joonis 12). Neid, kes arvavad, et turvalisuse ja päästevõimekuse tagamisel peaksid aktiivselt osalema inimesed ise, on võrrelduna 2013. aastaga 4 protsendipunkti võrra enam; ilma kindla seisukohata inimesi aga 8 protsendipunkti võrra enam. Kuna 2013. aastal viidi küsitlus läbi silmast-silma, võis see tulemusi mõningal määral mõjutada, kuna silmast-silma küsitlus võimaldab väiteid ning vastusevariante kaardil vastajale näidata, mis omakorda lihtsustab vastaja jaoks valiku tegemist. Kuna aga sisuliste vastuste osatähtsus on langenud ainult mõnes rühmas (politseinikke ning kutselisi päästjaid pooldavad inimesed), annab see alust arvata, et hoiakud vastutuse jagunemise osas on siiski muutumas ning üha enam teadvustatakse ka elanike endi võimalusi ning vajadust oma turvalisuse tagamiseks panustada.

Joonis 12. Suhtumine vastutuse jagunemisse politseinike/kutseliste päästjate ning elanike vahel turvalisuse ja päästevõimekuse tagamisel, ajaline võrdlus (%) , n=15-74-aastased vastajad)

3 Meetmed turvalisuse tagamiseks

Alljärgnevalt vaatleme, kuidas oluliseks peetakse elukoha turvalisuse suurendamise seisukohalt toimiva naabrivalve ja vabatahtlike ühenduste või politsei vm korrakaitseüksuste tegevust; mida on kodukoha turvalisuse tagamiseks ette võtnud kollektiivsed ühendused (naabrivalve, külaselts, maja- või korteriühistu) ning mida inivid ise.

3.1 Turvalisuse garantiid

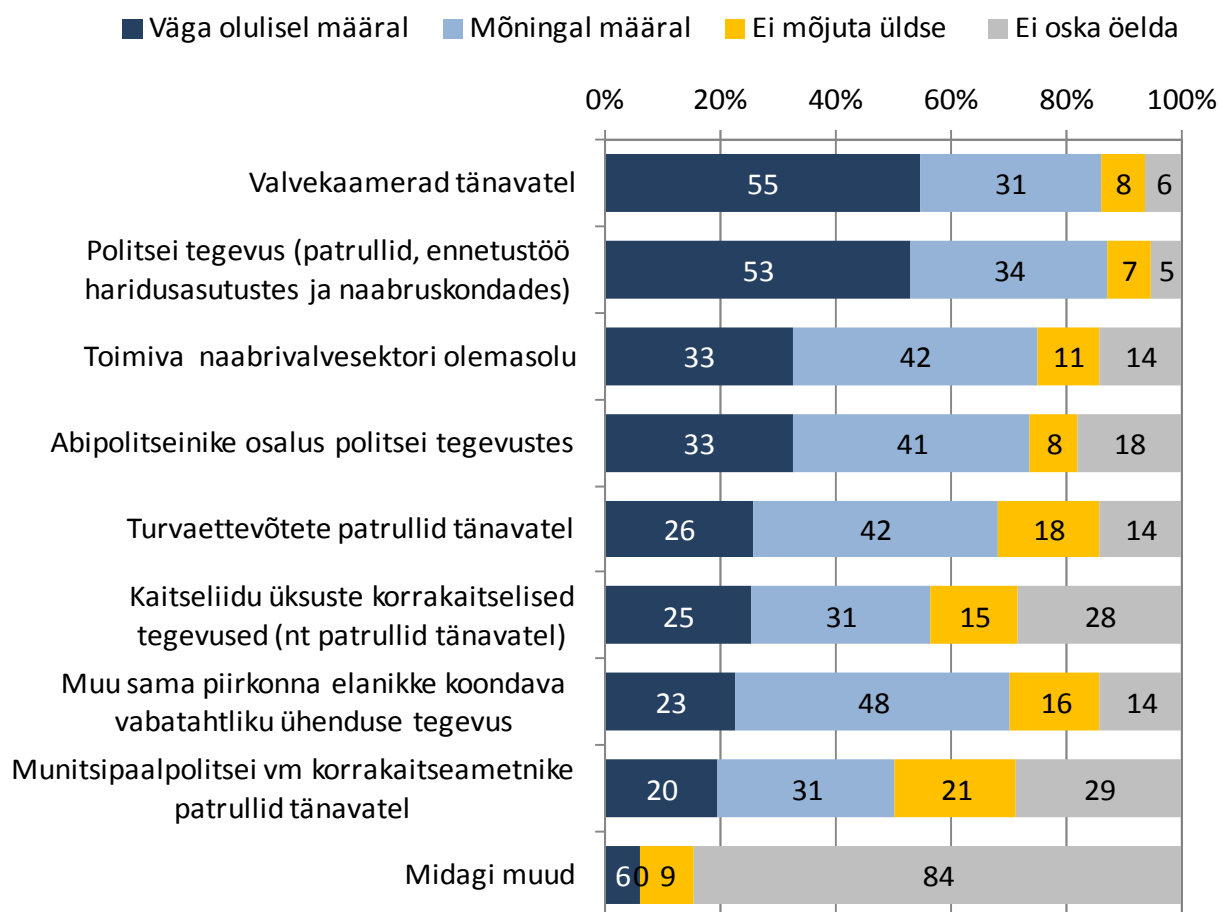
Selleks, et uurida, mida peetakse kitsamal (elukoha) tasandil turvalisuse garantiideks, paluti vastajail hinnata, kuivõrd suurendab tema hinnangul elukoha turvalisust nt politsei tegevus, toimiva naabrivalvesektori olemasolu jms.

Elukoha turvalisust aitaks elanike hinnangul suurendada eelkõige **valvekaamerad tänavatel** ning **politsei tegevus** (patrullid ja ennetustöö) – 53-55% elanikest hindas nimetatud tegureid elukoha turvalisuse suurendamise seisukohalt väga oluliseks (Joonis 13). Ligikaudu kolmandik elanikest (31-34%) arvas, et valvekaamerad või politsei tegevus aitaks elukoha turvalisust mõningal määral suurendada, 7-8% kahtles nimetatud meetmete tõhususes; ning 5-6% ei osanud nende meetmete tõhususe kohta hinnangut anda.

Kolmandik elanikest oli seisukohal, et elukoha turvalisust suurendaks väga olulisel määral toimiva naabrivalvesektori olemasolu. Samaväärselt hinnati ka **abipolitseinike tegevust**. Elanikest 2/5 arvas, et toimiv naabrivalve või abipolitseinike tegevus omab elukoha turvalisuse seisukohast mõõdukat mõju; ligikaudu kümnendik arvas, et elukoha turvalisust need tegevused ei suurendaks ning 14-18% ei omanud selget seisukohta.

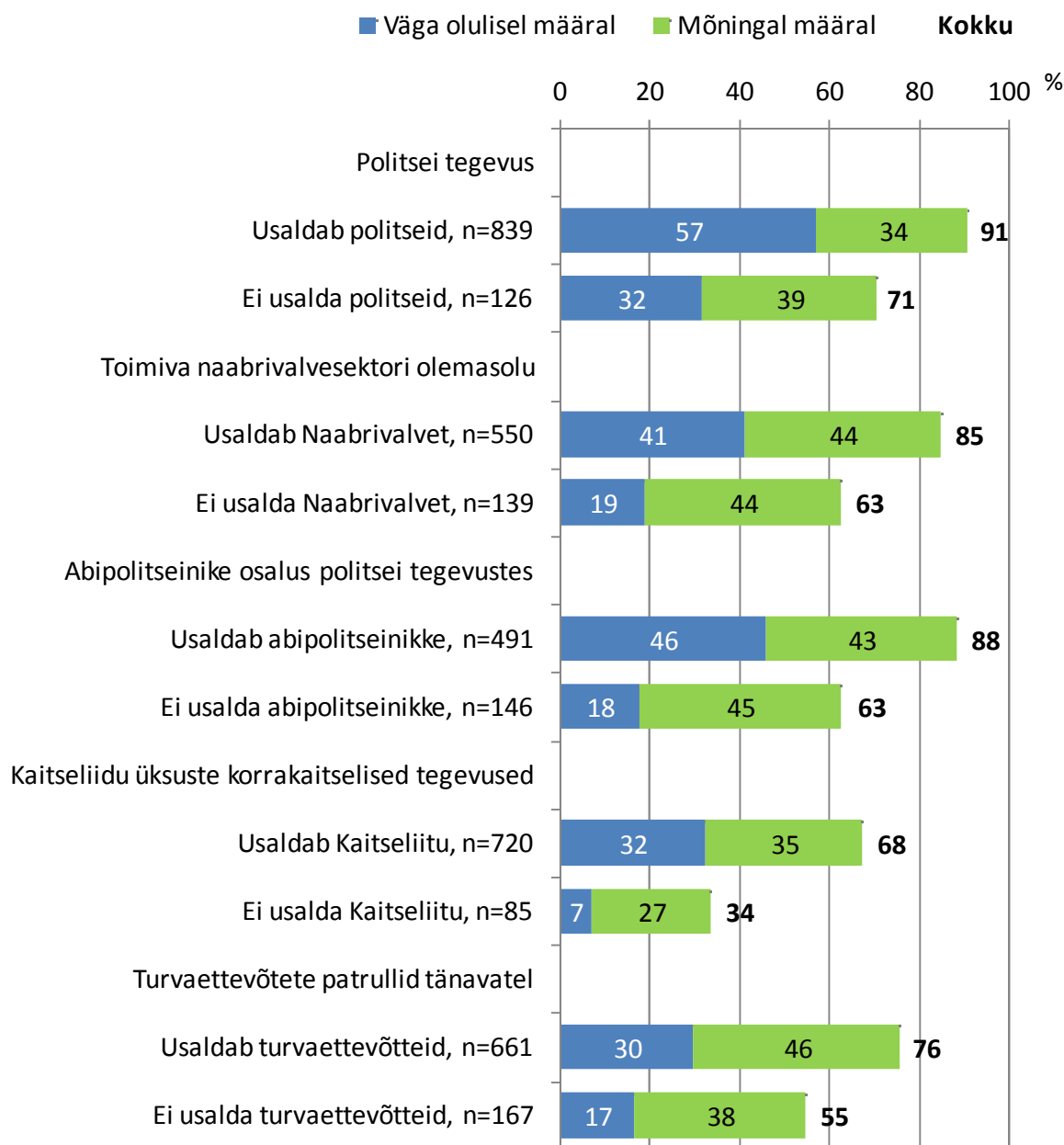
Ülejäänud meetmete puhul jäi nende vastajate osakaal, kes pidasid meetme mõju elukoha turvalisuse suurendamise seisukohalt väga oluliseks, 20-26% piiresse. Nii hindas elanikest 26% elukoha turvalisuse suurendamise seisukohast väga oluliseks turvaettevõtete patrulle tänavatel, 25% kaitseliidu üksuste korrakaitse tegevusi, 23% muude sama piirkonna elanikke koondavate vabatahtlike ühenduste (nt korteri- või majaühistu, külaselts) tegevust ning 20% munitsipaalpolitsei vm korrakaitseametnike partulle tänavatel. Kaitseliidu korrakaitse üksuste ning munitsipaalpolitsei tegevuse tõhususele ei osanud hinnangut anda 28-29% elanikest, mis võib viidata vähesele kokkupuutele ning teadlikkusele. Kõige sagedamini väljendati skeptilisust munitsipaalpolitsei ning turvaettevõtete patrullide, kaitseliidu üksuste ning külaseltside/korteri- või majaühistute tegevuse tõhususe suhtes: 15-21% elanikest oli seisukohal, et nimetatud üksuste tegevus ei mõjuta elukoha turvalisust mingil moel.

Joonis 13. Hinnangud sellele, kuivõrd olulisel määral suurendavad elukoha turvalisust järgnevad tegurid (% , n=kõik vastajad)

Hinnangute jagunemine sotsiaal-demograafiliste rühmade lõikes on esitatud aruande [lisas 1](#). Hinnangute jagunemine erinevate meetmete tõhususele vastavaid institutsioone usaldavate ning mitte-usaldavate inimeste lõikes on esitatud [joonisel 14](#).

Joonis 14. Hinnangud sellele, kui võrd olulisel määral suurendavad elukoha turvalisust järgnevad tegurid institutsioonide usaldajate ning mitte-usaldajate lõikes (%) , n=kõik vastajad)

Toimiva naabrivalvesektori olemasolu hindavad elukoha turvalisuse suurendamise seisukohalt meestega võrreldes sagedamini väga oluliseks naisterahvad (meestest 27% ja naistest 38%). Vanuserühmade võrdluses on toimiva naabrivalvesektori tõhususes veidi vähem veendunud 15-34-aastased, kes peavad toimiva naabrivalve mõju kodukoha turvalisusele pigem mõõdukaks kui väga oluliseks. Võrreldes mitte-eestlastega usuvad toimiva naabrivalve tõhususse rohkem eestlased: eestlastest arvas 79%, et toimiv naabrivalve suurendab kas väga olulisel või mõningal määral kodukoha turvalisust; mitte-eestlastest jagas sama seisukohta 65%. Ootuspäraselt usuvad toimiva naabrivalve tõhususse enam inimesed, kelle kodukohas vastav üksus on loodud: naabrivalvega liitunud inimestest arvas 92%, et toimiv naabrivalvesektor suurendab elukoha turvalisust, sealjuures 48% arvas, et sealäbi suureneb turvalisus väga olulisel määral; naabrivalvega mitte-liitunutest uskus 72%, et naabrivalve suurendab elukoha turvalisust, sealjuures väga oluliseks pidas selle mõju 29%.

Ka muude sama piirkonna elanikke koondavate vabatahtlike ühenduste (nt külaseltsid, korteri- või majaühistud) tegevuse tõhususse suhtuvad eestlastega võrreldes veidi kahtlevamalt mitte-eestlased: eestlastest hindas säärase ühenduste tegevust elukoha turvalisuse suurendamise seisukohalt väga/mõningal määral oluliseks 73%, mitte-eestlastest aga 64%. Sama piirkonna elanikke koondavate vabatahtlike ühenduste tegevust hinnati turvalisuse suurendamise seisukohalt seda positiivsemalt, mida kõrgema haridusega inimestega oli tegu. Ootuspäraselt mõjutas hinnanguid ka see, kas säärane vabatahtlik ühendus on vastaja kodukohas loodud või mitte (inimestest, kelle kodukohas tegutses sama piirkonna elanikke koondav vabatahtlik ühendus, arvas 78%, et see suurendab väga olulisel/mõningal määral kodukoha turvalisust; samas inimestest, kelle kodukohas vastav ühendus puudus, jagas sama seisukohta 64%).

Politsei tegevuse positiivses mõjus kodukoha turvalisusele kahtlevad vanuserühmade võrdluses kõige enam 65-aastased ning eakamad: nooremates vanuserühmades arvas 88-92%, et politsei tegevus suurendab väga olulisel/mõningal määral kodukoha turvalisust, 65-aastastest ning eakamatest jagab sama arvamust 77%. Üldjoontes on usk politsei tegevuse tõhususse veidi suurem kõrgema sissetulekuga rühmades. Mõnevõrra üllatuslikult ei mõjutanud siinkohal politsei tegevuse efektiivsusele antud hinnanguid see, kelle (kas politsei/kutseliste päästjate või inimeste endi) vastutuselaks peeti turvalisuse tagamist: nii politsei/kutseliste päästjate vastutuse pooldajad kui ka elanike endi vastutuse pooldajad tajusid politsei tegevuse mõju kodukoha turvalisuse seisukohast sarnaselt (86-88% arvas, et politsei tegevus suurendab kodukoha turvalisust kas olulisel või mõningal määral). Küll aga mõjutas arvamusi politsei tegevuse efektiivsuse kohta usaldus politsei vastu: politseid usaldusväärseks hindavatest inimestest uskus 57%, et politsei tegevus suurendab kodukoha turvalisust väga olulisel määral; samas kui mitte-usaldajatest jagas sama arvamust 32%.

Abipolitseinike osalust politsei tegevustes peavad elukoha turvalisuse seisukohalt meestest sagedamini oluliseks naisterahvad: väga/pigem olulisel määral suurendab abipolitseinike tegevus kodukoha turvalisust 71% meeste ning 76% naiste arvates. Vanuserühmade võrdluses hinnati abipolitseinike tegevust seda positiivsemalt, mida noorema vanuserühmaga oli tegu. Sissetulekurühmade võrdluses kaldusid positiivsemaid hinnanguid andma kõrgema sissetulekuga inimesed. Võrreldes mitte-eestlastega on eestlased abipolitseinike tegevuse tõhususes sagedamini kindlalt veendunud: väga olulisel määral tõstab abipolitseinike tegevus elukoha turvalisust 36% eestlaste ning 26% mitte-eestlaste arvates. Võrreldes linnaliste asulate elanikega suhtusid abipolitseinike tegevuse efektiivsusesse veidi kahtlevamalt maa-asulate elanikud (68% maa-asulate elanikest arvas, et abipolitseinike tegevus suurendab kodukoha turvalisust väga/pigem olulisel määral; linnaliste asulate elanikest vastavalt 77%). Ootuspäraselt mõjutab hinnanguid abipolitseinike tegevuse efektiivsusele ka usaldus: abipolitseinike usaldavatest inimestest pidas nende tegevust kodukoha turvalisuse suurendamisel väga oluliseks 46%, mitte-usaldajatest 18%.

Ka **kaitseliidu üksuste korrakaitseliste tegevuste** tõhusust elukoha turvalisuse suurendamise seisukohalt hindasid meestega võrreldes veidi kõrgemalt naised (väga/pigem olulisel määral suurendavad need elukoha turvalisust 53% meeste ja 59% naiste arvates). Kõrgemalt hindasid kaitseliidu tegevuse mõju alla 50-aastased (59-62% arvas, et see suurendab elukoha turvalisust olulisel/mõningal määral), madalamalt 50-aastased ja eakamad (vastavalt 52-53%). Märkimisväärsed erinevused ilmnevad rahvuse lõikes: eestlastest usub kaitseliidu üksuste korrakaitseliste tegevuste väga olulisse/mõningasse efektiivsusesse elukoha turvalisuse suurendamisel 64%, mitte-eestlastest 40%. Ootuspäraselt on hinnangud positiivsemad kaitseliitu usaldavate inimeste seas: kaitseliidu

usaldajatest on 68% seisukohal, et kaitseliidu üksuste korrakaitseline tegevus suurendab elukoha turvalisust väga olulisel/mõningal määral; samas kui mitte-usaldajatest arvab sama 34%.

Turvaettevõtete patrulle tänavatel hindasid elukoha turvalisuse seisukohalt väga/mõningal määral oluliseks sagedamini naised (64% meestest ja 72% naistest) ning eestlased (71% eestlastest ja 63% mitte-eestlastest). Hinnangud olid seda positiivsemad, mida noorema vanuserühmaga oli tegu ning üldjoontes veidi positiivsemad ka kõrgema sissetulekuga rühmades. Pealinlased olid turvaettevõtete patrullide positiivses mõjus elukoha turvalisusele sagedamini veendunud kui väiksemate linnade ja maa-asulate elanikud: pealinlastest arvas 78%, et turvaettevõtete patrullid tänavatel suurendavad elukoha turvalisust väga olulisel/mõningal määral; väiksemate linnade ning maa-asulate elanikest vastavalt 62-66%. Turvaettevõtteid usaldavatest inimestest hindas turvaettevõtete tegevust elukoha turvalisuse seisukohast väga olulisel/mõningal määral efektiivseks 76%, mitte-usaldajatest 55%.

Munitsipaalpolitseinike vm korrakaitseametnike patrullide tegevuse mõju elukoha turvalisusele hindasid meestest oluliselt kõrgemalt naisterahvad: meestest 44% arvas, et munitsipaalpolitseinike vm korrakaitseametnike patrullid suurendavad elukoha turvalisust väga olulisel/mõningal määral, naistest omakorda 56%. Kui ülejäänud vaatlusaluste organisatsioonide puhul olid mitte-eestlased võrreldes eestlastega oma hinnangutes skeptilisemad, siis munitsipaalpolitsei tegevust hindasid mitte-eestlased positiivsemalt kui eestlased: mitte-eestlastest 26% arvas, et munitsipaalpolitsei tegevus suurendab elukoha turvalisust väga olulisel määral; eestlastest jagas sama seisukohta 16%. Võrreldes ülejäänud haridusrühmadega olid veidi kahtlevamad kutse-, kesk- või kesk-eriharidusega inimesed, kellest 46% arvas, et munitsipaalpolitsei tegevus suurendab elukoha turvalisust väga olulisel või mõningal määral (ülejäänud haridusrühmades vastav näitaja 55-57%). Tõenäoliselt tulenevalt sellest, et munitsipaalpolitsei tegutseb kõige nähtavamalt Tallinnas, hindasid pealinlased munitsipaalpolitsei tegevust keskmiselt positiivsemalt: olulisel/mõningal määral suurendas munitsipaalpolitsei tegevus elukoha turvalisust 69% pealinlaste ning 41-43% väiksemate linnade ja maa-asulate elanike hinnangul.

Tänavale paigutatud valvekaamerate mõju elukoha turvalisusele peavad keskmisest harvemini oluliseks 65-aastased ning eakamad (78% arvab, et valvekaamerad suurendavad olulisel/mõningal määral elukoha turvalisust) ning alg- või põhiharidusega inimesed (vastavalt 74%). Üldjuhul on hinnangud valvekaamerate positiivsele mõjule seda kõrgemad, mida kõrgema sissetulekuga rühmaga või suurema asulatüübiga on tegu.

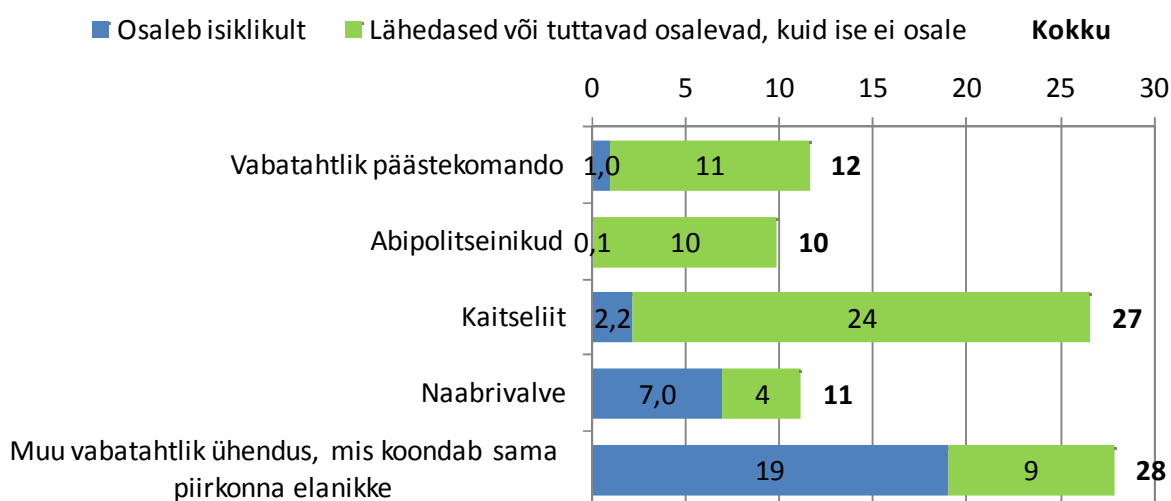
Kokkuvõtvalt võib öelda, et ankeedis loetletud meetmete mõju elukoha turvalisuse suurendamise seisukohalt kalduvad kõrgemalt hindama naisterahvad ning eesti rahvusest inimesed. Hinnanguid mõjutab nii usaldus kui kokkupuude (kas vastav korrakaitseüksus kodukohas eksisteerib).

3.2 Osavõtt siseturvalisuse vabatahtlikest tegevustest

Erinevate siseturvalisuse tagamisega seotud vabatahtlike organisatsioonide tegevusest võttis isiklikult osa kokku 26% elanikkonnast. Vabatahtliku päästjana töötas 1%, abipolitseinikuna 0,1%, kaitseliitu kuulus 2%, naabrivalves osales 7%⁴ ning muude sama piirkonna elanikke koondavate vabatahtlike ühenduste (nt külaselts, korteri- või majaühistu) tegevustes osales 19% elanikest (Joonis 15). Erinevates ühendustes isiklikult osalevate inimeste profiil on esitatud aruande [lisas 1](#).

Elanikest 74% isiklikult ühegi nimetatud organisatsiooni tegevuses ei osalenud, kuid 28% omas lähedasi/tuttavaid, kes mõne sellise organisatsiooni tegevustest osa võtsid, sealjuures 24% teadis kedagi, kes kuulus kaitseliitu; 11% teadis mõnda vabatahtlikku päästjat; 10% mõnda abipolitseinikku; 4% mõnda naabrivalvega liitunud ning 9% mõne muu piirkondliku vabatahtliku ühenduse (külaselts, korteri- või majaühistu) liiget.

Joonis 15. Osavõtt siseturvalisuse vabatahtlike organisatsioonide tegevusest (% , n=kõik vastajad)

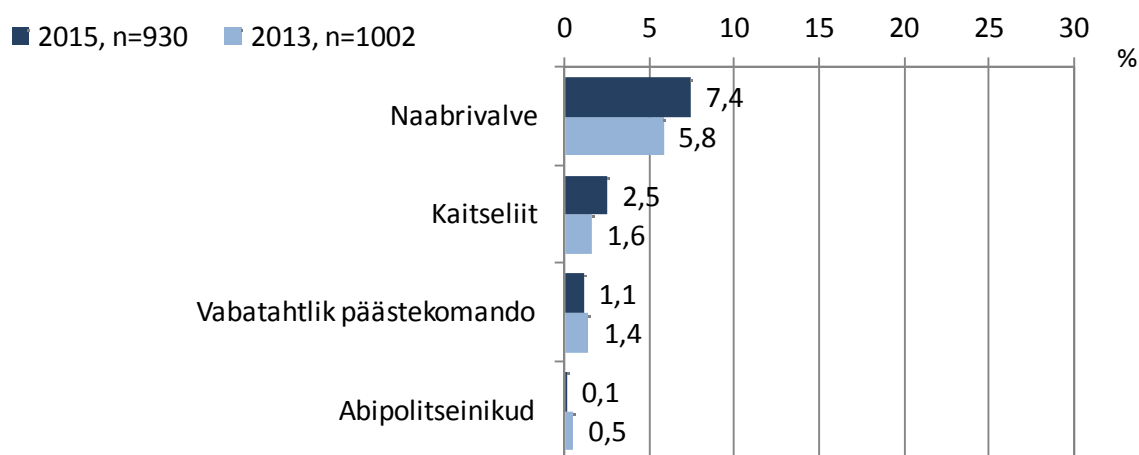
Võrreldes naistega on meeste seas levinum töötamine vabatahtliku päästja/abipolitseinikuna või kuulumine kaitseliitu. Võrreldes mitte-eestlastega on eestlaste seas veidi enam naabrivalves ning kaitseliidus osalevaid inimesi, samas kui mitte-eestlaste puhul on eestlastest sagedasem kuulumine mõnda külaseltsi/korteri- või majaühistusse. Naabrivalvega liitunud või külaseltsides/korteri- ja majaühistutes osalejaid on seda enam, mida kõrgema haridusega rühmaga on tegu.

Võrreldes 2013. aastaga pole vabatahtliku päästjana või abipolitseinikuna töötavate elanike osatähtsus statistiliselt olulisel määral kasvanud, niisamuti pole statistiliselt olulisel määral suurenenud ka kaitseliitu kuuluvate inimeste ega naabrivalves osalejate suhtarv (Joonis 16)⁵.

⁴ 7% inimestest ütles end isiklikult osalevat naabrivalves, kuid täiendav 10% ütles, et nende kodukohas on naabrivalve sektor loodud. Samuti, lisaks neile 19%-le elanikest, kes isiklikult osalesid mõne muu vabatahtliku ühenduse (nt külaselts, korteri- või majaühistu) töös, ütles 26%, et nende kodukohas on selline ühendus olemas, kuid nad ei osale selle tegevustes.

⁵ Tulemuste laiendamisel tekkida võiva statistilise vea suurus on näiteks Naabrivalves osalejate puhul 95%-lise tõenäosusega kuni 1,6%; seega juhul, kui osalejate arvu reaalne kasv jääb 1,6% piiresse, ei võimalda uuringu tulemused seda statistiliselt kinnitada.

Joonis 16. Osavõtt siseturvalisuse vabatahtlike organisatsioonide tegevusest, ajaline võrdlus (% , n=15-74-aastased vastajad)

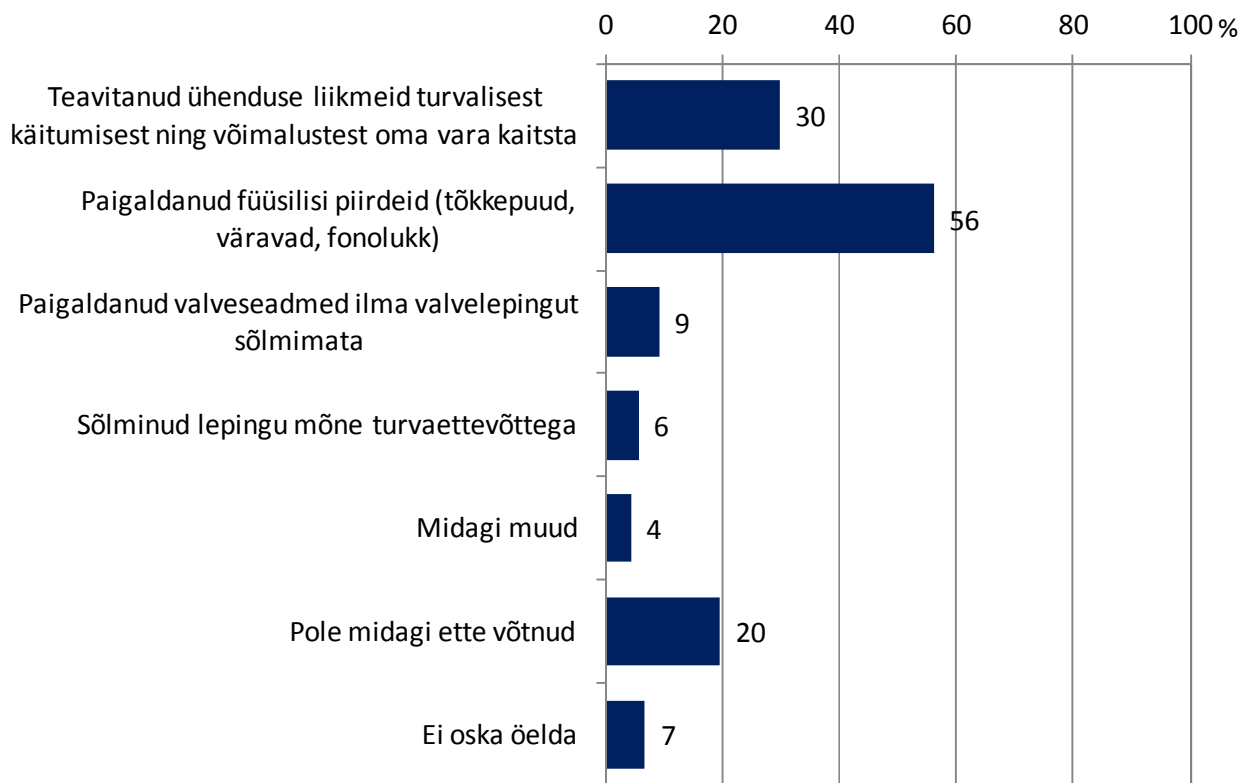

3.3 Kollektiivsed meetmed turvalisuse tagamiseks

Järgnevalt paluti kõigil vastajail, kelle kodukohas oli loodud naabrivalve või mõni külaselts/korteri- või majaühistu (kokku 54% elanikest), öelda, mida on see ühendus kodukoha turvalisuse tagamiseks ette võtnud (hinnanguid koguti nii nendes ühendustes isiklikult osalevatelt inimestelt kui ka kõigilt ülejäänutelt, kelle kodukohas selline ühendus loodud oli).

Enam kui pooled elanikest, kelle kodukohas oli naabrivalve või muu vabatahtlik ühendus (külaselts, korteri- või majaühistu) loodud, ütlesid, et ühenduse tegevuse tulemusena on paigaldatud füüsilised piirded, nt tõkkepuud, väravad või fonolukk (56%) (Joonis 17). Vastajatest 30% sõnul on naabrivalve vm sama piirkonna elanikke koondav ühendus teavitanud ühenduse liikmeid turvalisest käitumisest ning võimalustest oma vara kaitsta, 9% mainis valveseadmete paigaldamist ilma valvelepingut sõlmimata ning 6% mõne turvaettevõttega lepingu sõlmimist. Viies elanikest, kelle kodukohas vastav ühendus tegutses, ütles, et ühing pole kodukoha turvalisuse tagamiseks midagi ette võtnud.

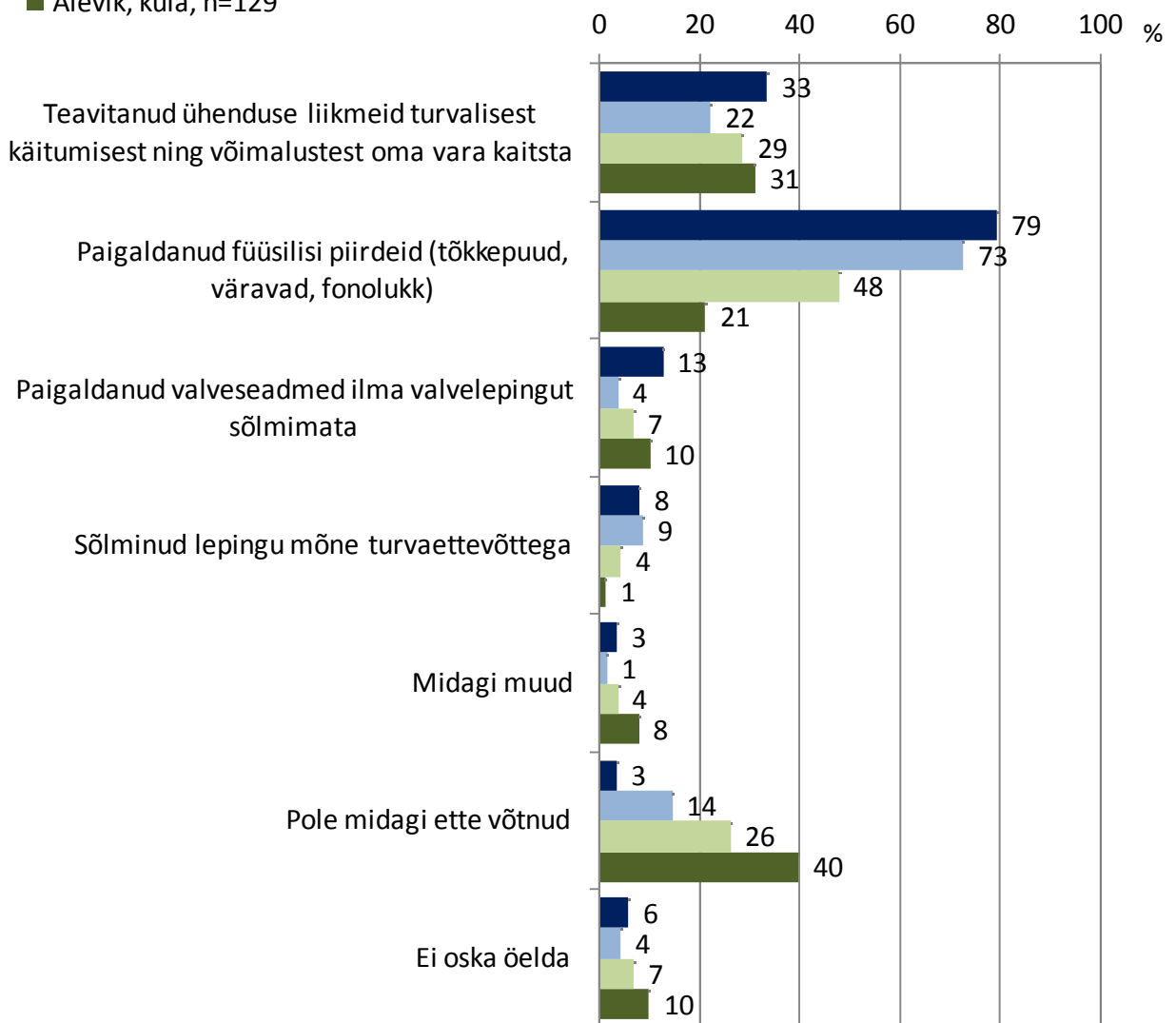
Joonis 17. Mida on kodukoha turvalisuse tagamiseks ette võtnud seal tegutsev Naabrivalve või muu vabatahtlik ühendus (külaselts, korteri- või majajühistu) (% , n=vastajad, kelle kodukohas on vastav ühendus loodud (542 vastajat))

Võrreldes väikelinnades ning maa-asulates elavate vastajatega mainisid pealinnas ning teistes suuremates linnades elavad vastajad sagedamini füüsiliste piirete paigaldamist (Joonis 18). Võrreldes maa-asulatega on linnalistes asulates sagedasem mõne turvaettevõttega lepingu sõlmimine. Mida väiksemat tüüpi asulaga oli tegu, seda sagedamini öeldi, et kodupiirkonna naabrivalve vm vabatahtlik ühendus pole kodukoha turvalisuse tagamiseks midagi ette võtnud. Siin võib üheks põhjuseks olla väiksemate asulate turvalisem elukeskkond: suuremates linnades on kuritegevust rohkem, ning seetõttu on kortermajade alluste lukustamine sagedasem praktika (niisamuti ka tõkkepuude paigaldamine, mis võib olla tingitud nii turvakaalutlustest kui ka parkimiskohtade vähesusest). Samas pole käesoleva uuringu puhul võimalik määratleda, millist vabatahtlikku ühendust vastaja täpselt silmas peab ning mis on selle ühenduse peamised tegevuseesmärgid: juhul, kui tegu on maapiirkonnas loodud külaseltsiga, võib selle põhiline tegevus seisneda hoopiski ühiste huvitegevuste organiseerimises, ning turvalisuse küsimuste lahendamise olla tagaplaanil.

Joonis 18. Mida on kodukoha turvalisuse tagamiseks ette võtnud seal tegutsev Naabrivalve või muu vabatahtlik ühendus (külaselts, korteri- või majaühistu), tulemuste võrdlus asulatüübi (% , n=vastajad, kelle kodukohas on vastav ühendus loodud)

- Pealinn, n=204
- Suurem linn (al 50 000 elanikku), n=101
- Väiksem linn (kuni 50 000 elanikku), alev, n=108
- Alevik, küla, n=129

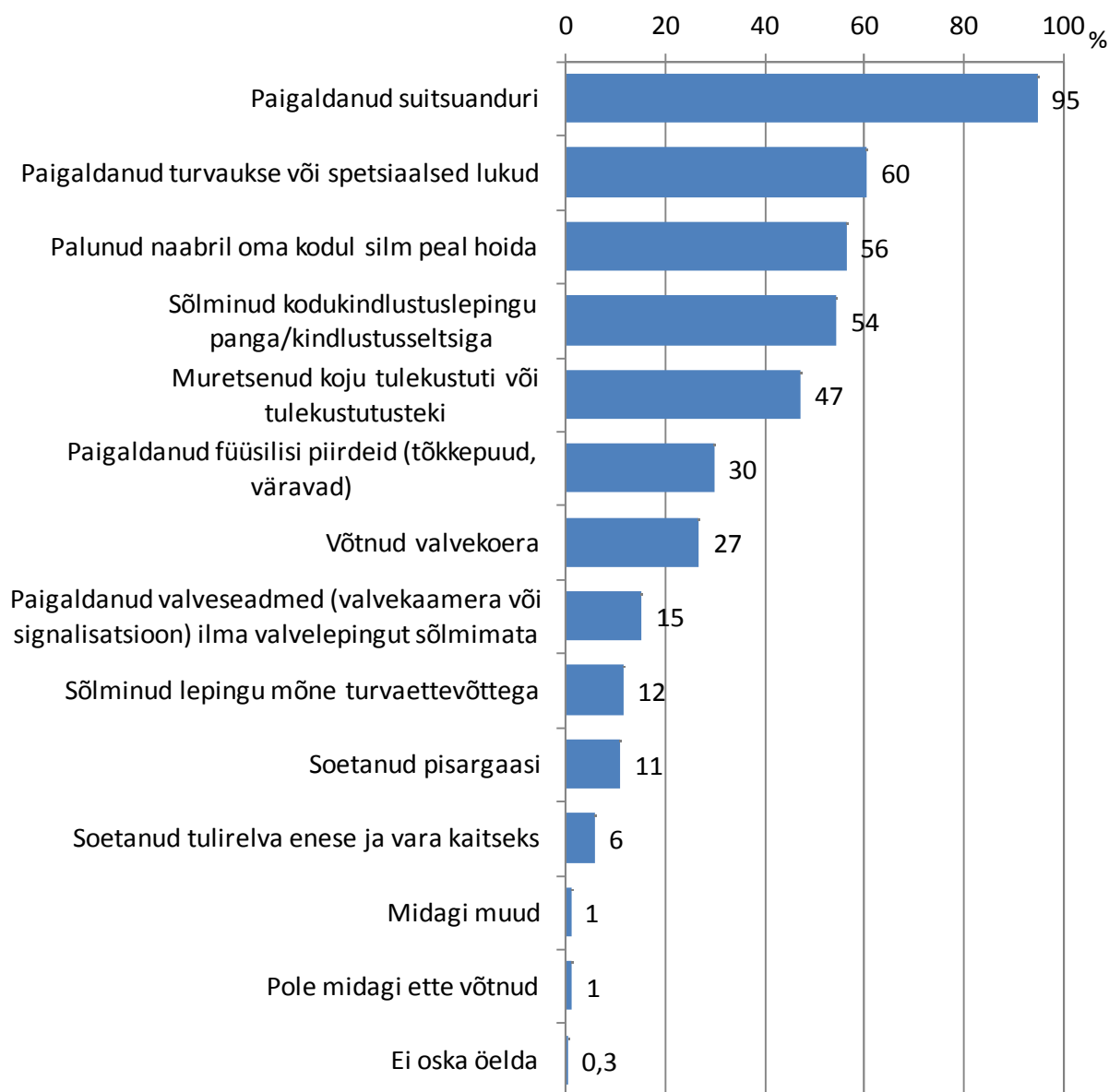

3.4 Isiklikud meetmed turvalisuse tagamiseks

Järgnevalt uuriti, mida on elanikud ise ette võtnud iseenda ning oma kodu turvalisuse tagamise heaks. Tulemused on esitatud [joonisel 19](#).

Joonis 19. Mida olete ette võtnud iseenda ning oma kodu turvalisuse tagamiseks?

(% , n=kõik vastajad)

(Kohustusliku) **suitsuanduri** on oma koju paigaldanud 95% elanikest. Keskmisest enam on suitsuanduri paigaldanud inimesi 35-49-aastaste ning 60-74-aastaste seas (97-98%), enam kui 1000-eurose isikliku sissetulekuga rühmas (98%) ning regioniti Põhja-, Lääne- ja Kesk-Eestis (98-99%).

Kui suitsuandur oli olemas valdaval osal elanikkonnast, siis **tulekustuti/tulekustutusteki** soetanud inimesi on elanikkonnas poole vähem (47%). Keskmisest enam on inimesi, kes on vastava vahendi koju muretsenud, meesterahvaste, 35-49-aastaste ning eestlaste seas (54-56%). Tõenäoliselt soetavad tulekustuti/tulekustutusteki koju pigem eramute elanikud: maa-asulate elanikest omas kodus vastavaid vahendeid 62%, linnaelanikest 40%.

Füüsilistest piiretest on kõige levinum **turvaukse või spetsiaalsete lukude paigaldamine**: seda on oma kodu kaitseks teinud 60% elanikest. Keskmisest vähemlevinud on turvauste/lukkude paigaldamine 75-aastaste ning eakamate seas (44%), keskmisest enamlevinud aga mitte-eestlaste (70%), kõrgharidusega inimeste (67%) ning enam kui 1000-eurose isikliku sissetulekuga inimeste rühmas (72%). Mida suurema asulatüübiga on

tegu, sega levinum on selle elanike seas oma kodu kaitseks turvauste/lukkude paigaldamine: pealinlased (regiooniti ka Ida-Virumaa elanikud) kasutavad vastavat turvameedet kõige enam (73%) ning maa-asulate elanikud kõige vähem (48%).

Muid füüsilisi piirdeid, nt **tökkepuid/väravaid** on oma kodu kaitseks paigaldanud 30% elanikest. Ootuspäraselt ilmneb ka siinkohal seos asulatüübiga: väiksemates asulates (kus on enam eramutes elavaid inimesi) on sääraseid piirete paigaldamine levinum kui linnades (vastavalt 37% ja 27%). Regiooniti on sääraseid füüsilisi piirdeid paigaldanud inimesi keskmisest enam Põhja- ja Lõuna-Eestis (38-40%). Võrreldes mitte-eestlastega on sel moel oma kodu turvanud inimesi enam eestlaste seas (17% ja 36%); laias laastus arvukamalt ka kõrgema sissetulekuga rühmades.

Mõne **turvaettevõttega** on iseenda/kodu turvalisuse tagamiseks lepingu sõlminud 12% elanikest. Turvaettevõtete teenuste kasutajaid on vanuserühmade võrdluses kõige vähem 75-aastaste ja eakamate seas (4% sõlminud vastava lepingu); suhteliselt ühtlaselt aga alla 75-aastaste seas (nooremate vanuserühmade lõikes 9-15%). Hariduse lõikes on turvaettevõtete lepingulisi erakliente kõige enam kõrgharidusega inimeste seas (21%), märgatavalt vähem aga madalama haridusega inimeste seas (5-8%). Samuti on turvateenuste lepingulisi kasutajaid keskmisest enam kõrgeima isikliku netosissetulekuga rühmas (üle 1000 eurot kuus – lepingulisi kliente 26%). Elukoha alusel on turvaettevõtete lepingulisi erakliente kõige enam pealinnas (18%), kõige vähem aga väikelinnades ja alevites (6%); regiooniti Kesk- ja Lääne-Eestis (4-5%).

Inimesi, kes on **paigaldanud valveseadmed (valvekaamera või signalisatsiooni) ilma valvelepingut sõlmimata**, on veidi enam kui turvateenuste lepingulisi kasutajaid: 15%. Keskmisest levinum on see meesterahvaste (19%), kõrgharidusega inimeste (21%) ning Põhja-Eesti elanike puhul (24%). Keskmisest vähem on selle meetme kasutajaid suuremates linnades (v.a pealinn) – 10%. Turvaettevõtete eraklientidest on ilma valvelepingut sõlmimata valveseadmed paigaldanud 29%.

Valvekoera on oma kodu kaitseks võtnud 27% elanikest, sagedasem on see 15-24-aastaste (37%) ja eestlaste (31%) puhul. Keskmisest vähem on valvekoera võtnud inimesi kõrgharidusega või üle 1000-eurose netosissetulekuga inimeste seas (20%). Maaelanikest on valvekoera soetanud 47%, linnaelanikest 18%.

Pisargaasi on koju muretsenud 11% elanikest, enamlevinud on see alla 35-aastaste seas (18%). **Tulirelva** on enese ja vara kaitseks soetanud 6% elanikest, sagedamini mehed (9%) või üle 1000-eurose isikliku sissetulekuga inimesed (11%), võrreldes mitte-eestlastega sagedamini eestlased (vastavalt 3% ja 7%). Võrreldes linnaliste asulatega on tulirelva omajaid enam maa-asulate elanike seas (vastavalt 4% ja 10%); regiooniti kõige enam Põhja-Eestis (12%).

Kodukindlustuslepingu mõne panga või kindlustusseltsiga on sõlminud 54% elanikest. Kõige enamlevinud on see vanuserühmade võrdluses 35-49-aastaste seas (68%), kõige vähemlevinud aga 75-aastaste ja eakamate seas (31%). Keskmisest enam on kodukindlustuslepingu sõlminud inimesi kõrgharidustega inimeste seas (64%) ning enam kui 1000-eurose netosissetulekuga inimeste rühmas (75%), regiooniti Põhja-Eestis (63%).

Ligikaudu pooled vastajaist (56%) ütlesid, et **on palunud oma kodul silma peal hoida ka naabril**; keskmisest enam on sääraseid vastajaid vanuserühmades 35-64 (63-64%), eestlaste seas (61%), maa-asulates (65%) ning Põhja- ja Kesk-Eestis (67-68%).

Kokkuvõtvalt võib öelda, et iseenda ning oma kodu turvalisuse tagamiseks on sagedamini erinevaid meetmeid tarvitusele võtnud meesterahvad, 35-49-aastased, eestlased, kõrgharidusega või kõrgema sissetulekuga inimesed ning maa-asulate elanikud. Inimeste seas, kes on sõlminud erakliendina lepingu mõne turvaettevõttega, on pea kõigi ankeedis loetletud meetmete (v.a valvekoera võtmine, pisargaasi või tulirelva soetamine) kasutajaid keskmisest enam.

Uuring näitas, et oma kodu turvalisuse tagamiseks kasutusele võetavad meetmed pole mõjutatud hinnangutest elukoha turvalisusele, st inimesed, kes hindasid oma elukoha turvalisust madalamalt, ei olnud kodu turvalisuse tõstmiseks teinud oluliselt rohkem kui need inimesed, kes oma elukoha turvalisust kõrgemalt hindasid.

Vastuste analüüs näitas, et turvameetmete kasutamise nn tüpaažid võib jagada laias laastus nelja rühma:

1. Piirdumine suitsuanduri paigaldamisega;
2. Turvaukse või spetsiaalsete lukkude paigaldamine ning lepingu sõlmimine mõne turvaettevõttega (iseloomulikum meestele, mitte-eestlastele, pealinlastele ning linnaliste asulate elanikele üldiselt);
3. Tulirelva või pisargaasi soetamine (iseloomulikum meestele, eestlastele, noorematele vanuserühmadele ning maa-asulate elanikele);
4. Ülejäänud meetmete kombineeritud kasutamine: kõige iseloomulikumalt füüsiliste piirete (tõkkepuud, väravad) paigaldamine ning tulekustuti/tulekustutusteki muretsemine, samas ka palve naabritele oma kodul silm peal hoida, valveseadmete paigaldamine ilma valvelepingut sõlmimata, valvekoera võtmine ning kodukindlustuslepingu sõlmimine (iseloomulikum eestlastele ning maaelanikele, 35-49-aastastele, vähem iseloomulik Ida-Virumaa ja Tallinna elanikele).

Kui jätta kõrvale kategooria, kes piirdus vaid suitsuanduri paigaldamisega, olid kõik tüpaažid tugevamalt esindatud kõrgema isikliku sissetulekuga inimeste seas. Turvaukse/turvafirma ning kombineeritud meetmete kasutamine on iseloomulikum kõrgema haridusega inimestele.

Eelnevast võib järeldada, et oma kodu kaitseks jasutatavate turvameetmete valik sõltub paljuski elukohast (kas elatakse linnas või maal, suure tõenäosusega mõjutab siin ka eluaseme tüüp) ning majanduslikest võimalustest.

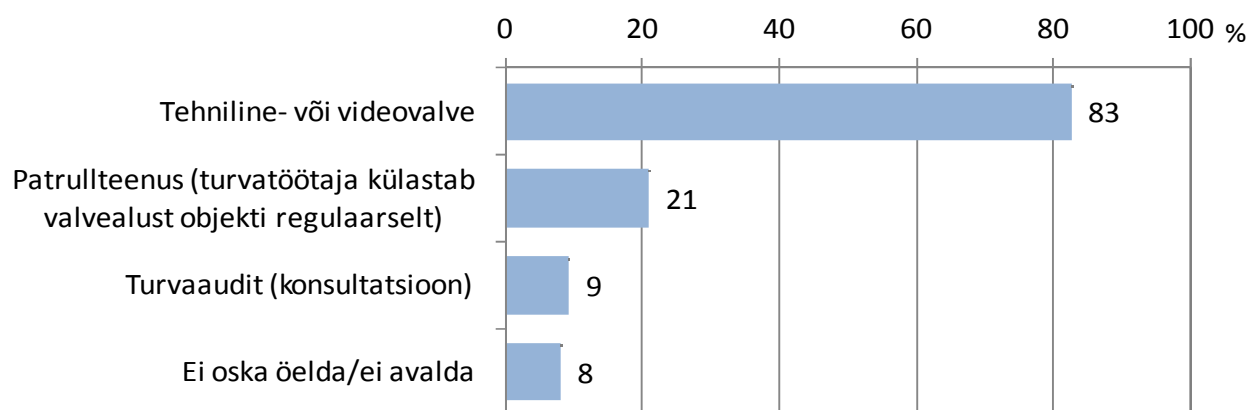
4 Turvaettevõtete teenuste kasutamine

Järgnevalt selgitati, milline on elanike kokkupuude turvaettevõtete teenustega (kas kasutab mõne turvaettevõtte teenuseid erakliendina või tööalaselt; millised teenused need on). Uurimaks, milline on turvaettevõtete ning -teenuste kuvand ning maine, paluti teenuste kasutajatel hinnata oma rahulolu kasutatud teenustega; mitte-kasutajatel aga selgitada, millised põhjused peituvad turvateenuste mitte-kasutamise taga. Lisaks uuriti, milline on elanike silmis turvatöötajate kuvand (kuivõrd professionaalseks, viisakateks ning korrektse välimusega töötajateks turvatöötajaid peetakse) ning milline on elanike teadlikkus turvaettevõtetest ning nende poolt pakutavatest teenustest.

4.1 Turvaettevõtete teenuste kasutamine erakliendina

Inimesi, kes kasutasid erakliendina mõne turvaettevõtte teenuseid, sattus valimisse 117 vastajat. Valdav osa neist kasutas kodus tehnilist- või videovalvet (83%); vähem oli neid, kes kasutasid (ka) patrullteenust (21%) või olid lasnud teha turvaaudit (9%) (Joonis 20).

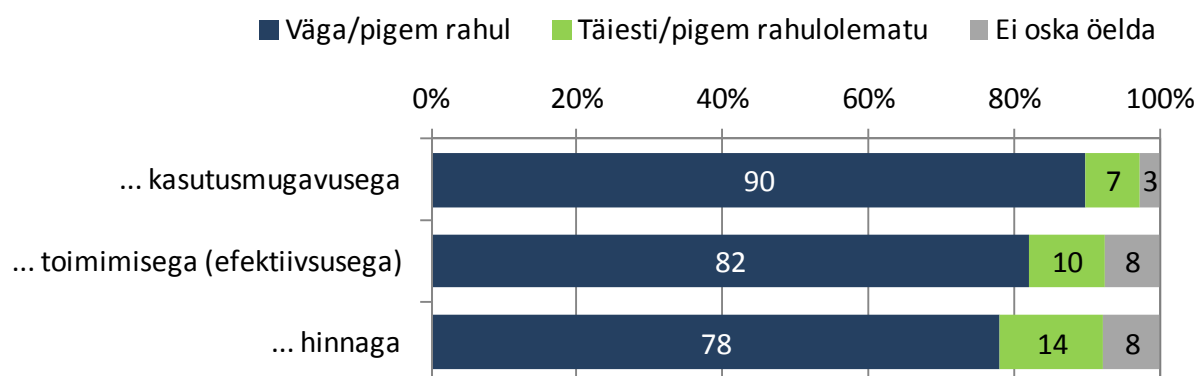
Joonis 20. Milliseid turvaettevõtete teenuseid iseenda ning oma kodu turvalisuse tagamiseks kasutatakse (% , n=vastajad, kes on sõlminud oma kodu turvalisuse tagamiseks lepingu mõne turvaettevõttega (117 vastajat))

Inimesed, kes erakliendina turvateenuseid kasutavad, on üldjuhul nende teenustega rahul: kasutusmugavusega oli väga/pigem rahul 90%, toimimise (efektiivsusega) 82% ning hinnaga 78% (Joonis 21). Rahulolematust väljendas teenuste erinevate aspektide puhul 7-14% klientidest, sealjuures kõige sagedamini oldi rahulolematud teenuse hinnaga.

Võrreldes linnalistes asulates elavate vastajatega olid maa-asulates elavad vastajad⁶ vähem rahul turvateenuste toimimisega (linnas elavatest klientidest 90%, maal elavatest klientidest 59%), mis võib viidata probleemidele reageerimise operatiivsuses (kuna vahemaad on suuremad, võtab patrullil sündmuskohale jõudmine enam aega).

Joonis 21. Rahulolu erakliendina kasutatud turvateenustega (% , n=vastajad, kes on sõlminud oma kodu turvalisuse tagamiseks lepingu mõne turvaettevõttega (117 vastajat))

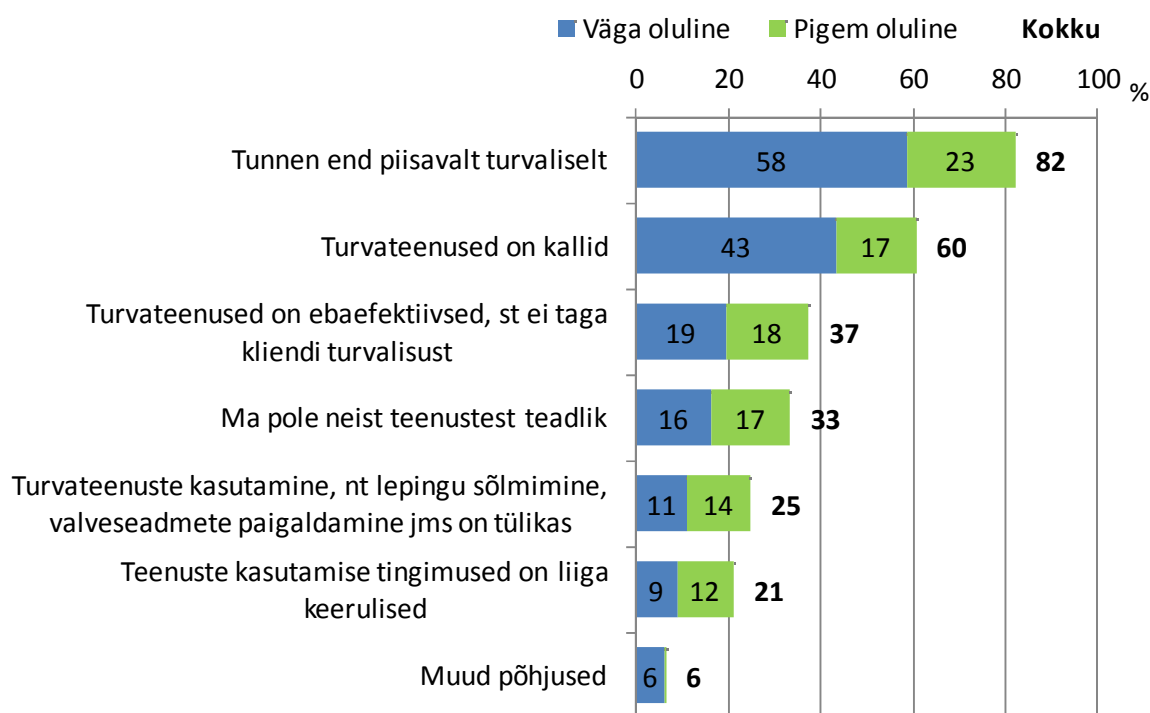
⁶ Valimis kokku 29 vastajat.

4.2 Turvaettevõtete teenuste mitte-kasutamise põhjused

Selgitamaks, millistel põhjustel kodu kaitseks turvaettevõtete teenuseid ei kasutata, loetleti vastajale kuus põhjust ning paluti tal hinnata nende põhjuste olulisust.

Kõige sagedamini peeti olulisteks põhjusteks, miks turvaettevõtete teenuseid ei kasutata, vajaduse puudumist (**tunnen end piisavalt turvaliselt** – väga/pigem oluliseks hindas seda põhjust 82%) ning turvateenuste (oletatavat) **kõrget hinda** (väga/pigem oluliseks pidas 60%) (Joonis 22). Harvem oli põhjuseks vähene usk turvateenuste efektiivsusesse (oluline 37% jaoks), vähene teadlikkus neist teenustest (33%), arvamus et turvateenuste kasutamine on tülikas (25%) või teenuste kasutamise tingimused on liiga keerulised (21%).

Joonis 22. Kuivõrd olulised on Teie jaoks põhjused, miks Te pole iseenda ning oma kodu turvalisuse tagamiseks turvaettevõtete teenuseid kasutanud (% , n=vastajad, kes pole erakliendina turvaettevõtete teenuseid kasutanud (884 vastajat))

Võrreldes meestega pidasid naised sagedamini oluliseks takistuseks turvateenuste hinda (meestest 56% ja naistest 65%) ning seda, et teenuste kasutamise tingimused on liiga keerulised (vastavalt 17% ja 24%).

Võrreldes vanemate vanuserühmadega tõid 15-34-aastased sagedamini turvateenuste mitte-kasutamise põhjusena esile vajaduse puudumist (tunnen end piisavalt turvaliselt – 87%), kuid pidasid eakamatega võrreldes harvemini oluliseks teenuste hinda (52%), teenuste kasutamise tülikust (19%) ning kasutustingimuste keerukust (13%). Turvateenuste hinda, ebaefektiivsust, kasutamise tülikust ning kasutustingimuste keerukust tõid vanuserühmade võrdluses kõige sagedamini esile 50-64-aastased. Erinevate tegurite olulisuse hindamisel jäid kõige sagedamini hätta 65-aastased ning eakamad inimesed, mis näitab nende madalamat teadlikkust ning huvi antud teema vastu.

Võrreldes eestlastega oli turvateenuste kasutamise tüliskus sagedamini oluliseks takistuseks mitte-eestlaste jaoks (eestlastest pidas oluliseks 22%, mitte-eestlastest 31%).

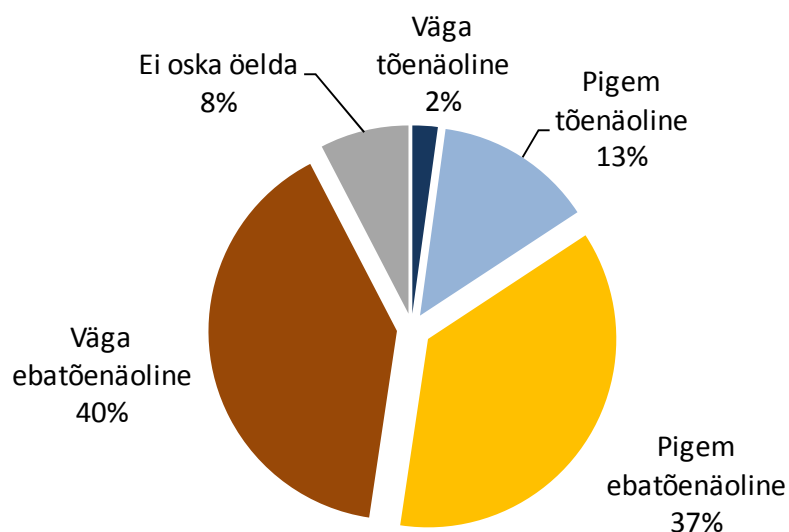
Kõrgharidusega inimesed pidasid teenuse mitte-kasutamise põhjustena keskmisest harvemini oluliseks teenuse kasutamise tingimuste keerukust (15%) ning vähest teadlikkust nimetatud teenustest (27%). Madalama sissetulekuga inimeste jaoks oli keskmisest sagedamini oluliseks takistuseks teenuste hind, kuid ka teenuste kasutamise tüliskus ning keerulised kasutustingimused. Samas ei pidanud madalama sissetulekuga inimesed vajaduse puudumist (tunnen end piisavalt turvaliselt) sedavõrd oluliseks põhjuseks kui kõrgema sissetulekuga inimesed, mis viitab asjaolule, et madalama sissetulekuga inimeste seas on vajadus täiendavate turvameetmete järele olemas, kuid takistuseks saavad nii finantsilised põhjused kui ka valmidus nende teenuste tarbimiseks leping sõlmida (protsessi peetakse liiga keeruliseks).

Alevikes ning külades elavate vastajate puhul oli turvateenuste mitte-kasutamise põhjuseks keskmisest sagedamini usu puudumine turvateenuste efektiivsusse (oluliseks pidas 44%). Tõenäoliselt on see seotud arvamusega, et kuna teenusepakkuja (turvafirma) asub kaugel, ei jõuaks nad piisavalt kiirelt sündmuspaigale.

4.3 Valmidus turvaettevõtete teenuseid kasutama hakata

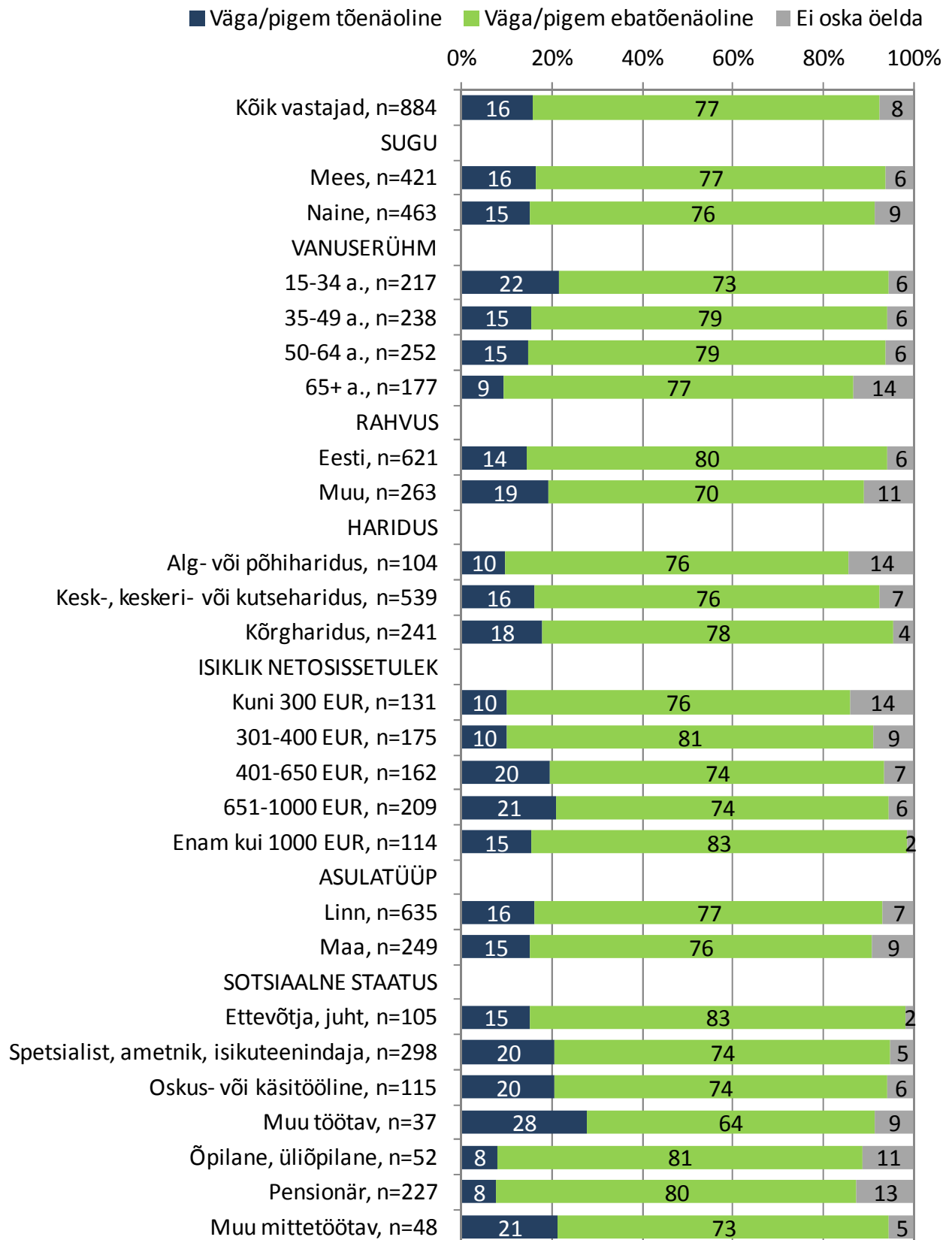
Inimestest, kes erakliendina ühegi turvaettevõtte teenuseid ei kasuta, peab 15% väga/pigem tõenäoliseks, et alustab turvateenuste kasutamist lähema kahe aasta jooksul (Joonis 23). Pigem ebatõenäoliseks peab lähiaastatel mõne turvaettevõttega erakliendi lepingu sõlmimist 37%, väga ebatõenäoliseks 40%.

Joonis 23. Kuivõrd tõenäoliselt hakkate lähema kahe aasta jooksul iseenda/oma kodu kaitseks mõne turvaettevõtte teenuseid (% , n=vastajad, kes ei kasuta erakliendina turvaettevõtete teenuseid (884 vastajat))

Joonisel 24 on esitatud hinnangud turvateenuste kasutamise tõenäosusele taustrühmade lõikes.

Joonis 24. Kuivõrd tõenäoliselt hakkate lähema kahe aasta jooksul iseenda/oma kodu kaitseks mõne turvaettevõtte teenuseid (% , n=vastajad, kes ei kasuta erakliendina turvaettevõtete teenuseid (884 vastajat))

Vanuserühmade võrdluses on teenuse potentsiaalseid kasutajaid (vastajad, kes peavad teenuste kasutamise alustamist lähiaastail väga/pigem tõenäoliseks) kõige enam 15-34-aastaste seas (22%), kõige vähem aga 65-aastaste ning eakamate seas (9%).

Keskmisest vähem on teenuste potentsiaalseid kasutajaid alg- või põhiharidusega rühmas või kuni 400-eurose isikliku sissetulekuga inimeste seas (10%).

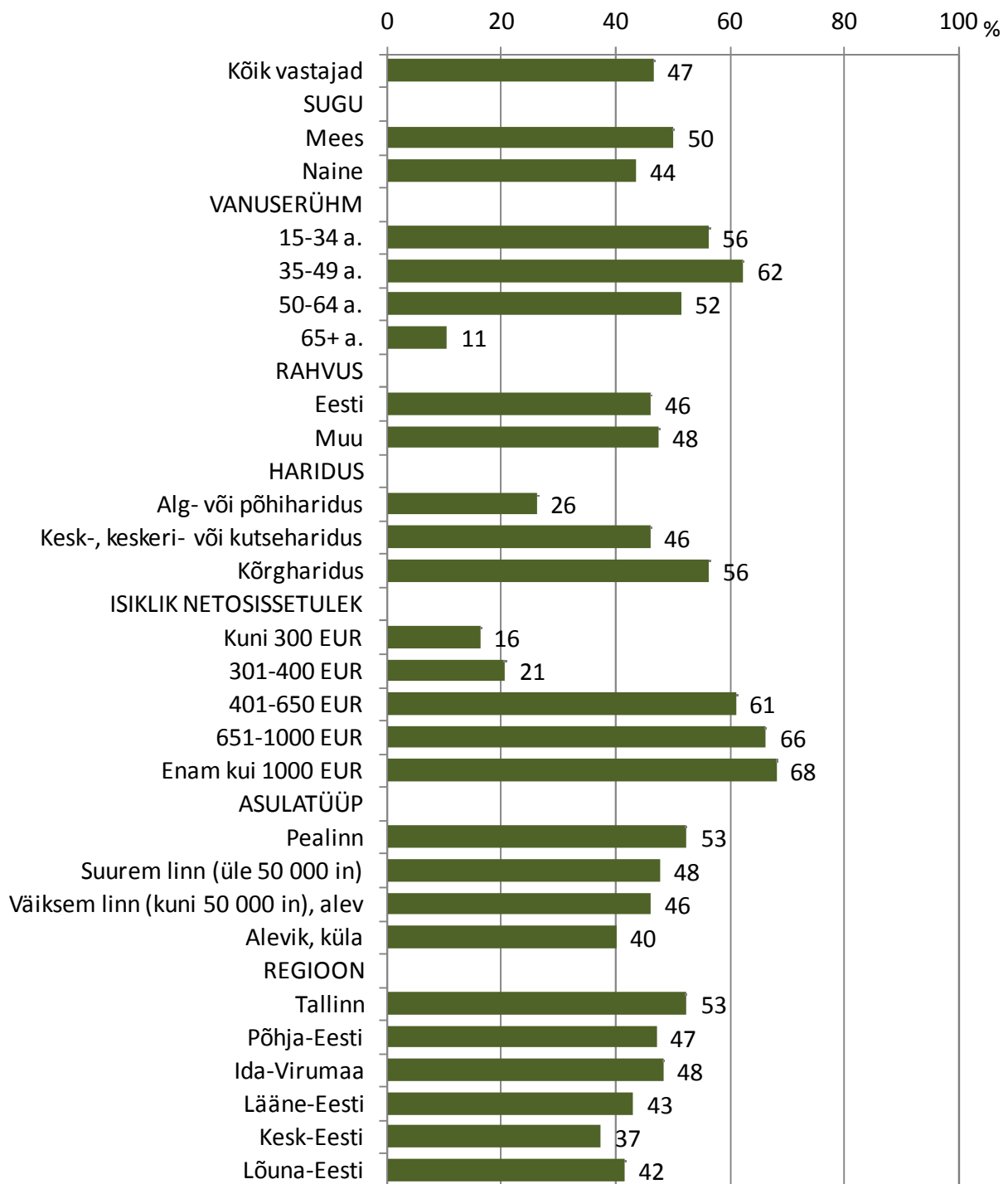
Sotsiaalse staatuse lõikes on turvateenuste potentsiaalseid tarbijaid keskmisest vähem pensionäride ning (üli)õpilaste seas (8%) (samas võib õppivate inimeste puhul teenuste tarbimist lähiaastail piirata asjaolu, et veel ei plaanita soetada isiklikku kinnisvara).

Inimeste seas, kes on puutunud turvaettevõtete teenustega kokku tööalaselt, on teenuse potentsiaalseid tarbijaid 20%, samas kui tööalast kokkupuudet mitte-omavate inimeste seas on neid 12%.

4.4 Kokkupuude turvateenustega tööalaselt

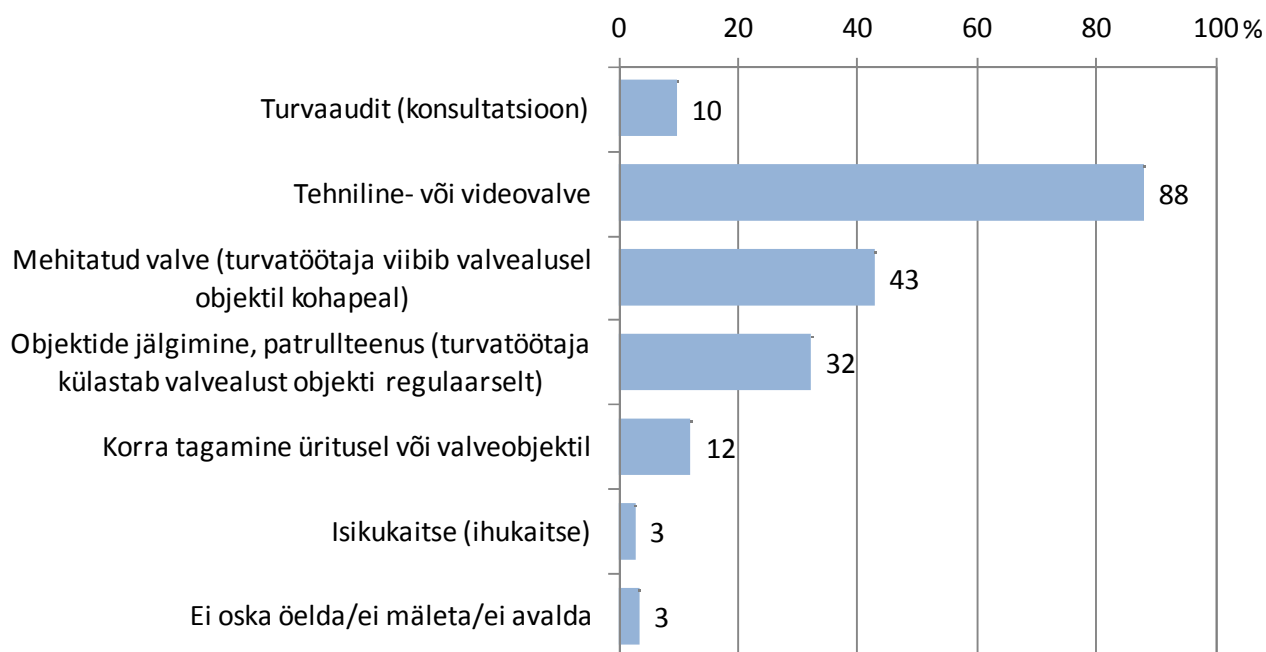
Kui isiklikult kasutas mõne turvaettevõtte teenuseid iseenda ning oma kodu kaitseks 12%, siis tööalaselt puutub mõne turvaettevõtte teenustega kokku 47% elanikest (Joonis 25). Võrreldes naistega on tööalaselt turvateenuseid kasutavaid inimesi veidi enam meeste seas (44% ja 50%), vanuserühmade võrdluses 35-49-aastaste seas (62%). Tööalaselt turvateenuseid kasutavaid inimesi on üldjuhul rohkem kõrgema hariduse või sissetulekuga inimeste seas ning suuremates asulates.

Joonis 25. Kokkupuude turvateenustega tööalaselt (kasutab ise või tööandja kasutab) (% , n=kõik vastajad)

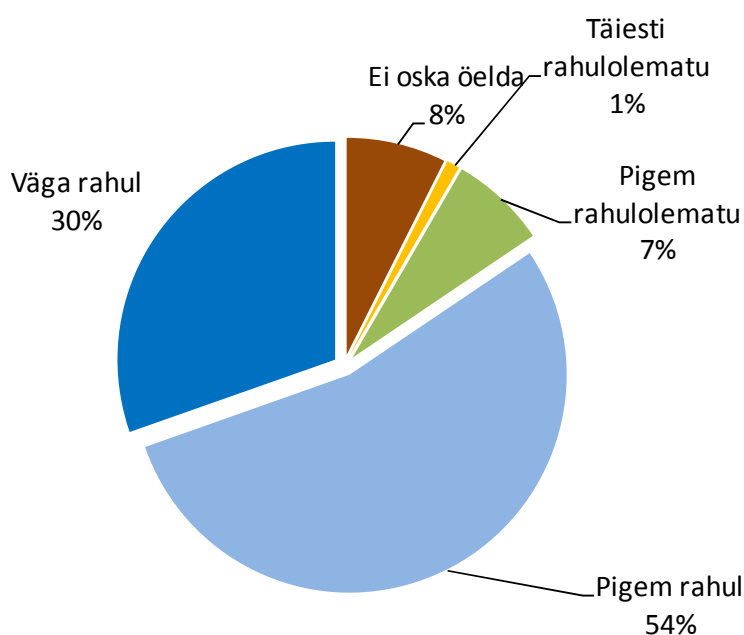
Kõige enam levinud turvateenuseks, mida tööalaselt kasutatakse, on tehniline- või videovalve (mainis 88% vastajatest, kes kas ise või kelle tööandja turvateenuseid tööalaselt kasutab) (Joonis 26). Suhteliselt levinud on ka mehitatud valve kasutamine (43%) ning objektide jälgimine/patrullteenus (32%). Vähem on neid, kes on tellinud turvaauditi/konsultatsiooni (10%) või kasutanud turvaettevõtte abi korra tagamiseks üritusel/valveobjektil (12%). Isikukaitse (ihukaitse) teenuse kasutamine on veelgi harvem – selle kasutamist mainis 3% vastajaist.

Joonis 26. Milliseid turvaettevõtete teenuseid on töölaselt kasutanud/tööandja kasutab (% , n=puutub töölaslt kokku turvaettevõtete teenustega (484 vastajat))

Ka töölaselt kasutatavate turvateenuste efektiivsusega oldi üldjoontes rahul: väga rahul oli nende teenuste efektiivsusega 30%, pigem rahul 54%, pigem rahulolematu 7% ning täiesti rahulolematu 1% (Joonis 27). Selget hinnangut ei osanud anda 8% vastajaist. Asulatüüpide võrdluses oli rahulolu turvateenuste efektiivsusega veidi kõrgem väikelinnades ning alevites (90%), ülejäänud asulatüüpides jäi rahulolevate inimeste osatähtsus 80-86% vahele.

Joonis 27. Kuidas olete töölaselt kasutatavate turvateenuste puhul rahul nende toimimise ehk efektiivsusega (% , n=puutub töölaslt kokku turvaettevõtete teenustega (484 vastajat))

4.5 Turvatöötajate kuvand

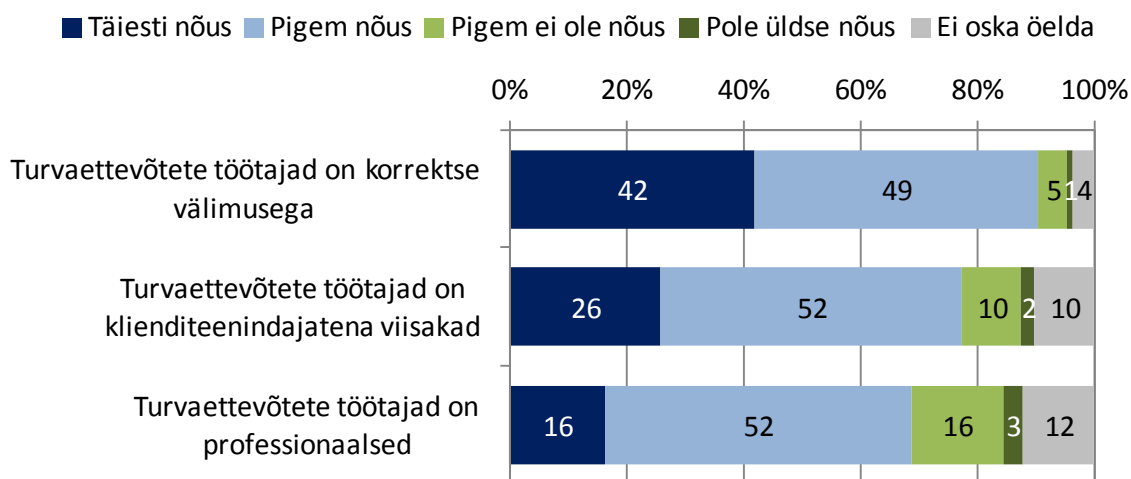
Selgitamaks, milline on turvaettevõtete töötajate kuvand elanikkonnas üldiselt, paluti vastajail hinnata turvaettevõtete töötajaid lähtuvalt nende professionaalsusest, viisakusest ning korrektsest välimusest.

Lähtuvalt oma senisest kokkupuutest turvaettevõtete töötajatega nõustuti kõige sagedamini sellega, et turvaettevõtete töötajad on korrektse välimusega (90% täiesti/pigem nõus) (Joonis 28). Veidi harvemini nõustuti sellega, et turvaettevõtete töötajad on klienditeenindajatena viisakad (vastavalt 77%), veelgi harvemini sellega, et turvaettevõtete töötajad on professionaalsed (vastavalt 69%).

Keskmisest enam oli kõigi väidetega nõustujaid vanuserühmas 50-64. Turvatöötajate professionaalsust hindasid keskmisest kõrgemalt inimesed, kes töötasid kas ise turvaettevõttes või omasid seal töötavaid tuttavaid (väitega nõustus 75%) või kes kasutasid erakliendina mõne turvaettevõtte teenuseid (väitega nõustus 78%).

Inimesed, kes kasutasid kas erakliendina või tööalaselt mõne turvaettevõtte teenuseid, andsid sagedamini ka sisulisi hinnanguid, st omasid turvatöötajate suhtes selgemat arvamust kui need, kel turvatöötajatega kokkupuuted puudusid. Samas oli turvatöötajatega tööalast kokkupuudet omavate inimeste seas ka negatiivseid arvamusi turvatöötajate viisakuse ning professionaalsuse kohta rohkem kui vastava kokkupuuteta inimeste seas (ning positiivsete hinnangute osatähtsus oli kummaski võrreldavas rühmas samal tasemel).

Joonis 28. Nõustumine turvaettevõtete töötajaid puudutavate väidetega (%) (%, n=kõik vastajad)

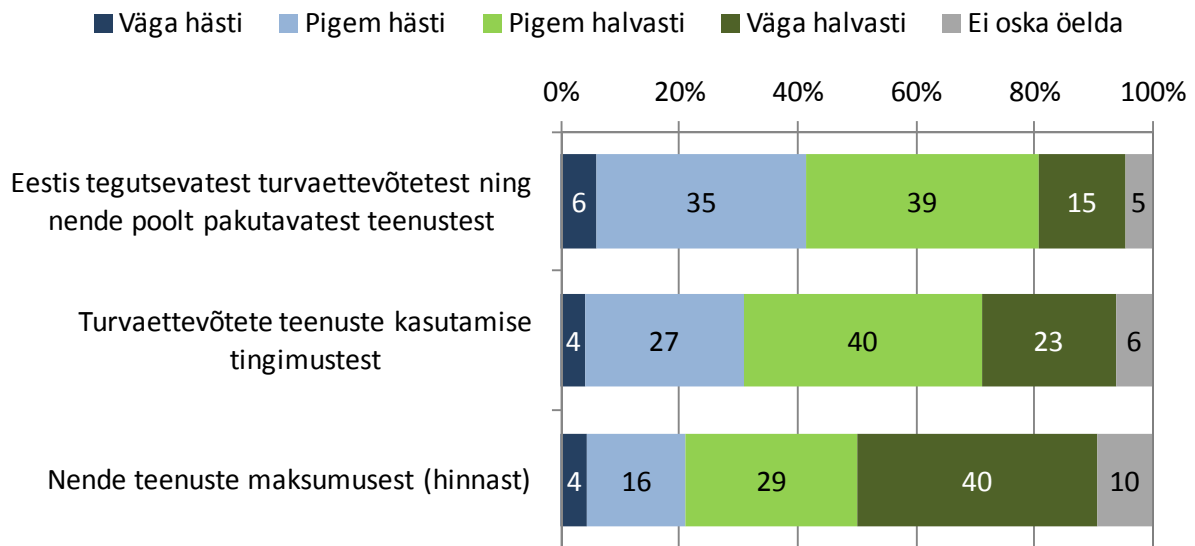

4.6 Teadlikkus

Selgitamaks, milline on teadlikkus turvaettevõtetest ning turvateenustest, paluti vastajail hinnata oma informeeritust kolmest valdkonnast: 1) Eestis tegutsevatest turvaettevõtetest ning nende poolt pakutavatest teenustest; 2) turvaettevõtete teenuste kasutamise tingimustest; ning 3) turvateenuste maksumusest (hinnast).

Oma informeeritust kõigi kolme teema lõikes hinnati sagedamini madalaks kui kõrgeks: turvaettevõtetest ning pakutavatest teenustest oli enda hinnangul väga/pigem hästi informeeritud 41%, väga/pigem halvasti aga 54% (Joonis 29). Turvateenuste kasutamise tingimustest pidas end hästi informeerituks 31% elanikest, halvasti informeerituks aga poole rohkem (63%). Turvateenuste hinna osas oli teadlikkus veelgi madalam: hästi informeerituks hindas end 21%, halvasti informeerituks 70%.

Joonis 29. Hinnang oma informeeritusele turvaettevõtetest ja turvateenustest (% , n=kõik vastajad)

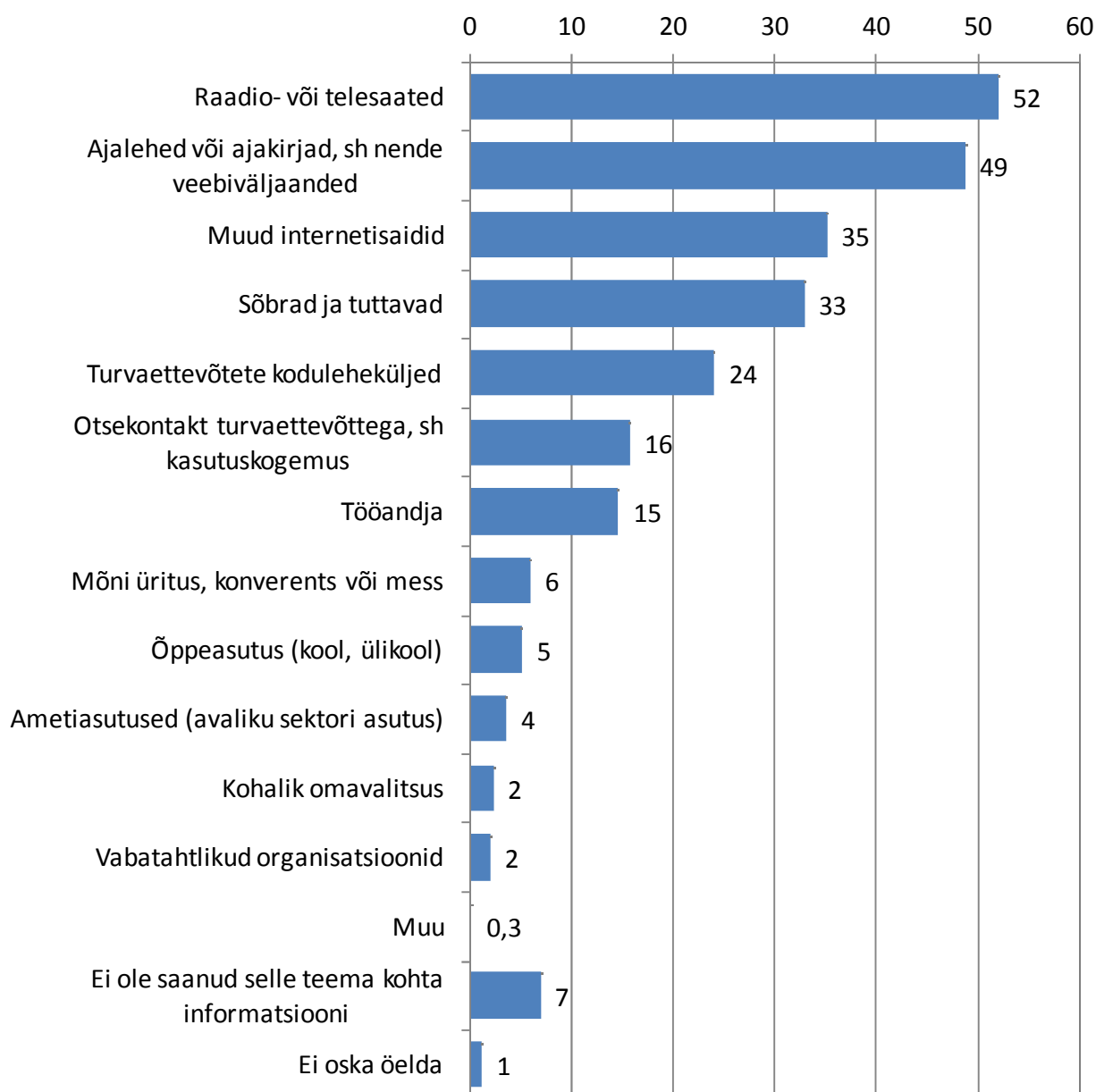
Võrreldes naistega hindavad end turvaettevõtetest, turvateenustest ning nende teenuste kasutamise tingimustest paremini informeerituks mehed. Ootuspäraselt on teadlikkus kõigist kolmest uurimisaluselt teemast kõrgem inimeste seas, kes töötavad turvaettevõttes või tunnevad kedagi, kes seal töötab; või kes kasutavad erakliendina mõne turvaettevõtte teenuseid.

Teabeallikateks, millest on turvaettevõtete ning -teenuste kohta teavet saadud, olid kõige sagedamini massimeediakanalid: raadio- või telesaated (52%) ning ajalehed/ajakirjad (sh veebiväljaanded) (49%) (Joonis 30). Kolmandik elanikest on selleteemalist teavet saanud ka sõpradelt-tuttavatelt, neljandik turvaettevõtete veebilehekülgedelt ning 35% muudelt internetisaitidelt. Inimesi, kes enda väitel turvaettevõtete ning turvateenuste kohta mingit infot pole saanud, on 7%.

Massimeediakanaleid nimetasid teabeallikatena sagedamini eakamad inimesed (50+), harvemini nooremad (15-34). Nooremate puhul on teabekanalina esikohal veebisaidid, võrreldes eakamatega on nooremate jaoks teabekanalina olulisemal kohal ka sõbrad-tuttavad, üritused/konverentsid/messid ning õppeasutused.

Võrreldes mitte-eestlastega nimetasid eestlased teabekanalitena, millest on turvaettevõtete ja -teenuste kohta teavet saadud, sagedamini massimeediakanaleid, üritusi/konverentse/messe ja tööandjat, samas kui mitte-eestlased mainisid eestlastega võrreldes teabekanalite seas sagedamini internetisaite.

Joonis 30. Infoallikad, millest on saadud teavet turvaettevõtete, sh pakutavate teenuste kohta (%) (n=kõik vastajad)

5 Turvaettevõtte koostöö siseturvalisuse institutsioonidega

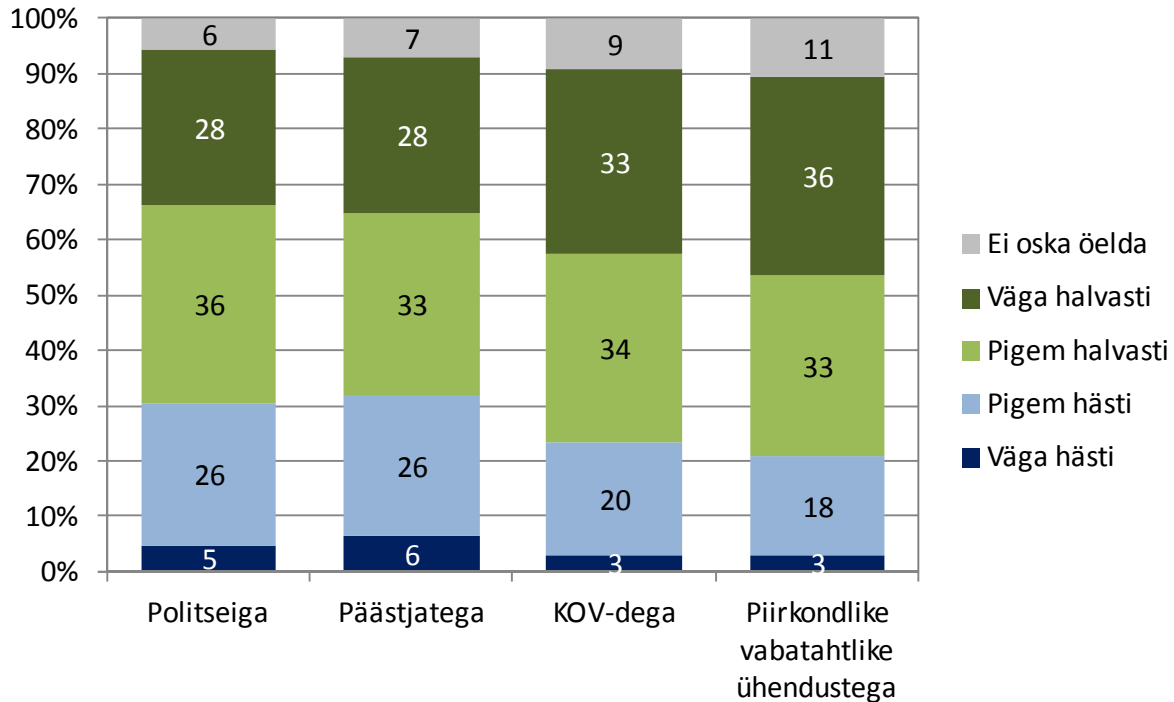
Viimase teemana uuriti, kuidas on elanikud informeeritud sellest, milles seisneb turvaettevõtete koostöö siseturvalisuse eest vastutavate organisatsioonidega; ning kuidas vajalikuks peetakse sellist koostööd ennetustöö valdkonnas ning juhtumitest teatamisel/neile reageerimisel (enne hinnangute kogumist selgitati vastajaile lühidalt selle koostööd olemust).

5.1 Teadlikkus turvaettevõtete koostööst siseturvalisuse tagamisel

Elanike teadlikkus sellest, milles seisneb turvaettevõtete koostöö siseturvalisuse eest vastutavate organisatsioonidega, on suhteliselt madal: oma informeeritust turvaettevõtete koostööst politseiga hindas väga/pigem heaks 30%, koostööst päästjatega vastavalt 32%,

koostööst kohalike omavalitsustega 23% ning piirkondlike vabatahtlike ühendustega (nt Naabrivalve, külaseltsid, korteri- või majaühistud) 21% (Joonis 31). Turvaettevõtete ning eelpool nimetatud organisatsioonide koostööst pigem/väga halvasti informeerituks pidas end seevastu 61-69% elanikkonnast.

Joonis 31. Kuivõrd hästi ollakse informeeritud, milles seisneb turvaettevõtete koostöö siseturvalisuse eest vastutavate organisatsioonidega (%) (n=kõik vastajad)

Võrreldes naistega hindasid oma informeeritust keskmiselt kõrgemalt meesterahvad, ning seda eriti politsei ning päästjatega tehtava koostöö vallas. Keskmisest tagasihoidlikumalt hindasid oma informeeritust 65-aastased ning eakamad elanikud ning kõrgharidusega inimesed. Eestlaste ning mitte-eestlaste hinnangutes sinkohal olulised erinevused puudusid.

Ootuspäraselt on informeeritus turvaettevõtete ning siseturvalisuse tagamisega tegelevate organisatsioonide koostööst kõrgem nende inimeste seas, kes omavad turvaettevõtetes töötavaid tuttavaid või töötavad seal ise. Isikliku kokkupuute olulisust teadlikkuse seisukohal kinnitab ka tõik, et inimeste puhul, kelle kodukohas on loodud Naabrivalve vm piirkondlik vabatahtlik ühendus, on teadlikkus turvaettevõtete ning vastavate ühenduste koostööst keskmisest kõrgem.

Hinnangud oma informeeritusele erinevate asutustega tehtavast koostööst olid omavahel seotud: juhul, kui oma informeeritust ühest koostöövormist hinnati madalalt, hinnati suure tõenäosusega oma informeeritust ka ülejäänud koostöövormidest madalalt.

5.2 Suhtumine turvaettevõtete ning siseturvalisuse tagamise eest vastutavate institutsioonide koostöösse

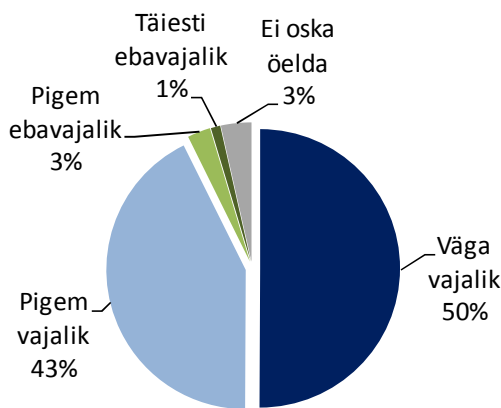
Koostöö ennetustöö läbiviimisel

Küsimus turvaettevõtete ning siseturvalisuse tagamise eest vastutavate institutsioonide koostöö vajalikkuse kohta ennetustöö läbiviimisel sisaldas ka lühidat täpsustust, mida koostöö iga uurimisaluse institutsiooniga endast kujutab.

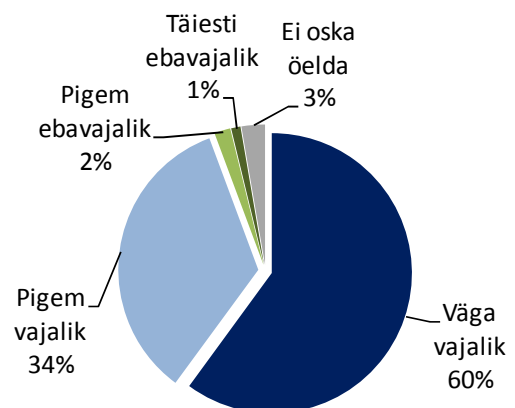
Hoolimata sellest, et oma informeeritust turvaettevõtete ning erinevate siseturvalisuse tagamise eest vastutavate institutsioonide koostööst hinnati suhteliselt madalalt, peetakse (peale vastava selgituse kuulmist) sedalaadseid koostöösidemeid ennetustöö osas vajalikuks (Joonis 32).

Joonis 32. Hinnangud turvaettevõtete ning siseturvalisuse eest vastutavate institutsioonide koostöö vajalikkusele ennetustöö läbiviimisel (% , n=kõik vastajad)

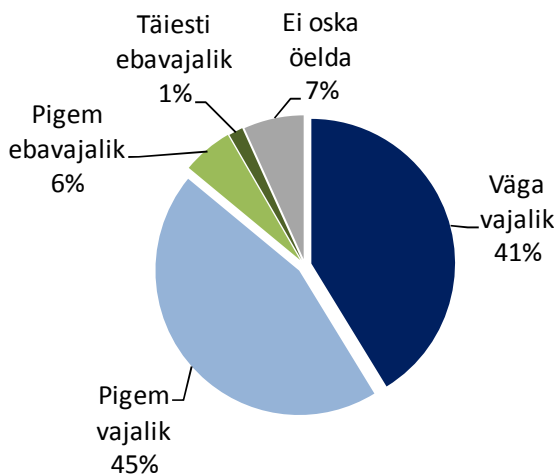
...politseiga, väärtegade ennetamisel ja patrullimisel (avaliku korra kaitse)

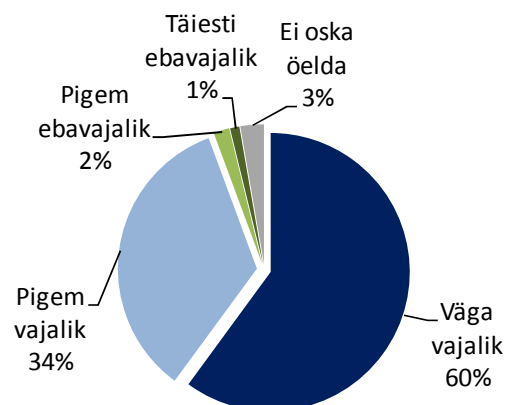
...päästjatega, tule- ja veeõnnetuste ennetamisel (nt tulekahju häiresüsteemide paigaldus, rannavalve)

...kohalike omavalitsustega, ennetustöö läbiviimisel, objektide valvel ning patrullimisel

...piirkondlike vabatahtlike ühendustega (nt Naabrivalve, külaseltsid) nt teabe jagamisel, valveseadmete paigaldamisel ning patrullimisel

Koostööd politseiga väärtegade ennetamisel ja patrullimisel (avaliku korra kaitsel) hindas väga/pigem vajalikuks 93% elanikest, koostööd päästjatega tule- ja veeõnnetuste ennetamisel (nt tulekahju häiresüsteemide paigaldus, rannavalve) vastavalt 94% elanikest, koostööd kohalike omavalitsustega ennetustöö läbiviimisel, objektide valvel ning patrullimisel vastavalt 86%; ning koostööd piirkondlike vabatahtlike ühendustega (nt Naabrivalve, külaseltsid) nt teabe jagamisel, valveseadmete paigaldamisel ning patrullimisel vastavalt 83%.

Keskmisest sagedamini hindasid turvaettevõtete koostööd politsei, päästjate või piirkondlike vabatahtlike ühendustega ennetustöö läbiviimisel vajalikuks pealinlased; koostööd politsei ja päästjatega ka elanikud, kes omavad turvaettevõtetes omavaid tuttavaid/töötavaid seal ise.

Ennetustöö läbiviimisel peavad koostööd päästjatega keskmisest sagedamini vajalikuks 25-34-aastased (98%), 50-64-aastased (97%) ning alg- või põhiharidusega inimesed (98%). Koostööd piirkondlike vabatahtlike ühendustega peavad ennetustöö läbiviimisel keskmisest sagedamini vajalikuks 25-48-aastased (88%), kõrgharidusega inimesed (87%), ning inimesed, kes kas ise osalevad või omavad tuttavaid, kes osalevad sellelaadsete ühenduste tegevuses (87%).

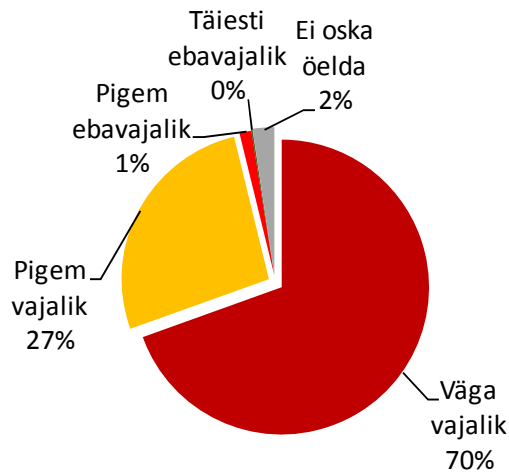
Koostöö juhtumitest teatamisel ning neile reageerimisel

Sarnaselt koostööle ennetusvaldkonnas hinnati turvaettevõtete koostööd politsei, päästjate ning piirkondlike vabatahtlike ühendustega vajalikuks ka juhtumitest teatamisel ning neile reageerimisel (Joonis 33). Turvaettevõtete koostööd politseiga avaliku korra rikkumiste ning isiku- ja varavastaste kuritegude puhul peab väga/pigem vajalikuks 96% elanikest; koostööd päästjatega tule- ja veeõnnetuste puhul samuti 96%, ning koostööd piirkondlike vabatahtlike ühendustega isiku- ja varavastaste kuritegude puhul vastavalt 89% elanikest.

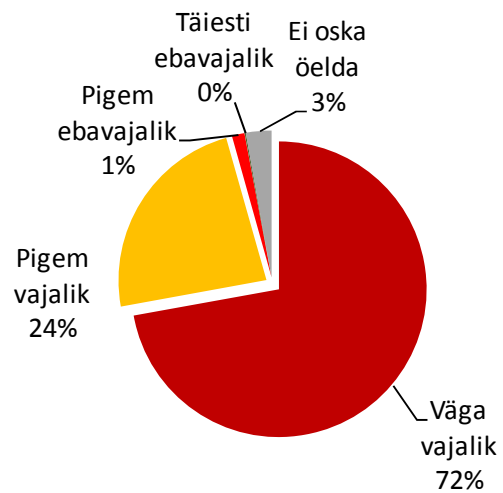
Koostööd piirkondlike vabatahtlike ühendustega hindasid keskmisest sagedamini vajalikuks 25-34-aastased (94%), koostööd päästjatega pealinlased (98%). Inimesed, kes töötasid kas ise turvaettevõttes või omasid seal töötavaid tuttavaid, hindasid keskmisest sagedamini vajalikuks turvaettevõtete koostööd politsei ning päästjatega (98%).

Joonis 33. Hinnangud turvaettevõtete ning siseturvalisuse eest vastutavate institutsioonide koostöö vajalikkusele juhtumitest teatamisel ning neile reageerimisel (%) , n=kõik vastajad)

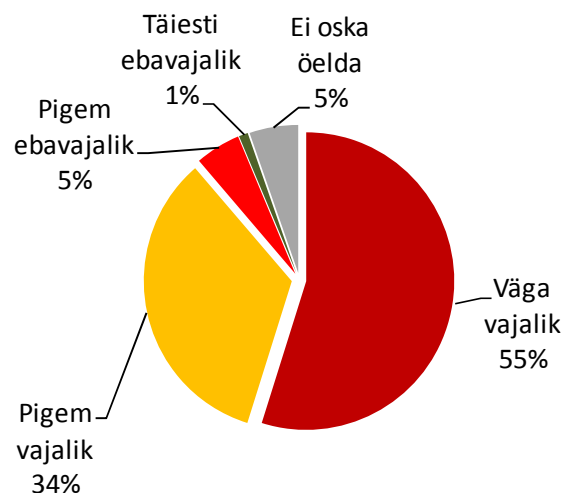
...politseiga avaliku korra rikkumiste ning isiku- ja varavastaste kuritegude puhul

...päästjatega tule- ja veeõnnetuste puhul

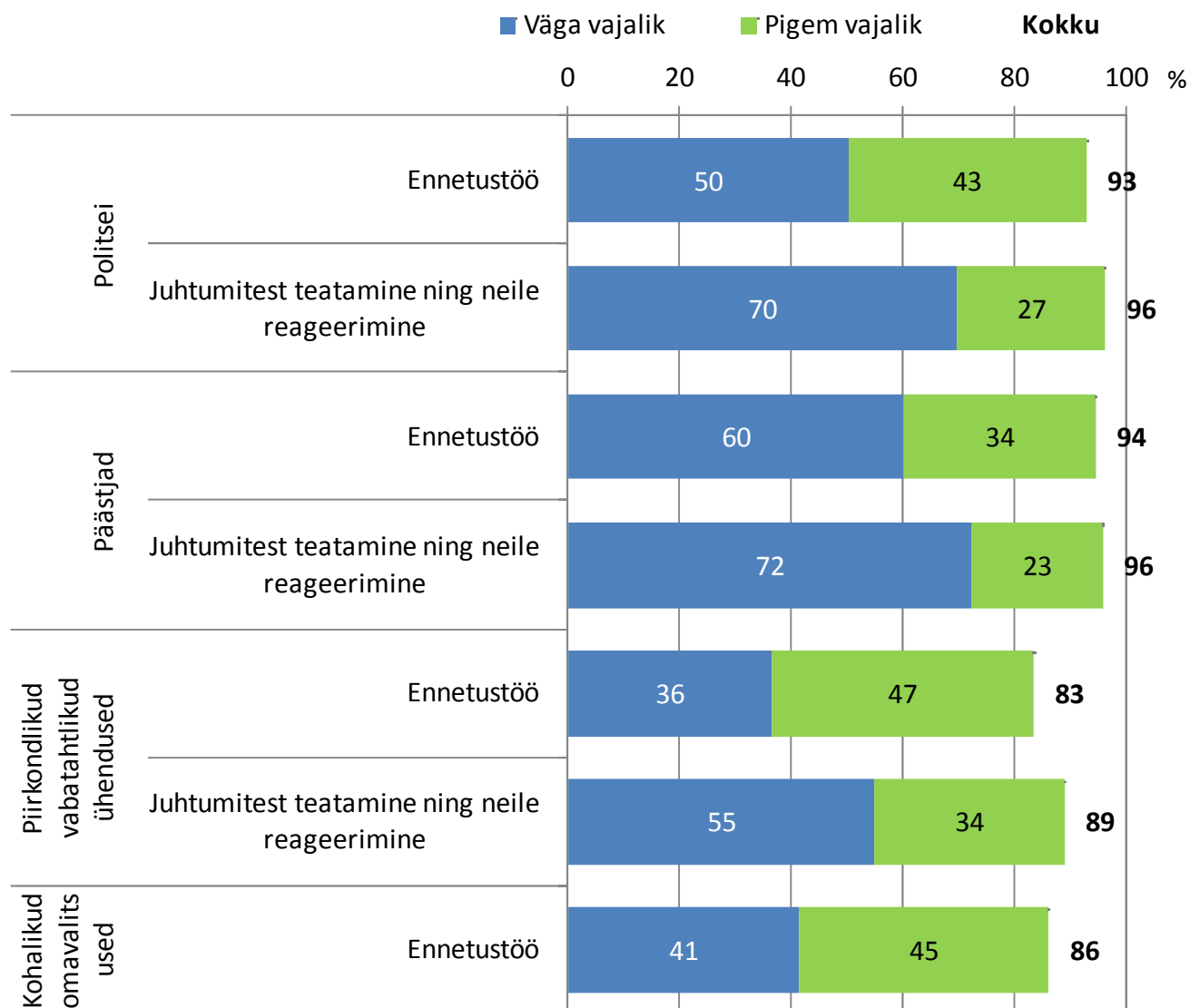
...piirkondlike vabatahtlike ühendustega isiku- ja varavastaste kuritegude puhul

Võrreldes hinnanguid koostöö vajalikkusele ennetustöö ning juhtumitest teatamise/neile reageerimise osas torkab silma, et koostööd juhtumitest teatamisel/neile reageerimisel tähtsustatakse ennetustööst veidi enam (Joonis 34).

Ootuspäraselt on hinnangud ka omavahel seotud: inimesed, kes hindasid koostööd turvaettevõtete ning mõne ülaltoodud organisatsiooni vahel vajalikuks, kaldusid sagedamini hindama vajalikuks koostööd ka ülejäänud vaatlusaluste organisatsioonidega.

Joonis 34. Hinnangud turvaettevõtete ning siseturvalisuse ees vastutavate institutsioonide koostöö vajalikkusele ennetustöö ja juhtumitest teatamise/neile reageerimise valdkondades (hinnangu „väga vajalik“ või „pigem vajalik“ andnud vastajate %, n=kõik vastajad)

KOKKUVÕTE

2015. aasta aprillis-mais viis Turu-uuringute AS Siseministeeriumi tellimusel läbi telefoniküsitluse Eesti 15-aastaste ning vanemate elanike seas, eesmärgiga selgitada, milline on teadlikkus, hoiakud, ootused ning usalduse hetketase Eesti turvaettevõttele sh turvateenuse, ennetustöösse panustamise ning turvaettevõtete ja siseturvalisuse eest vastutavate institutsioonide koostöö suhtes. Kõrvalteemadena uuriti, kas turvalisuse ja päästevõimekuse tagamist nähakse politsei ja kutseliste päästjate või elanike endi vastutusalana, kuivõrd oluliseks peetakse elukoha turvalisuse suurendamisel erinevate korrakaitseliste organisatsioonide tegevust; ning mida on isiklikult ette võetud iseenda ning oma kodu turvalisuse tagamiseks.

Usaldus ning turvatunne

Kuuest vaatlusalusest institutsioonist – politsei, naabrivalve, abipolitseinikud, vabatahtlikud päästjad, kaitseliit ning turvaettevõtted - on usaldus kõige kõrgem politsei (täiesti või pigem usaldab 84%) ning vabatahtlike päästjate (81%) suhtes. Kaitseliitu peab täiesti/pigem usaldusväärseks 72%, turvaettevõtteid 65%, naabrivalvet 55% ning abipolitseinikke 49%. Madalam usaldusnäit on viimati nimetatud institutsioonide puhul suuresti tingitud hinnangu andmata jätnud vastajate kõrgemast osakaalust (18-31%), mis viitab vähesemale kokkupuutele ning teadlikkusele (võrrelduna politsei/vabatahtlike päästjatega).

Eestlaste seas on usaldus naabrivalve, vabatahtlike päästjate ja kaitseliidu suhtes kõrgem kui mitte-eestlaste seas, ning seda tingituna nii mitte-usaldajate kui ka kindla seisukohata inimeste kõrgemast osakaalust mitte-eestlaste sihtrühmas.

Usaldusväärsele antud hinnangud olid omavahel positiivselt korreleeritud (seos oli nõrk või keskmise tugevusega): seega juhul, kui ühe institutsiooni usaldusväärset hinnati kõrgelt, oli tõenäoline, et ka teiste vaatlusaluste institutsioonide usaldusväärset hinnati pigem kõrgelt (ning vastupidi).

15-74-aastaste sihtrühmas on võrreldes 2013. aastaga 5 protsendipunkti võrra suurenenud vabatahtlike päästjaid ja 7 protsendipunkti võrra kaitseliitu usaldavate inimeste osakaal (mõjutada võis asjaolu, et küsitlustöö kattus ajaliselt suurõppus Siil läbiviimisega), kuid 12 protsendipunkti võrra kahanenud usaldus naabrivalve ja 18 protsendipunkti võrra abipolitseinike vastu. Politsei usaldusväärset pole võrrelduna kahe aasta taguse perioodiga muutunud, püsidis 84% juures. Turvaettevõtete usaldusväärset 2013. aastal ei mõõdetud, mistõttu nende organisatsioonide puhul ajalisel võrdlusandmed puuduvad.

Hinnanguid elukoha turvalisusele koguti 5-palli skaalal, kus 1=täiesti ebaturvaline, ning 5=väga turvaline. Keskmiselt hinnati elukoha turvalisust 4,04 palliga, seega „heaks“. 15-74-aastaste sihtrühmas on keskmine hinnang elukoha turvalisusele võrrelduna 2013. aastaga veidi paranenud, suurenedes 3,91 pallilt 4,03 pallini. Eestlased hindasid oma elukoha

turvalisust keskmiselt kõrgemalt kui mitte-eestlased, regioonide võrdluses on elanike turvatunne kõrgeim Lääne-Eestis ning madalaim Tallinnas ja Ida-Virumaal. Oma elukoha turvalisust hindasid keskmiselt madalamalt inimesed, kes peavad siseturvalisuse tagamise eest vastutavaid institutsioone ebausaldusväärseks, sealjuures kõige tugevam seos ilmnes politsei ja vabatahtlike päästjate usaldusväärsele antud hinnangute puhul.

Kelle ülesandena nähakse turvalisuse eest hoolitsemist ning päästetegevust

Sellega, et vastutus elanikkonna turvalisuse eest hoolitsemise ja päästetegevuse eest peaks jääma politseile ja kutselistele päästjatele, nõustus 51% elanikest, sealjuures 26% oli sellega täielikult nõus ja 25% pigem nõus. Inimeste endi aktiivset osalust pooldas 37% elanikest, sealjuures 26% oli pigem nõus ning 11% täielikult nõus, et inimesed ise peaksid aktiivselt osalema oma kodukoha turvalisuse ja päästevõimekuse tagamises. Kindlat seisukohta antud küsimuses ei omanud 12% elanikkonnast.

Hoiakuid vastutuse jagunemise suhtes mõjutab vastaja rahvus (mitte-eestlased pooldavad eestlastest sagedamini politseid ja kutselisi päästjaid), kokkupuude siseturvalisuse vabatahtlike ühendustega (inimesed, kel puudub kokkupuude, pooldavad sagedamini politseid ja kutselisi päästjaid), asulatüüp (linnaelanikud pooldavad maaelanikest sagedamini politseid ja kutselisi päästjaid – mõjutada võib maapiirkondade abikaugas, st politseijaoskonnad/päästekomandod asuvad eemal) ning usaldus politsei vastu (inimesed, kes peavad politseid ebausaldusväärseks, pooldavad sagedamini elanike endi aktiivset osalust).

Tulemuste ajaline võrdlus 2013. aastaga näitas, et politsei ja kutseliste päästjate vastutust pooldavate elanike osatähtsus on 15-74-aastaste seas kahanenud 12 protsendipunkti võrra, samas kui elanike endi aktiivset osalust pooldavate elanike osatähtsus on kasvanud 4 protsendipunkti võrra ning ilma kindla seisukohata inimeste osatähtsus 8 protsendipunkti võrra. See kinnitab, et hoiakud vastutuse jagunemise osas on muutumas ning üha enam teadvustatakse ka elanike endi võimalusi ning vajadust oma turvalisuse tagamisse panustada.

Meetmed turvalisuse tagamiseks

Elukoha turvalisust aitaks elanike hinnangul suurendada eelkõige valvekaamerad tänavatel (55% elanikest peab väga oluliseks) ning politsei tegevus (vastavalt 53%). Kolmandik elanikest oli seisukohal, et toimiva naabrivalvesektori olemasolu suurendaks elukoha turvalisust väga olulisel määral. Samaväärselt hinnati ka abipolitseinike tegevust. Ülejäänud meetmete (turvaettevõtete patrullid tänavatel, kaitsejõudude üksuste korrakaitse tegevused, muude sama piirkonna elanikke koondavate vabatahtlike ühenduste tegevus, munitsipaalpolitsei vm korrakaitseametnike patrullid tänavatel) puhul jäi nende vastajate osakaal, kes pidasid meetme mõju elukoha turvalisuse suurendamise seisukohalt väga oluliseks, 20-26% piiresse.

Üldjuhul hindavad ülaltoodud meetmete mõju kõrgemalt naisterahvad (v.a muud sama piirkonna vabatahtlikud ühendused, politsei, valvekaamerad), eestlased (v.a politsei, munitsipaalpolitsei vm korrakaitseametnike patrullid ning valvekaamerad) ning nooremad elanikud (v.a naabrivalve, muud sama piirkonna vabatahtlikud ühendused, munitsipaalpolitseinike vm korrakaitseametnike patrullid). Hinnanguid mõjutab nii usaldus kui kokkupuude (kas vastav korrakaitseüksus kodukohas eksisteerib). Sama piirkonna

elanikke koondavate vabatahtlike ühenduste tegevust hinnati turvalisuse suurendamise seisukohalt seda positiivsemalt, mida kõrgema haridusega inimestega oli tegu. Hinnangud politsei ning turvaettevõtete tegevuse efektiivsusele olid positiivsemad kõrgema sissetulekuga rühmades. Turvaettevõtete patrullide tegevuse positiivses mõjus elukoha turvalisusele olid väiksemate linnade ja maa-asulate elanikega võrreldes enam veendunud pealinlased. Tänavale paigaldatud valvekaamerate efektiivsust hinnati seda kõrgemalt, mida suurema asulaga oli tegu.

Erinevate siseturvalisuse tagamisega seotud vabatahtlike organisatsioonide tegevusest võttis isiklikult osa kokku 26% elanikkonnast, sealjuures 1% töötas vabatahtliku päästjana (sagedamini mehed), 0,1% abipolitseinikuna (sagedamini mehed), 2% kuulus kaitseliitu (sagedamini mehed ning eestlased), 7% osales naabrivalves (sagedamini eestlased ning kõrgema haridusega inimesed)⁷ ning 19% muude sama piirkonna elanikke koondavate vabatahtlike ühenduste (nt külaselts, korteri- või majaühistu) tegevustes (sagedamini mitte-eestlased ja kõrgema haridusega inimesed). Elanikest 74% isiklikult ühegi nimetatud organisatsiooni tegevuses ei osalenud, kuid 28% omas lähedasi/tuttavaid, kes mõne sellise organisatsiooni tegevustest osa võtsid.

Elanikest, kelle kodukohas oli naabrivalve või muu vabatahtlik ühendus (külaselts, korteri- või majaühistu) loodud, ütles 56%, et ühenduse tegevuse tulemusena on paigaldatud füüsilised piirdeid, nt tõkkepuud, väravad või fonolukk. Vastajatest 30% sõnul on naabrivalve vm sama piirkonna elanikke koondav ühendus teavitanud ühenduse liikmeid turvalisest käitumisest ning võimalustest oma vara kaitsta, 9% mainis valveseadmete paigaldamist ilma valvelepingut sõlmimata ning 6% mõne turvaettevõttega lepingu sõlmimist. Viiendik elanikest, kelle kodukohas vastav ühendus tegutses, ütles, et ühing pole kodukoha turvalisuse tagamiseks midagi ette võtnud.

Oma kodu turvalisuse tagamiseks isiklikult ette võetud meetmetest on kõige levinum suitsuanduri paigaldamine (95% elanikest). Tulekustuti/tulekustutusteki on soetanud 47%, sagedamini on seda teinud maa-asulate elanikud. Füüsilistest piiretest on kõige levinum turvaukse või spetsiaalsete lukkude paigaldamine (60%), mis on seda levinum, mida suuremat tüüpi asulaga on tegu. Muid füüsilisi piirdeid, nt tõkkepuud/väravaid on oma kodu kaitseks paigaldanud 30% elanikest, enamlevinud on see väiksemates asulates. Mõne turvaettevõttega on iseenda/kodu turvalisuse tagamiseks lepingu sõlminud 12% elanikest: keskmisest enam on turvaettevõtete lepingulisi kliente üle 1000-eurose isikliku netosissetulekuga rühmas, kõrgharidusega inimeste seas ning pealinnas. Inimesi, kes on paigaldanud valveseadmed (valvekaamera või signalisatsiooni) ilma valvelepingut sõlmimata, on turvateenuste lepingulistest kasutajatest veidi enam: 15%. Valvekoera on oma kodu kaitseks võtnud 27% elanikest, sagedamini maaelanikud. Pisargaasi on koju muretsenud 11% elanikest, tulirelva (enese ja vara kaitseks) 6%. Kodukindlustuslepingu mõne panga või kindlustusseltsiga on sõlminud 54% elanikest; keskmisest levinum on see 35-49-aastaste seas, kõrgharidustega inimeste seas ning enam kui 1000-eurose netosissetulekuga inimeste rühmas. Ligikaudu pooled vastajaist (56%) ütlesid, et on palunud oma kodul silma peal hoida ka naabril; keskmisest enam on sääraseid vastajaid vanuserühmades 35-64, eestlaste seas ning maa-asulates.

⁷ 7% inimestest ütles end isiklikult osalevat naabrivalves, kuid täiendav 10% ütles, et nende kodukohas on naabrivalve sektor loodud. Samuti, lisaks neile 19%-le elanikest, kes isiklikult osalesid mõne muu vabatahtliku ühenduse (nt külaselts, korteri- või majaühistu) töös, ütles 26%, et nende kodukohas on selline ühendus olemas, kuid nad ei osale selle tegevustes.

Inimestest, kes kasutasid erakliendina mõne turvaettevõtte teenuseid, kasutas valdav osa kodus tehnilist- või videovalvet (83%); vähem oli neid, kes kasutasid (ka) partullteenust (21%) või olid lasnud teha turvaauditi (9%). Üldjuhul oldi rahul nii nende teenuste kasutusmugavusega (väga/pigem rahul 90%), toimimise (efektiivsusega) (82%) kui ka hinnaga (78%). Võrreldes linnalistes asulates elavate vastajatega olid maa-asulates elavad vastajad vähem rahul turvateenuste toimimisega, mis võib viidata probleemidele reageerimiskiiruses (kuna vahemaad on suuremad, võtab patrullil sündmuskohale jõudmine enam aega).

Kõige sagedamini peeti olulisteks põhjusteks, miks turvaettevõtete teenuseid ei kasutata, vajaduse puudumist (tunnen end piisavalt turvaliselt – väga/pigem oluliseks hindas seda põhjust 82%) ning turvateenuste (oletatavat) kõrget hinda (vastavalt 60%). Harvem oli põhjuseks vähene usk turvateenuste efektiivsusesse (oluline 37% jaoks, sagedamini maaelanike puhul), vähene teadlikkus neist teenustest (33%), arvamus et turvateenuste kasutamine on tülikas (25%) või teenuste kasutamise tingimused on liiga keerulised (21%). Inimestest, kes erakliendina ühegi turvaettevõtte teenuseid ei kasuta, peab 15% tõenäoliseks turvateenuste kasutamist lähema kahe aasta jooksul.

Kui isiklikult kasutab mõne turvaettevõtte teenuseid iseenda ning oma kodu kaitseks 12%, siis tööalaselt puutub mõne turvaettevõtte teenustega kokku 47% elanikest. Ka tööalaselt kasutatavate turvateenuste efektiivsusega oldi üldjoontes rahul: väga/pigem rahule jäi 84% teenuste kasutajatest.

Turvaettevõtete töötajatele omistatakse kõige sagedamini korrektset välimust (90% täiesti/pigem nõus), harvemini viisakust klienditeenindajatena (vastavalt 77%) ning professionaalsust (vastavalt 69%). Oma informeeritust Eestis tegutsevatest turvaettevõtetest ning nende poolt pakutavatest teenustest, sh nende kasutamise tingimustest ning hinnast hinnati üldjuhul madalaks. Teabeallikateks, millest on turvaettevõtete ning –teenuste kohta teavet saadud, olid kõige sagedamini massimeediakanalid: raadio- või telesaated (52%) ning ajalehed/ajakirjad (sh veebiväljaanded) (49%).

Suhtumine turvaettevõtete koostöösse siseturvalisuse institutsioonidega

Elanike teadlikkus sellest, milles seisneb turvaettevõtete koostöö siseturvalisuse eest vastutavate organisatsioonidega, on suhteliselt madal: oma informeeritust turvaettevõtete koostööst politseiga hindas väga/pigem heaks 30%, koostööst päästjatega vastavalt 32%, koostööst kohalike omavalitsustega 23% ning piirkondlike vabatahtlike ühendustega (nt Naabrivalve, külaseltsid, korteri- või majaühistud) 21%. Turvaettevõtete ning eelpool nimetatud organisatsioonide koostööst pigem/väga halvasti informeerituks pidas end seevastu 61-69% elanikkonnast.

Võrreldes naistega hindasid oma informeeritust keskmiselt kõrgemalt meesterahvad, ning seda eriti politsei ning päästjatega tehtava koostöö vallas. Keskmisest tagasihoidlikumalt hindasid oma informeeritust 65-aastased ning eakamad elanikud ning kõrgharidusega inimesed.

Hoolimata sellest, et oma informeeritust turvaettevõtete ning erinevate siseturvalisuse tagamise eest vastutavate institutsioonide koostööst hinnati suhteliselt madalalt, peetakse (peale vastava selgituse kuulmist) sedalaadseid koostöösidemeid ennetustöö osas vajalikuks. Koostööd politseiga väärtegade ennetamisel ja patrullimisel (avaliku korra kaitse) hindas

väga/pigem vajalikuks 93% elanikest, koostööd päästjatega tule- ja veeõnnetuste ennetamisel (nt tulekahju häiresüsteemide paigaldus, rannavalve) vastavalt 94%, koostööd kohalike omavalitsustega ennetustöö läbiviimisel, objektide valvel ning patrullimisel vastavalt 86%; ning koostööd piirkondlike vabatahtlike ühendustega (nt Naabrivalve, külaseltsid) nt teabe jagamisel, valveseadmete paigaldamisel ning patrullimisel vastavalt 83%.

Sarnaselt koostööle ennetusvaldkonnas hinnati turvaettevõtete koostööd politsei, päästjate ning piirkondlike vabatahtlike ühendustega vajalikuks ka juhtumitest teatamisel ning neile reageerimisel. Turvaettevõtete koostööd politseiga avaliku korra rikkumiste ning isiku- ja varavastaste kuritegude puhul peab väga/pigem vajalikuks 96% elanikest; koostööd päästjatega tule- ja veeõnnetuste puhul samuti 96%, ning koostööd piirkondlike vabatahtlike ühendustega isiku- ja varavastaste kuritegude puhul vastavalt 89% elanikest. Koostööd juhtumitest teatamisel/neile reageerimisel tähtsustatakse ennetustööst veidi enam, st peetakse sagedamini väga vajalikuks.

JÄRELDUSED

Turvaettevõtete teenuste kasutamine erakliendina on Eestis suhteliselt vähelevinud: mõne turvaettevõtte teenuseid kasutab lepingulise erakliendina 12% elanikkonnast vanuses 15+. Tööalaselt puutub turvaettevõtete teenustega kokku 47% vastavaealisest elanikkonnast. Huvi turvateenuste kasutamise vastu kodu turvalisuse tagamiseks on madal, põhjuseks tunnetatud vajaduse puudumine (tunnen end piisavalt turvaliselt) ning turvateenuste (oletatav) kõrge hind. Ka hetkel on turvaettevõtete lepingulisi erakliente enam kõrgema hariduse/sissetulekuga inimeste seas, mis viitab sellele, et madalama sissetulekuga inimeste puhul võib teenuste tarbimine jääda rahaliste võimaluste taha. Väiksemate (abikaugete) asulate puhul pärsib turvateenuste tarbimist ka vähene usk teenuste efektiivsusesse: kuna teenusepakkuja asub kaugel, on kahtluse all turvatöötajate reageerimiskiirus.

Tunnetatud vajaduse puudumine turvaettevõtete teenuste järele võib olla tingitud vähesest informeeritusest: uuring näitas, et teadlikkus Eestis tegutsevatest turvaettevõtetest ning nende poolt pakutavatest teenustest on pigem madal (lähtudes elanike endi subjektiivselt hinnangust oma informeeritusele). Kuna Eestis tegutseb arvukalt (erineva tasemega) turvateenuse pakkujaid, on ka turvaettevõtete ning –töötajate kuvand varieeruv, sõltudes paljuski konkreetsest ettevõttest. Turvatöötajatele üldiselt omistatakse korrektset välimust, kuid mõnevõrra vähem viisakust klienditeenindajatena ning professionaalsust. Negatiivne kuvand tugineb siinkohal sageli ka reaalsele kokkupuutele/kogemusele.

Turvaettevõtteid peab usaldusväärseks 65% elanikest, mida on vähem kui politsei, kaitseliidu või vabatahtlike päästjate puhul (nimetatud institutsioonide usaldusnäit on 72-84%), kuid enam kui naabrivalve ning abipolitseinikute puhul (usaldusnäit 49-55%). Hinnangud turvaettevõtete usaldusväärsele on seotud arusaamadega teenuse operatiivsusest (väljakutsetele reageerimise kiirusest) ja turvatöötajate professionaalsusest. Asjaolu, et tegu on eraettevõtetega, tõstab osade inimeste silmis teenusepakkuja usaldusväärset (eraettevõtte peab konkurentsivõimelisuse nimel olema efektiivne, töötasud on motiveerivad), teiste silmis aga langetab seda (eraettevõtted tegutsevad ainult ärielistel eesmärkidel, töötajate väljaõpe ei pruugi olla piisav).

Teadlikkus sellest, milles seisneb turvaettevõtete ning politsei/päästjate/KOV-de/piirkondlike vabatahtlike ühenduste koostöö, on suhteliselt madal; kuid samas nägid vastajad (peale koostöö sisu üldsõnalist selgitust) nende asutuste vahelises koostöös potentsiaali. Seega, hoolimata vähesest huvist turvaettevõtete teenuste kasutamise vastu isiklikult, suhtutakse positiivselt turvaettevõtete kaasamise avaliku korra ja turvalisuse tagamisse.

Elanikkonna turvalisuse eest hoolitsemist ning päästevõimekuse tagamist näeb 51% elanikest politsei ning kutseliste päästjate ülesandena ning 26% pooldab inimeste endi aktiivset osalust oma kodukoha turvalisuse ja päästevõimekuse tagamises. Kahe aasta eest oli elanikke, kes pidasid elanikkonna turvalisuse eest hoolitsemist ning päästetegevust politsei ning kutseliste päästjate ülesandeks, mõnevõrra enam; seega teadvustatakse võrreldes varasemaga enam inimeste endi võimekust ning kohustusi oma elukoha

turvalisusesse panustada. Siiski peetakse elukoha turvalisuse suurendamise seisukohalt jätkuvalt tõhusamaks pigem politsei kui erinevate vabatahtlike ühenduste (naabrivalve, abipolitseinikud, kaitseliidu üksused, muud vabatahtlikud ühendused vms) või turvaettevõtete patrullide tegevust.

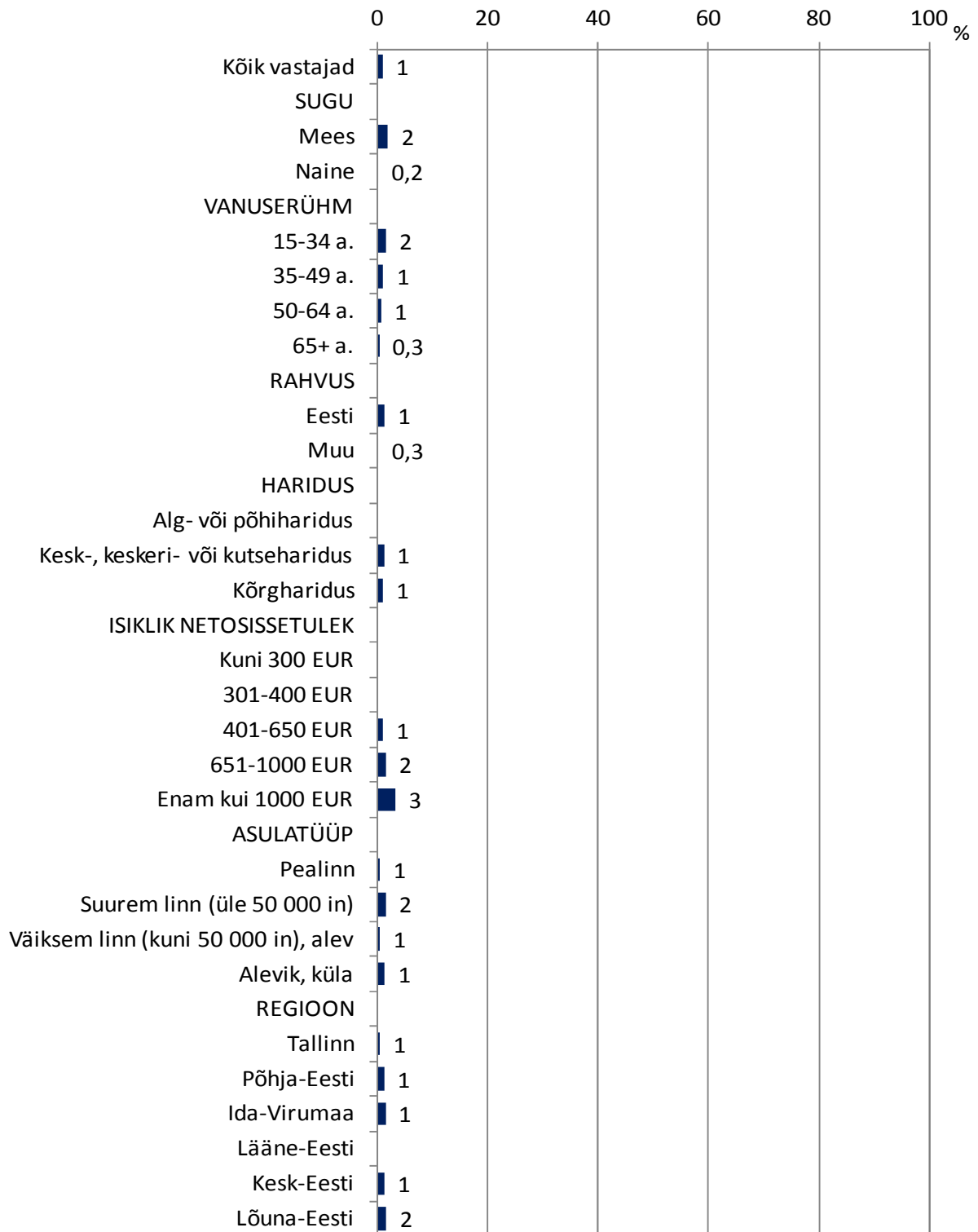
Mõnevõrra üllatuslikult ei mõjutanud naabrivalvesektori olemasolu vastaja kodukohas hinnanguid elukoha turvalisusele, st oma elukoha turvalisust tajusid nii naabrivalves osalevad kui ka mitte-osalevad inimesed samaväärsena. On võimalik, et hinnates oma elukoha turvalisust, peeti „elukoha“ all silmas asulat laiemalt, mitte konkreetset tänavat/korterimaja. Samas tunnetavad naabrivalvega liitunud inimesed toimiva naabrivalvesektori positiivset mõju elukoha turvalisuse suurendamisel (92% arvas, et toimiv naabrivalvesektor suurendab elukoha turvalisust) ning samuti on naabrivalve vm samalaadsed ühendused sageli astunud reaalseid samme turvalisuse tagamiseks, nt paigaldanud füüsilisi piirdeid (tõkkepuud, väravad, fonolukud) või teavitanud elanikke turvalisest käitumisest ning võimalustest oma vara kaitsta.

Oma kodu turvalisuse tagamisel on keskne roll inimestel endil. Uuringu andmetel on oma kodu turvalisuse tagamiseks rohkem teinud kõrgema sotsiaalse staatusega rühmad (eestlased, kõrgharidusega või kõrgema sissetulekuga inimesed), mis viitab ebavõrdsetele (materiaalsetele) võimalustele turvameetmete kasutuselevõtul. Subjektiivne turvatunne pole siiski mõjutatud niivõrd kasutatud turvameetmete hulgast, kuivõrd vastaja elukohast (turvatunne on madalam Tallinnas ja Ida-Virumaal - regioonides kus ka statistika kohaselt on registreeritud kuritegusid kõige rohkem).

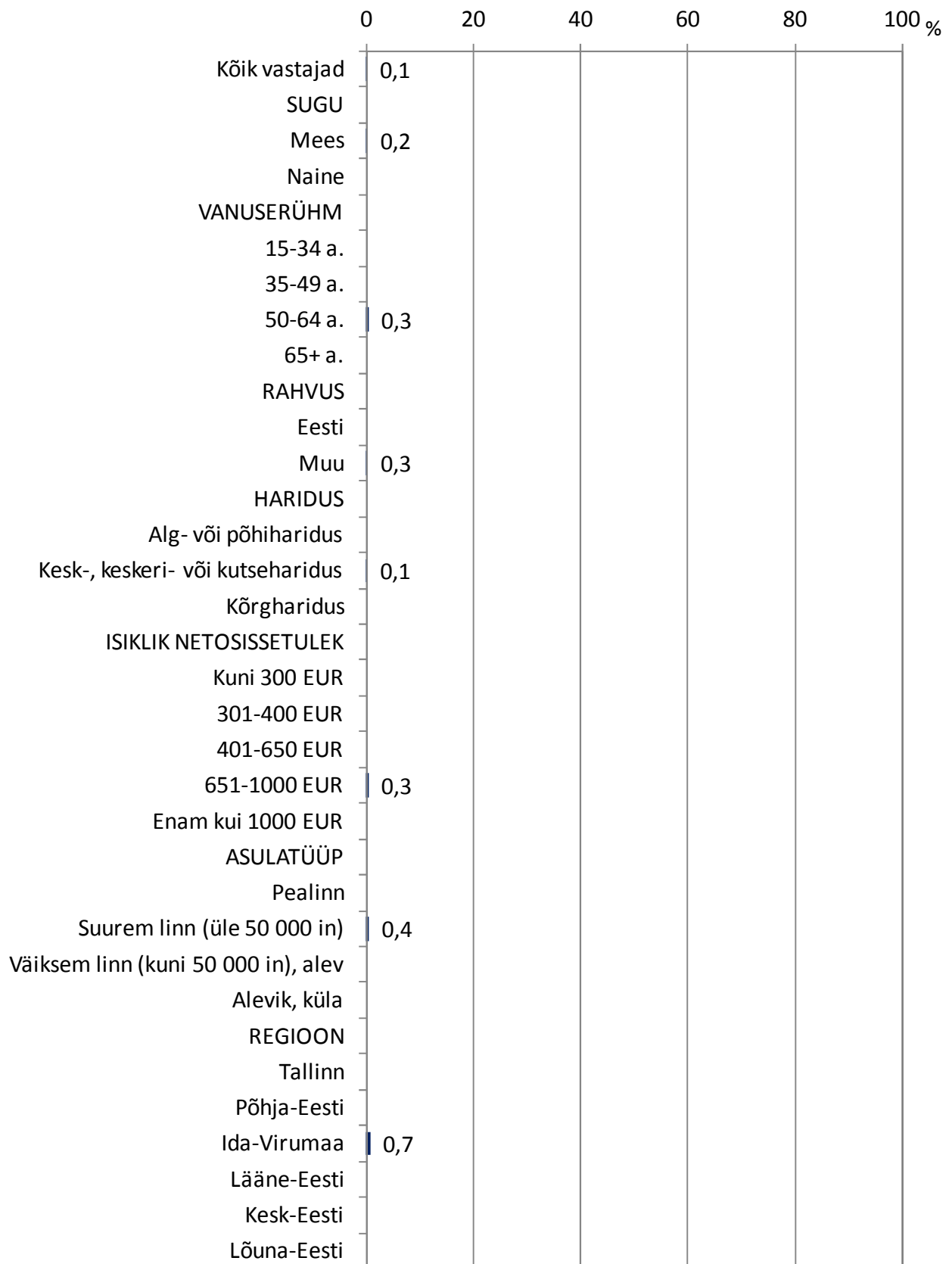
Läbivalt pea kõigi uuringus käsitletud teemade lõikes ilmnevad erinevused maa- ning linnaelanike hoiakutes ning käitumises. Võrreldes linnaelanikega usaldavad maa-asulate elanikud enam vabatahtlikke ühendusi (naabrivalve ja kaitseliit) ning pooldavad sagedamini elanike endi aktiivset osalust oma kodukoha turvalisuse ja päästevõimekuse tagamisel. Võrreldes linnaelanikega on oma kodu turvalisuse tagamiseks isiklikult rohkem samme astunud maaelanikud (eramute omanikud), mõnevõrra on maapiirkondades levinum ka naabrivalves osalemine ning kokkupuude erinevate siseturvalisuse vabatahtlike organisatsioonidega (lähedaste/tuttavate kaudu). Kuna maa-asulate näol on tihtipeale tegu abikaugete piirkondadega, kus kohapeal puudub politseijaoskond või päästekomando, tunnetavad ka elanikud ise reaalselt vajadust korrakaitssesse ning päästetegevusse panustada; tugevam on elanike kogukonnatunne.

Lisa 1 - graafikud

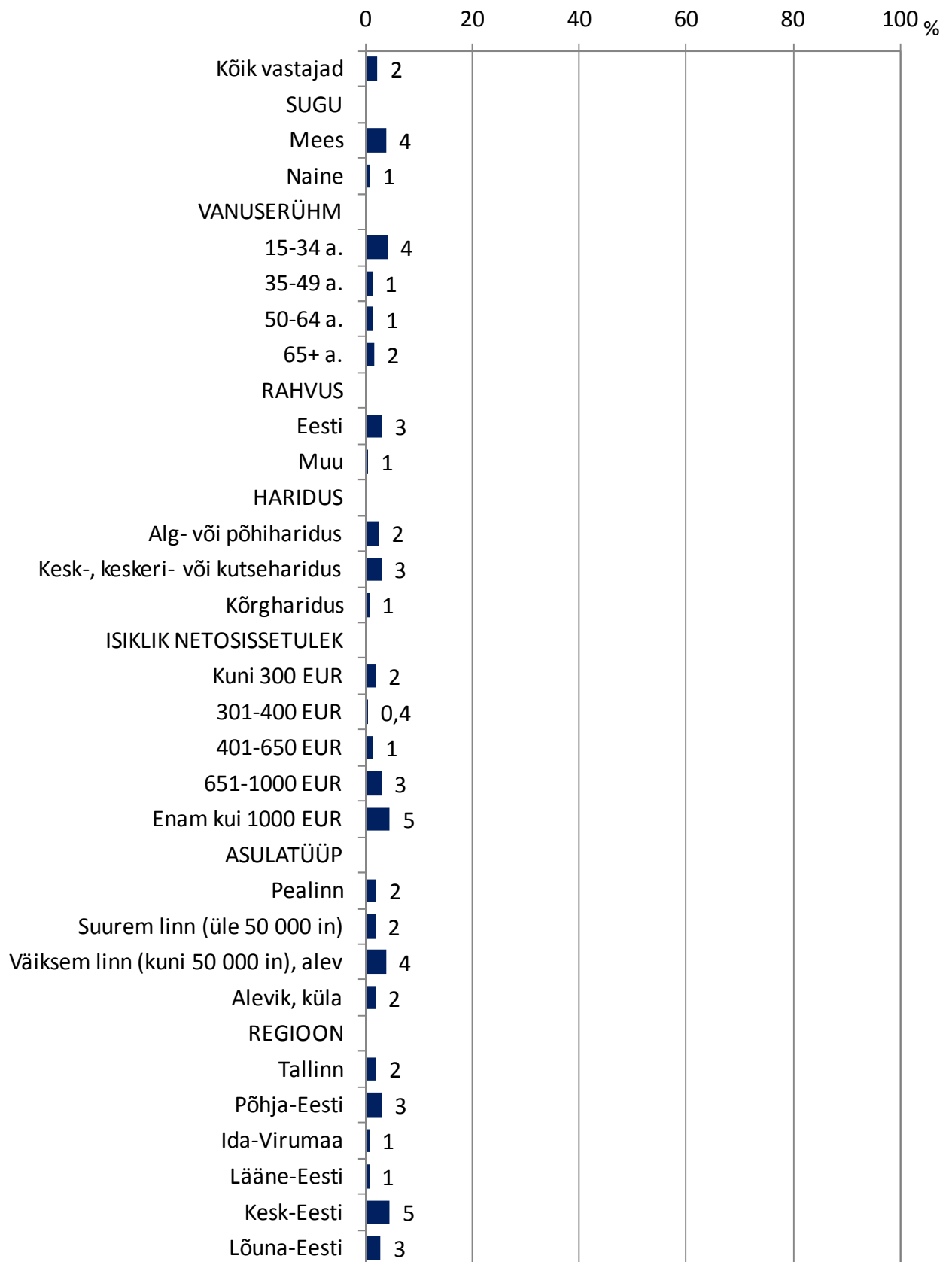
Joonis 1. Vabatahtlikes päästekomandodes osalejad (% n=kõik vastajad)

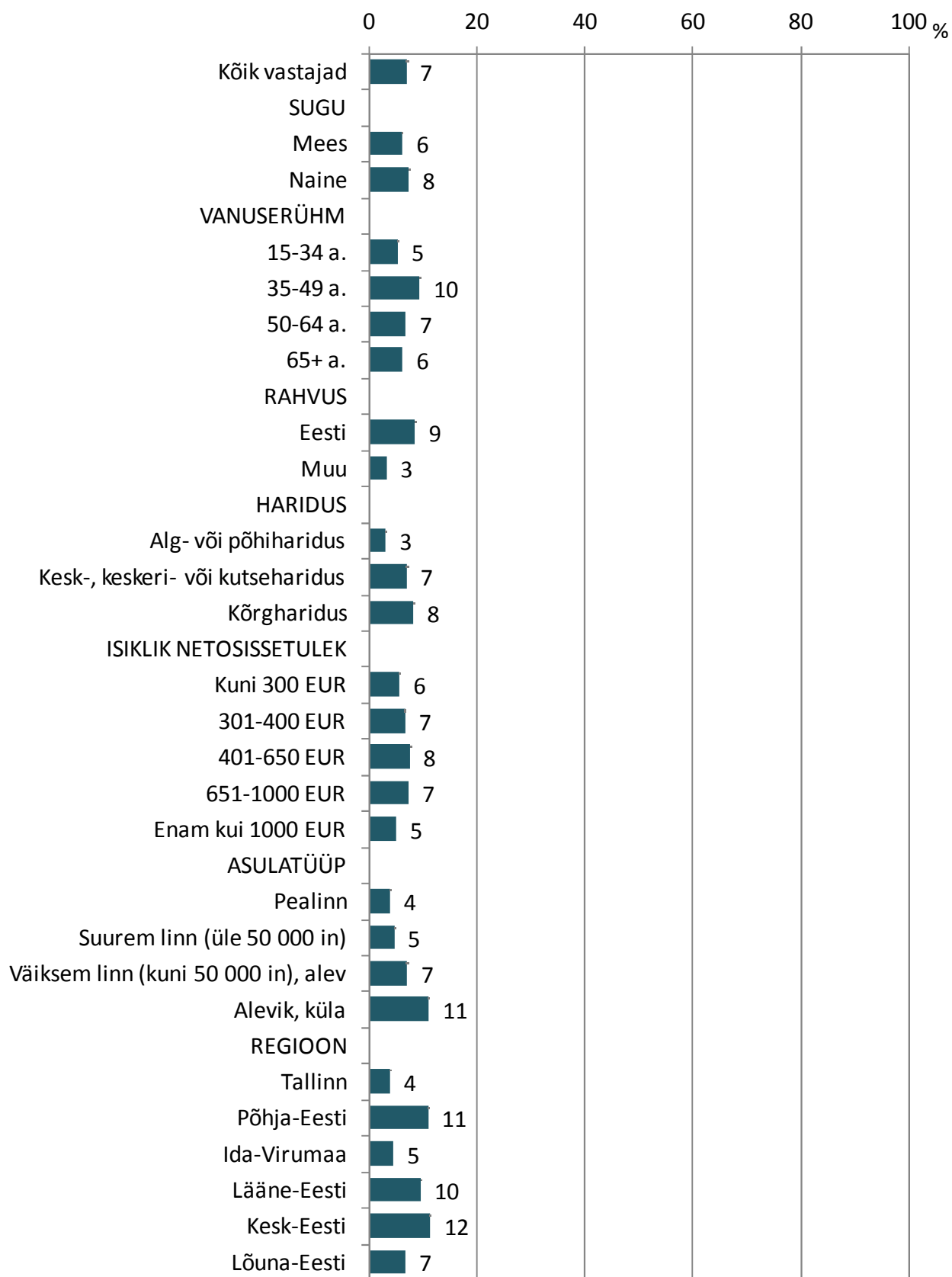
Joonis 2. Abipolitseinikuna töötajad (%) n=kõik vastajad

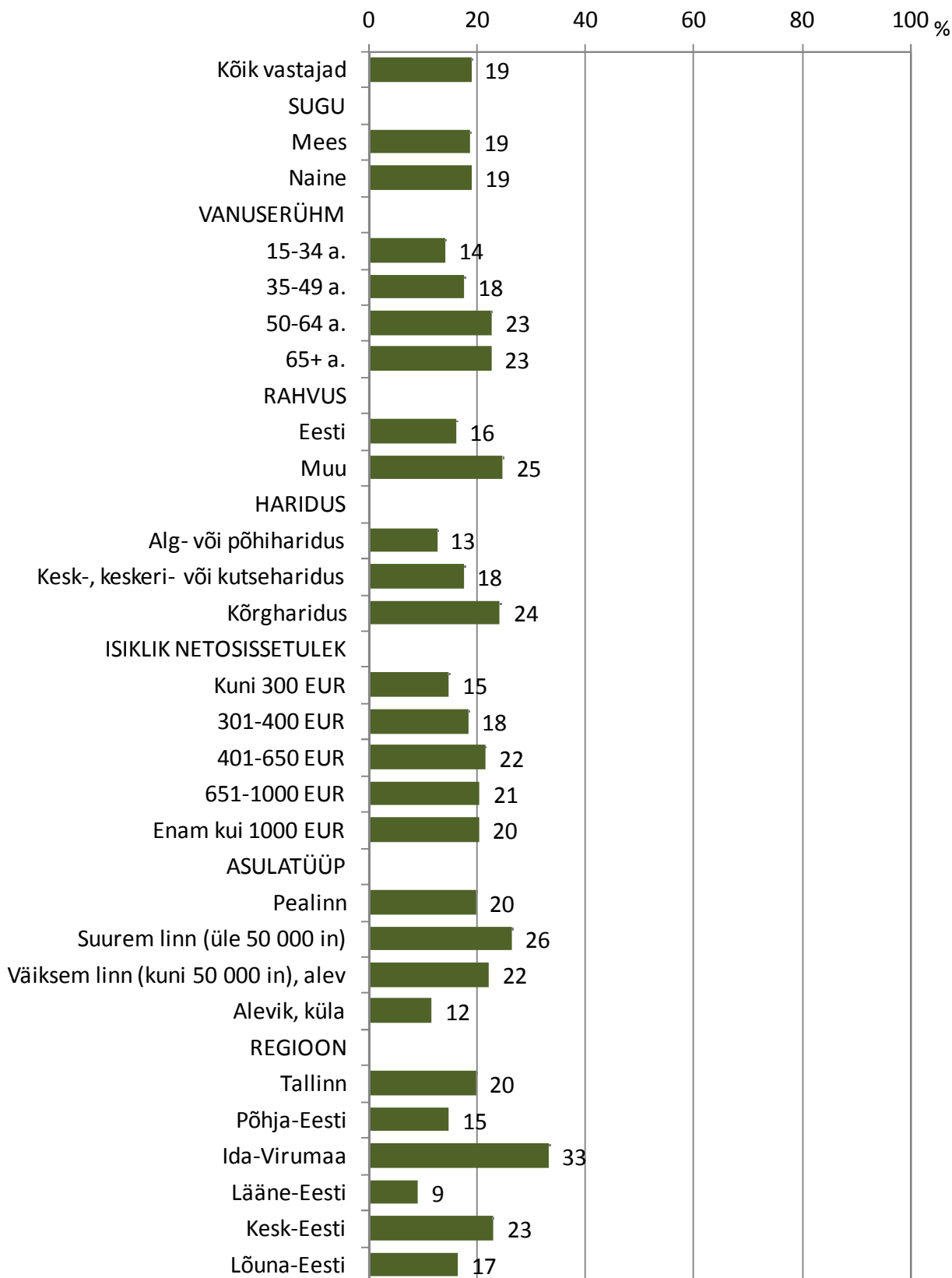
Joonis 3. Kaitseliidus osalejad (%) , n=kõik vastajad)

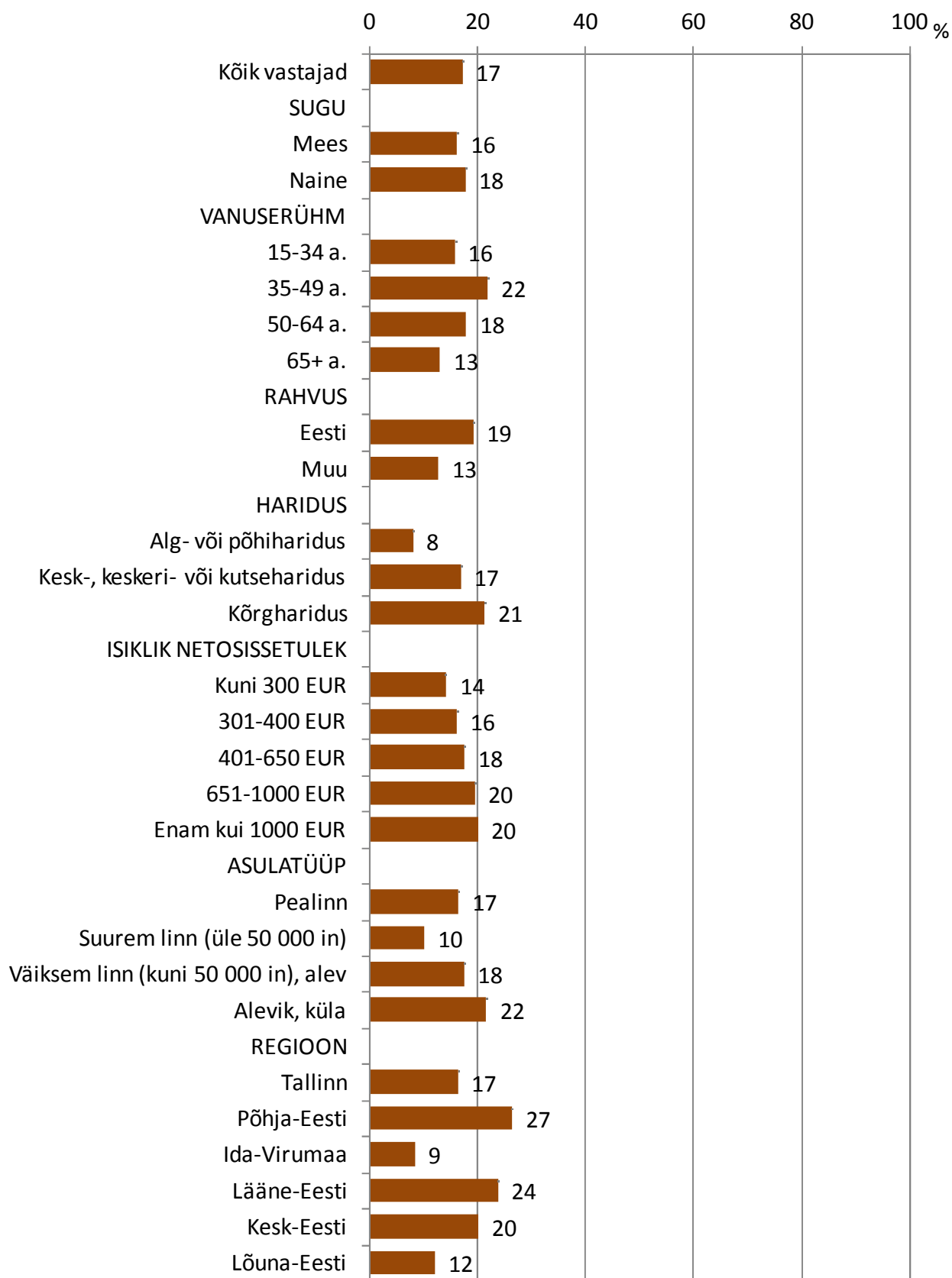
Joonis 4. Osalemine Naabrivalves (% , n=kõik vastajad)

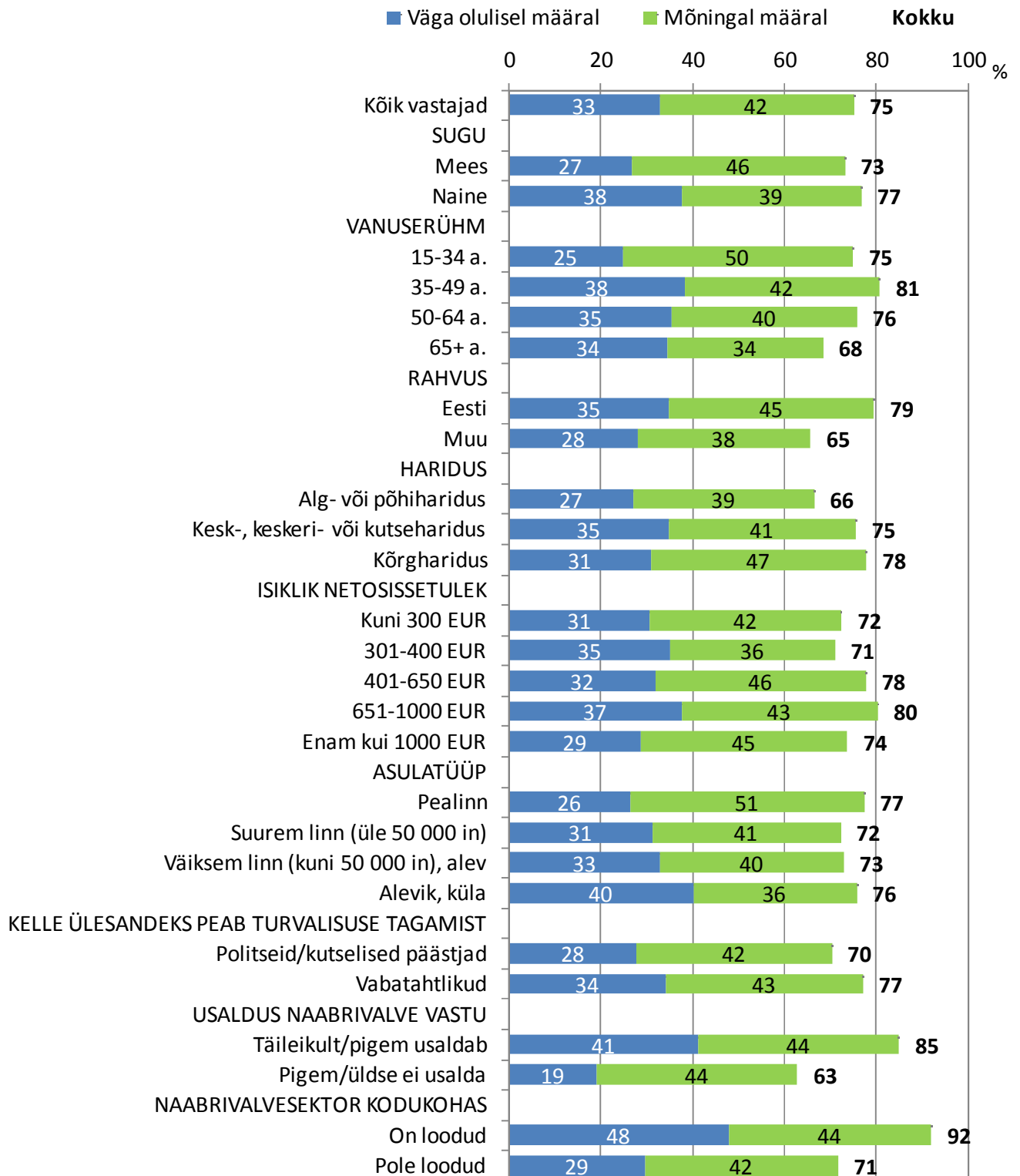
Joonis 5. Osalemine muudes vabatahtlikes ühendustes, mis koondavad sama piirkonna elanikke (nt külaseltsid, korteri- või majaühistud) (% , n=kõik vastajad)

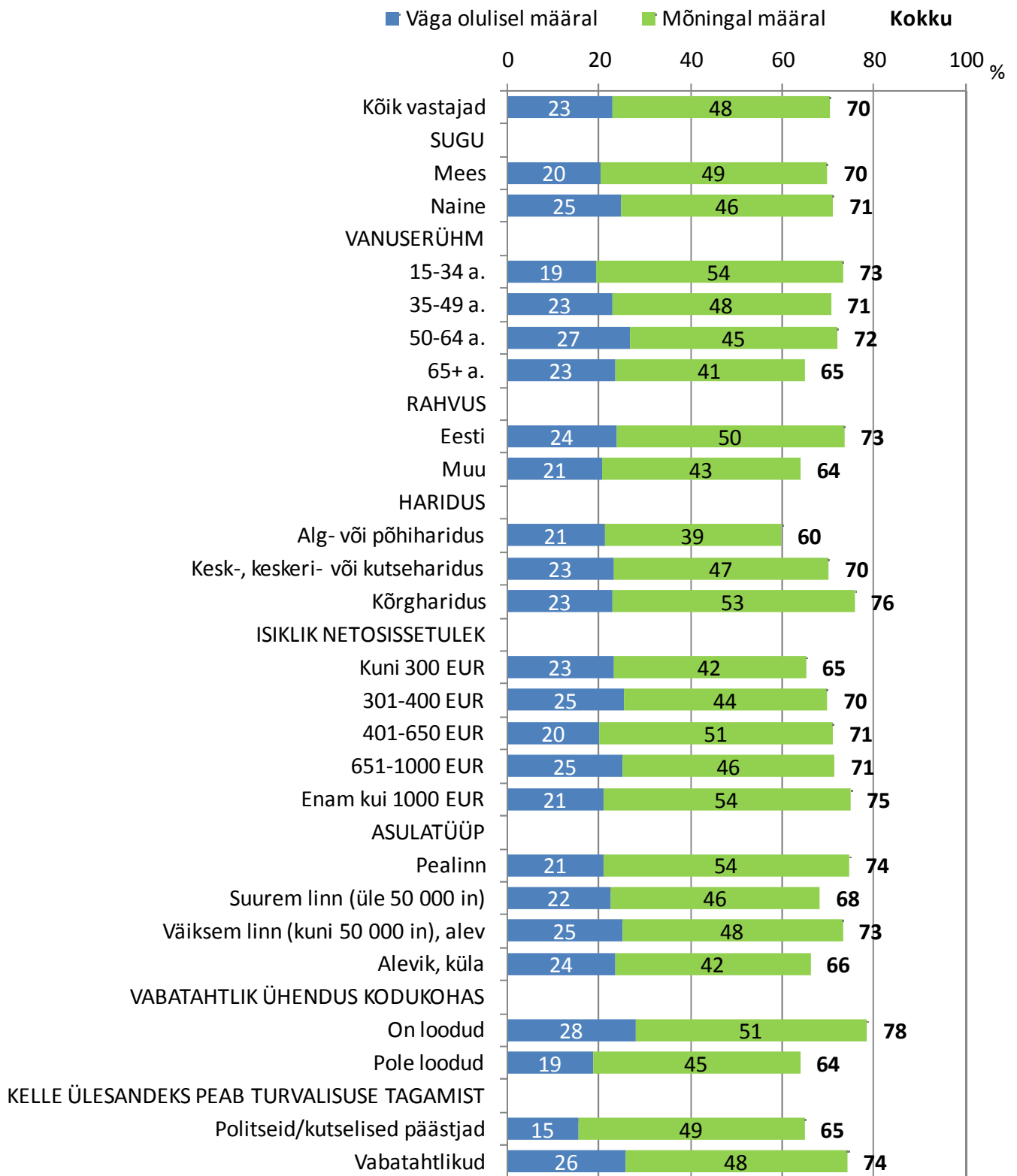
Joonis 6. Naabrivalve sektori olemasolu kodukohas (% , n=kõik vastajad)

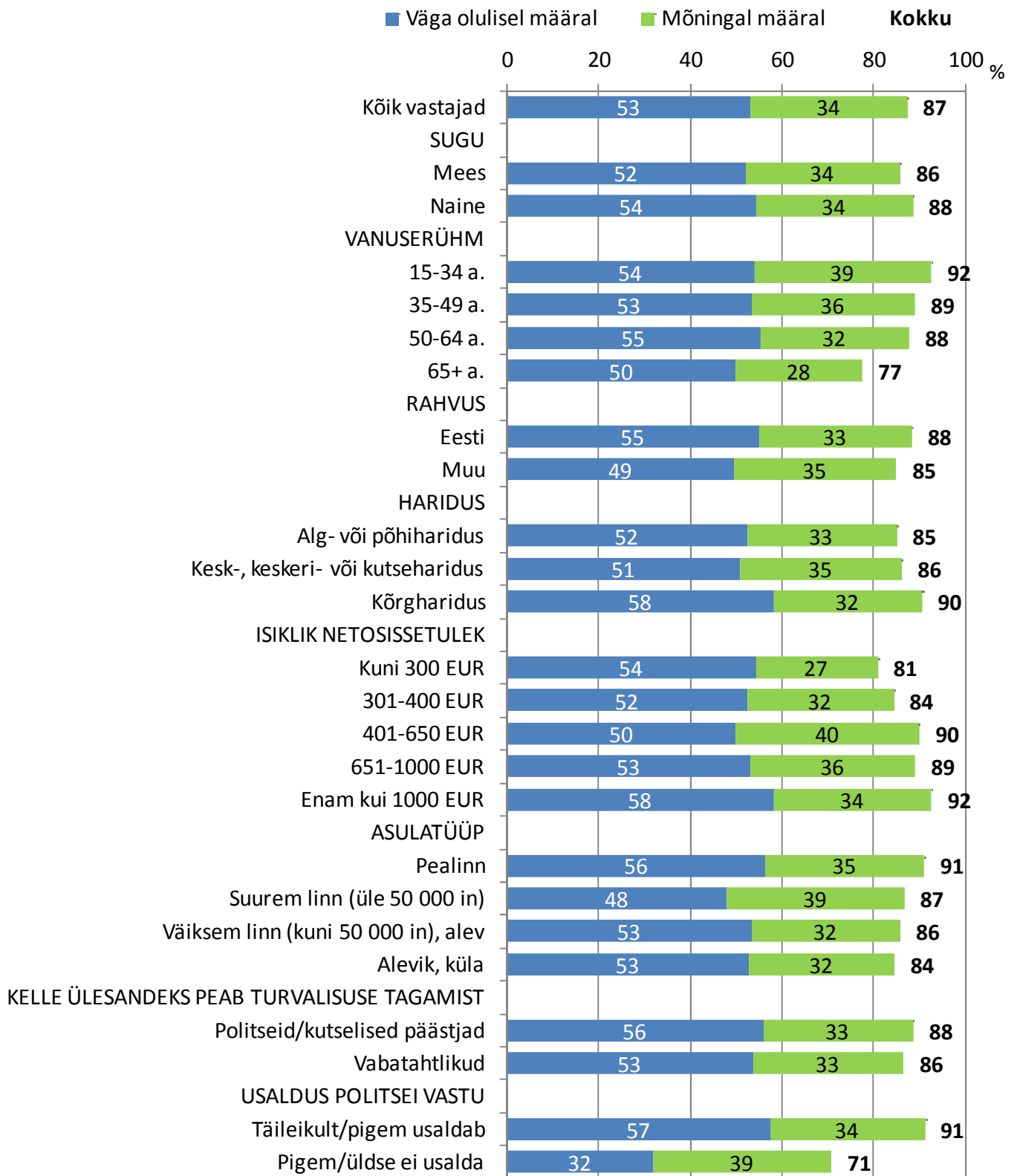
Joonis 7. Kuivõrd olulisel määral suurendab Teie hinnangul elukohta turvalisust toimiva naabrivalvesektori olemasolu (% , n=kõik vastajad)

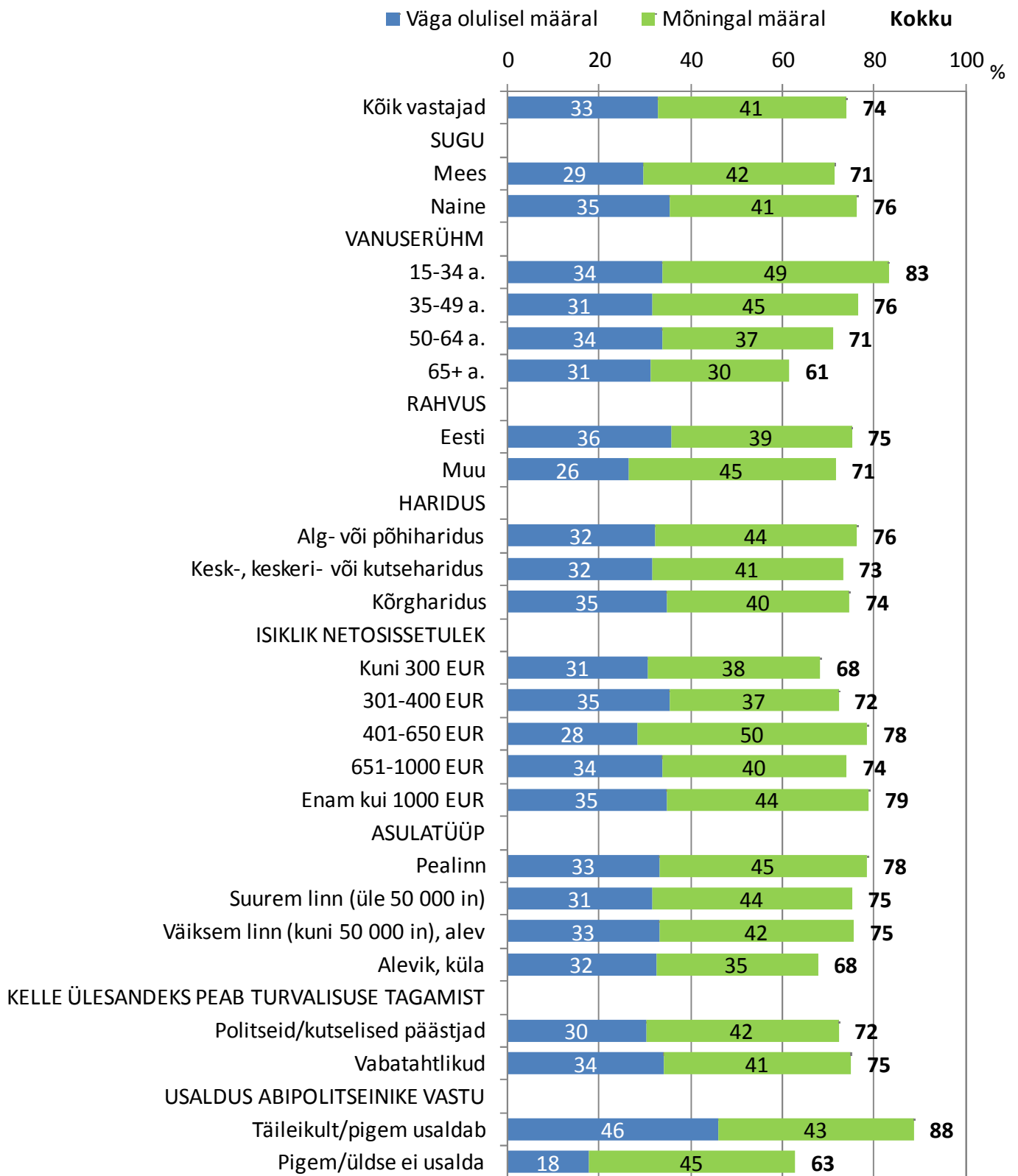
Joonis 8. Kuivõrd olulisel määral suurendab Teie hinnangul elukoha turvalisust muu sama piirkonna elanikke koondava vabatahtliku ühenduse tegevus (nt külaselts, korteri- või majaühistu) (% , n=kõik vastajad)

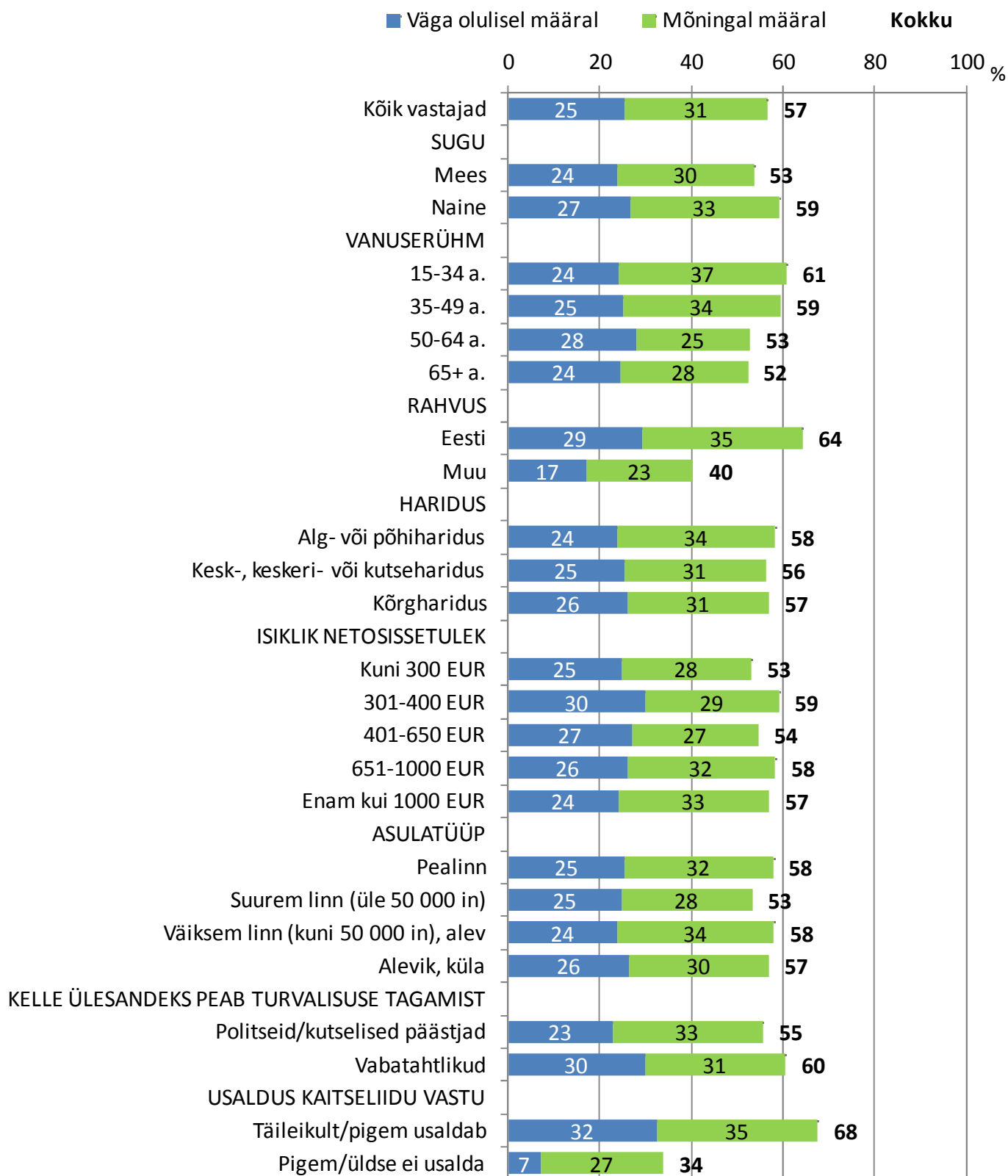
Joonis 9. Kuivõrd olulisel määral suurendab Teie hinnangul elukohta turvalisust politsei tegevus (patrullid, ennetustöö haridusasutustes ja naabruskondades) (% , n=kõik vastajad)

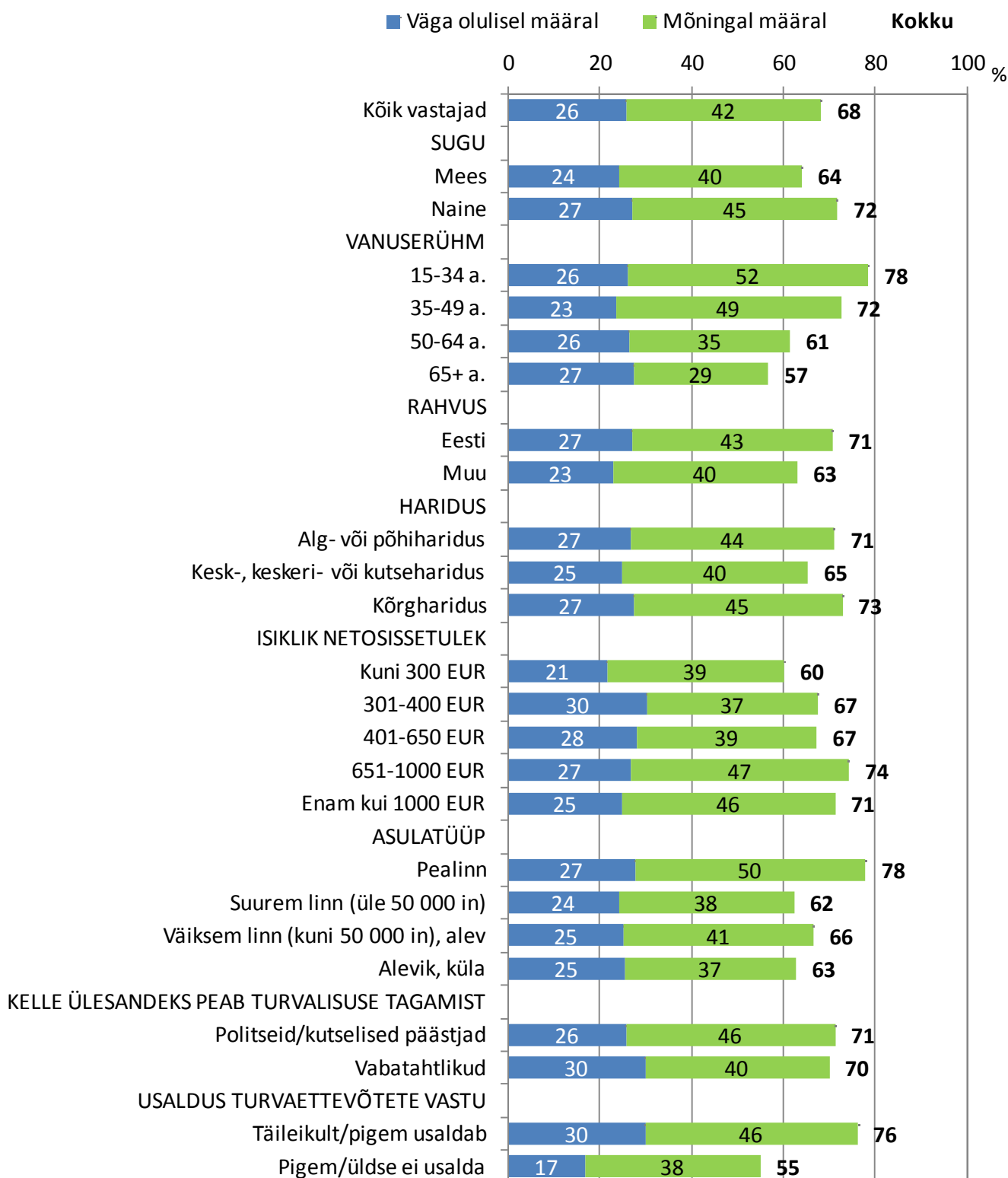
Joonis 10. Kuivõrd olulisel määral suurendab Teie hinnangul elukoha turvalisust abipolitseinike osalus politsei tegevustes (% , n=kõik vastajad)

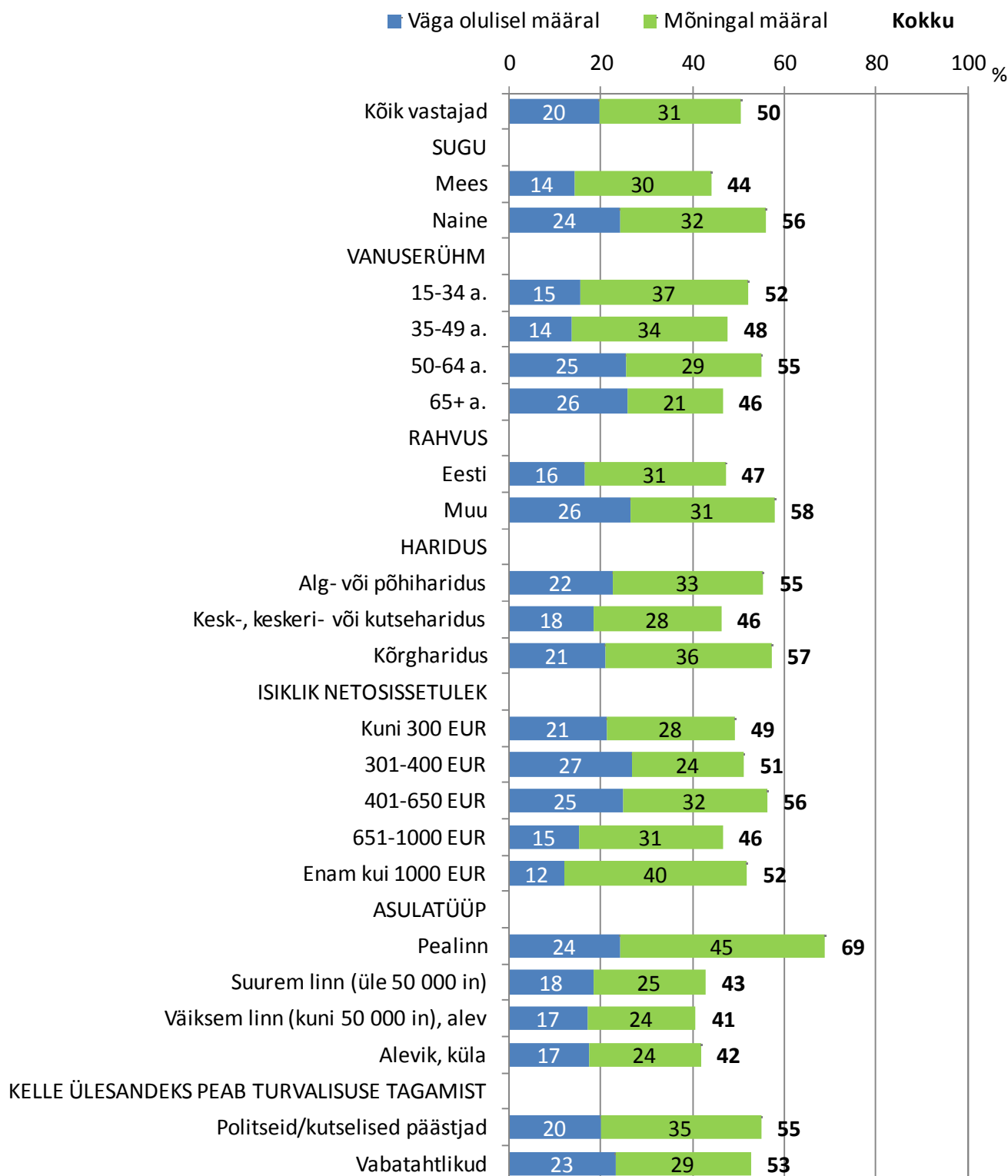
Joonis 11. Kuivõrd olulisel määral suurendavad Teie hinnangul elukoha turvalisust kaitseliidu üksuste korrakaitse tegevused (nt patrullid tänavatel) (% , n=kõik vastajad)

Joonis 12. Kuivõrd olulisel määral suurendavad Teie hinnangul elukoha turvalisust turvaettevõtete patrullid tänavatel (% , n=kõik vastajad)

Joonis 13. Kuivõrd olulisel määral suurendavad Teie hinnangul elukoha turvalisust munitsipaalpolitsei vm korrakaitseametnike patrullid tänavatel (% , n=kõik vastajad)

Joonis 14. Kuivõrd olulisel määral suurendavad Teie hinnangul elukoha turvalisust valvekaamerad tänavatel (% , n=kõik vastajad)

